

Talousarvio 2023 Taloussuunnitelma 2024-2025

Kirkkonummen kunta

Havainnekuva Gesterbyn koulusta

Kunnanjohtajan esitys
Kunnanhallitukselle 3.11.2022

Sisällysluettelo

Yleisperustelut	4
Kirkkonummen kuntastrategia	4
Strategiset painopisteet.....	4
Konserniyhteisöille asetettavat tavoitteet	5
Talouden kehitys vuosina 2023–2025	6
Kirkkonummen kunnan toimintaympäristö.....	7
Käyttötalousosa	17
Yhteiset palvelut	18
Sivistys- ja vapaa-aikapalvelujen palvelualue	25
Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta	29
Suomenkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta	40
Ruotsinkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta	50
Yhdyskuntatekniikan palvelualue	59
Yhdyskuntatekniikan lautakunta	61
Rakennus- ja ympäristölautakunta	70
Toimitilapalvelujen lautakunta	76
Tuloslaskelmaosa	84
Investointiosa	89
Rahoitusosa	107
Liikelaitos Kirkkonummen Vesi	110

Yleisperustelut

Kirkkonummen kuntastrategia

Kirkkonummen kunnan strategia vuosille 2022-2023 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 31.1.2022.

Kirkkonummi - Lähempänä ihmistä, lähempänä luontoa

Kirkkonummi on Suomen halutuin ja pidetyin asuinkunta, jossa työ ja arki sujuvat.

Kirkkonummi on kansainvälistyvä, kaksikielinen ja kaikilta kanteiltaan kestävä sivistyskunta.

Kirkkonummen arvot ovat:

Rohkeus tarkoittaa meille ennakkoluulottomuutta kokeilla uusia asioita ja ennakoida muuttuvaa maailmaa.

Kestävyys teemme ratkaisuja ja valintoja, jotka ovat oikeudenmukaisia sekä ympäristön, talouden ja toiminnan kannalta kestäviä.

Avoimuus kaiken toimintamme lähtökohta on avoimuus ja läpinäkyvyys.

Luottamus toimintamme perustuu keskinäiseen arvostukseen ja luottamukseen.

Strategiset painopisteet

Houkuttelemme ja
kasvamme

Investoimme
tulevaisuuteen

Panostamme
asukkaihin

Luomme uuden
työn paikkoja

Tekijät strategian onnistuneelle toteuttamiselle

Johdamme
tiedolla

Luonnonläheisyys on
lumovoimatekijämme

Tasapainottamme
taloutta

Osallistuminen ja
viestintä toimivat

Talousarviovuonna 2023 strategisia painopisteitä toteutettavat toimenpiteet, mittarit ja vastuutahot on kirjattu toimielinkehittämissä tavoitetaulukoissa.

Kirkkonummen kuntatalouden ja -toiminnan tilanneraportointi (Kuntamaisema) on luottamushenkilöiden käytettävissä koko ajan.

Konserniyhteisöille asetettavat tavoitteet

Strateginen painopiste	Strateginen tekijä	Nykytilanne	Tavoite	Vastuu
2. Investoimme tulevaisuuteen: Toimimme aktiivisesti ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Olemme sitoutuneet Hinku-tavoitteisiin ja varmistamme niiden edistymisen kaikessa kunnan toiminnassa seurannan ja koordinaation kautta.	2. Tasapainotamme taloutta	Ensimmäinen puukerrostalo valmistui Masalaan 31.5.2022. Juhlakallion puukerrostalo suunnittelussa. Kaukolämmössä on Fortum Clean Heat 14 kiinteistöä. Maalämmössä 19 kiinteistöä ja 2 ilmavesilämpöpumpuilla.	1) Edistetään julkisessa rakentamisessa toimenpiteitä CO2-päästöjen vähentämiseksi Mittari: Puurakentamisen määrä ja hiilijalanjäljen arvioiminen ja arvioinnin kehittäminen 2) Uusiutuvien energialähteiden hyödyntäminen Mittari: Toteutetut energiahankkeet	Kunnanjohtaja
3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin: Vähennämme kuntalaisten välistä eriarvoisuutta ottamalla huomioon eri väestöryhmien tarpeet palveluiden ja toiminnan suunnittelussa. Vahvistamme sosiaalista kestävyyttä toimivan kotoutumisen kautta.	2. Tasapainotamme taloutta	Korjauslisävuokra 0,9 €/kk neliöltä mahdollistaa peruskorjaukset niin, että maksuvalmius on turvattu. Esteettömiä asuntoja on 47 % koko asuntokannasta. Asuntojen käyttöaste oli 99,8 % heinäkuussa 2022.	1) KVA Oy / Oikea-aikaiset peruskorjaukset mahdollistavan kassavirran turvaaminen. Kunnanhallitukselle tuodaan KVA:n osavuositarkastus kunnan osavuositarkastuksen yhteydessä 2) Peruskorjaus- ja uudiskohteet toteutetaan esteettömänä. 3) KVA:n vuokra-asuntojen käyttöasteen seuranta- >vähintään 98 %	Kunnanjohtaja

Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy

Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy on Kirkkonummen kunnan omistama yleishyödyllinen vuokraloyhtiö. Yhtiön toimintaperiaatteena on ylläpitää ja rakennuttaa laadukkaita ja edullisia vuokraasuntoja, joissa asuvilla on viihtyisä ja turvallinen asuinympäristö tarpeellisine palveluineen. Asunnot on rakennettu pääasiassa aravalainoilla ja kunnan takauksilla.

Kiinteistö Oy Kirkkonummen keskustapysäköinti

Kirkkonummen kunta omistaa 64,7 % Kiinteistö Oy Kirkkonummen keskustapysäköinnin osakekannasta. Yhtiö omistaa Ervastintie 9:ssä sijaitsevan pysäköintitalon.

Kiinteistö Oy Kirkkonummen Pankkitalo

Kirkkonummen kunta omistaa 100 % kiinteistöstä.

Talouden kehitys vuosina 2023–2025

Kuntatalous vuonna 2023

Uuden kuntalain mukaan kuntatalousohjelmassa tulee arvioida myös rahoitusperiaatteen toteutumista valtakunnallisesti ja kuntaryhmittäin. Rahoitusperiaatteen mukaisesti paikallisen itsehallinnon resurssien tulee olla riittävät suhteessa paikallishallinnolle annettuihin tehtäviin.

Keväällä 2022 työstetty vuosien 2023–26 kuntatalousohjelma kuvaa Sanna Marinin hallituskauden loppuun ajoittuvia hallituksen kuntapäätöksiä sekä kuntatalouden painelaskelmaa tuleville vuosille.

Heti kehyskauden alussa tulee voimaan kaikkien aikojen mittavin julkisen sektorin rahojen, henkilöstön, omaisuuksien ja sopimusten uudelleenjärjestely sote- ja pelastustoimen palvelujen järjestämisvastuun siirtyessä hyvinvointialueille. Uudistus pienentää sekä kuntatalouden tuloja että menoja vuodesta 2023 lähtien.

Käyttötalouden ohella sote-uudistus muuttaa myös kuntien rahoituslaskelmaa ja kasvattaa kuntien suhteellista velkaantuneisuutta rajusti. Lisäksi uudistus vaikuttaa kuntatalouden tulevaisuudennäkymiin monella eri tavalla. TE-palvelu-uudistusta ei ole otettu julkisen talouden suunnitelman linjauksissa tai ennusteessa vielä huomioon. Valmistelu kuitenkin tähtää TE-palveluiden siirtämiseen kunnille 2025 ailussa.

Valtion koronatuki kunnille, poikkeuksellisen suuret rahoitustuotot kunnissa sekä ripeä verotuottojen kasvu ovat kuitenkin vahvistaneet kuntatalouden tilaa 2020–2021. Myös kuntatalouden kehitysarvio 2022–2026 on vahvistunut edellisistä ennusteista.

Tästä huolimatta kuntataloudessa vallitsee keskipitkällä aikavälillä lievä rakenteellinen alijäämä eli tulot eivät riitä rahoittamaan kaikkia käyttötalouden menoja ja investointeja. Akuutti talouskriisi vaivaa kuitenkin vain pientä joukkoa kuntia. Painelaskelmien mukaan vaikein tilanne näyttäisi olevan alle 2 000 asukkaan kuntakoryhmissä. Kokonaisuutena kuntatalous saavuttaa hallituksen sille asettaman nimellisen rahoitusasemataavoitteen vuonna 2023 (nettoluotonanto -0,5 % suhteessa bruttokansantuotteeseen).

Julkisen talouden tilaan kohdistuu kuitenkin poikkeuksellisen paljon alasuuntaisia riskejä, jotka voivat heikentää julkisen sektorin tulokehitystä tai lisätä kehyskauden uudistusten kustannuksia odotettua enemmän. Koronapandemian sekä lakko- ja turvallisuushkien ohella kuntien toimintaan on vaikuttanut jo pitkään väestön ikääntyminen ja kasvava palvelutarve, maassamuutto sekä yhä voimistuva työvoimapula.

Sanna Marinin hallituksen tavoitteena on pitää kuntatalous koko maan tasolla neutraalina suhteessa valtion päätösperäisiin toimiin. Kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentävät, lisäävät tai laajentavat toimenpiteet kompensoidaan kunnille täysimääräisesti. Lisäksi hallitus kompensoi kunnille veroperusteiden muutoksista kunnille aiheutuvat verotuottomenetykset. Suhteessa edellisiin vuosiin tuore, vuoden 2023–2026 julkisen talouden suunnitelma sisältää vain vähän kuntiin kohdistuvia linjauksia.

Valtio on sitoutunut korvaamaan kunnille myös sekä koronaepidemiasta että Ukrainan sotaa pakenevien henkilöiden palveluista aiheutuvat lisäkulut.

Osana hallituksen jo vuoden 2021 kehysriihessä sopimaa 370 miljoonan euron säästöjen kokonaisuutta kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan vuonna 2023 kuitenkin uusi 43 miljoonan euron leikkaus. Vuodesta 2024 lähtien lakisäästeisten peruspalvelujen valtionosuutta vähennetään pysyvästi 33 miljoonalla eurolla.

Toisaalta valtionosuuksia lisätään noin 344 miljoonalla eurolla sote-siirtolaskelmaan liittyneen tasokorjauksen vuoksi. Uusi JTS-linjaus on myös ammatillisen koulutuksen rahoituspohjan paikkaaminen, josta kuntatalouteen arvioidaan kohdistuvan noin 37 miljoonaa euroa. Rahapelituotoilla rahoitettavien yleishyödyllisten toimintojen menot siirretään valtion budjettirahoituksen piiriin.

Varhaiskasvatuksessa toteutettavaan lasten tukeen osoitetaan vuodesta 2023 alkaen lisäys on 15 milj. euroa ja kohdennetaan peruspalvelujen valtionosuuksien kautta.

Oppivelvollisuuden laajentamiseen kohdennetaan 129 milj. euroa vuodesta 2024 eteenpäin. Oppilas- ja opiskelijahuollon palvelujen vahvistamiseen perusopetuksessa ja toisella asteella kohdennetaan 29 milj. euroa vuonna 2023.

Kirkkonummen kunnan toimintaympäristö

Riskienhallinta

Strateginen painopiste	Strateginen tekijä	Riskilaji	Riski	Riskienhallinta-toimenpiteet	Riskiarvo
1. Houkuttelemme ja kasvamme	2. Tasapainotamme taloutta	Strateginen ja taloudellinen riski	Ulkoisen toimintaympäristön muutosten vaikutus tulo-rahoituksen riittävyyteen kuten inflaatio, korkotason nousu sekä hyvinvointialuehallinnon voimaantulo ja sen vaikutus kunnan talouden tasapainotilaan ja strategian toteuttamismahdollisuuksiin jatkossa.	Talousarviot laaditaan inflaation ja verotulokasvun antaman liikkumavaran perusteella ja pitäydytään siinä. Varmistetaan kunnan strategian toteuttamisen ja kasvun edellyttämä investointitaso.	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 3 6
	2. Tasapainotamme taloutta	Strateginen ja taloudellinen riski	Kuntastrategian mukainen kunnan vahva ja suunnitelmallinen väestönkasvu ei toteudu	Riittävä resurssointi kaavoitusohjelman ja uusien asunto-alueiden toteuttamiseen. Houkuttelevien palvelujen varmistaminen. Panostaminen kuntamarkkinointiin	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 2 4
	3. Johdamme tiedolla	Ulkoisen riski	Siirtolaisuuden ja pakolaisuuden kasvu. Väestön palvelutarpeen odottamaton kasvu. Tilapäisen suojelun päätöksellä Kirkkonummella asuvien kotikuntaoikeus 1.3.2023 lähtien mahdollistaa kuntalaisoikeudet palveluihin.	Kotoutumisen edistämisen palveluiden kokonaisuus järjestetään asianmukaisesti, esim. palkkaamalla maahanmuuttokoordinaattori. Oppivelvollisuuden ohjaus ja valvonta sekä koulupaikkojen ja varhaiskasvatuspaikkojen lisäämiseen varautuminen, joihin haetaan valtion tukia.	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 2 4
2. Investoimme tulevaisuuteen	2. Tasapainotamme taloutta	Strateginen ja taloudellinen riski	Tulo-rahoituksen puolittuminen, korkotason nousu ja inflaatio, erityisesti rakentamisen kustannusten nousu vaikeuttaa kunnan taloudellisia mahdollisuuksia toteuttaa investointeja	Rakennushankkeiden erilaisilla rahoitusmuodoilla ja investointien hankintakäytännöillä varmistetaan kustannusten ennustettavuutta	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 3 6

	2. Tasapainotamme taloutta	Strateginen ja taloudellinen riski	Uusia työpaikkoja ei synny toivotusti	Yritysalueiden riittävä kaavoitus, riittävä resurssointi kaavoitusohjelman ja uusien yritysalueiden toteuttamiseen. Selkeä näkemys siitä, mihin / millaista yritystoimintaa halutaan houkutella. Yritysten houkutteluun/markkointiin panostaminen	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 2 4
	3. Johdamme tiedolla	Ulkoinen riski	Gloaalien kriisien, kuten ilmastonmuutos ja energian riittävyys sekä näiden aiheuttamat torjunta-, muutos- ja korjaustyöt ja häiriöt kunnan palvelutuotantoon.	Varmistetaan riittävä resurssointi kunnan ilmastotyöhön. Energiakustannusten säästöihin tähtäävät investoinnit torjuvat samalla ilmastonmuutosta ja alentavat kustannuksia. Energian riittävyysriskeihin varaudutaan valmius- sekä pelastus- ja turvallisuussuunnitelmilla, häiriötilanteen toimintamalleilla ja -ohjeilla sekä niihin kouluttamalla ja harjoittelemalla.	Todennäköisyys: 3 Merkittävyys: 2 6
	3. Johdamme tiedolla	Toiminnallinen riski	Väestömäärän kehitystä ja väestörakenteen muutosta ei oteta riittävästi huomioon palveluverkossa ja kaavoitusratkaisuisa	Koulujen ja varhaiskasvatuksen tilojen mitoittaminen ja ajoittaminen, ikäihmisten asuntotarjonnan turvaaminen, kun omakotiasuminen ei enää ole mahdollista	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 2 4
3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin	4. Osallistuminen ja viestintä toimivat	Toiminnallinen riski	Asukkaiden hyvinvointiin panostamisesta puuttuu kokonaisote ja -vastuu. Hyvinvointialueen ja kunnan yhdyspinnat eivät toimi ja kustannusten kohdentaminen ei toimi vastuiden mukaisesti	Yhteistyön jatkumisen varmistaminen hyvinvointialueen kanssa panostamalla muutoksen johtamiseen ja rakenteiden varmistamiseen. Tarkkuus kustannusten kohdentumisessa oikein. Palkataan hyte-koordinaattori kunnan hyvinvointityön kokonaiskoordinointiin.	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 2 4

4. Luomme uuden työn paikkoja – täällä on tilaa ajatella	3. Johdamme tiedolla	Toiminnallinen riski	Henkilöstön suuri vaihtuvuus ja pula koulutetusta henkilöstöstä	Kilpailukykyinen palkkaus ja palkitseminen Työssä jaksamisesta huolehtiminen Osaamisen, sijaisjärjestelyjen ja hiljaisen tiedon siirron varmistaminen	Todennäköisyys: 3 Merkittävyys: 2 6
	3. Johdamme tiedolla	Strateginen ja taloudellinen riski	Kunnan keskuksen kehittäminen ei toteudu maankäytön kehityskuvien ja kaavoitusohjelmien mukaisesti	Kaavoituksella varmistetaan riittävät kaupalliset ja yritystoiminnan sijoittumismahdollisuudet kunnan keskuksissa	Todennäköisyys: 1 Merkittävyys: 2 2

Väestösuunnite

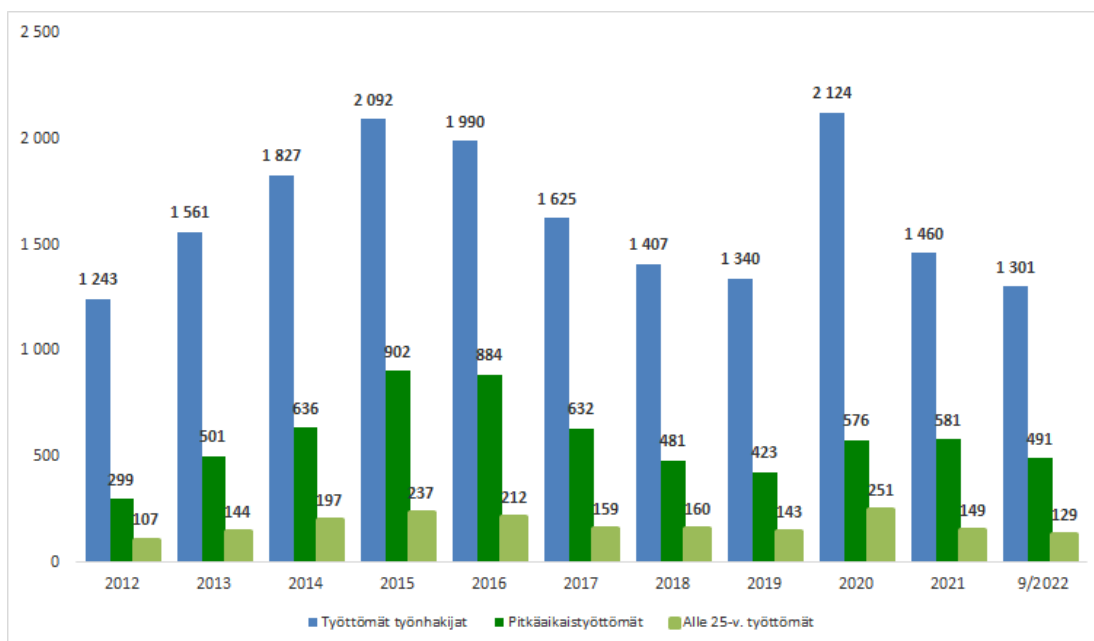
Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI:n Kirkkonummen kunnalle tekemän väestösuunnitteen mukaan Kirkkonummen väestömäärä kehittyy ikäryhmittäin seuraavasti:

Ikäryhmä	2023	2024	2025	2030	2035	2040
-14	7 186	7 108	7 003	6833	7 164	7 443
15–64	26 219	26 355	26 509	26 811	26 772	27 381
65+	7 451	7 659	7 872	9 033	10 139	10 873
Yhteensä	40 855	41 121	41 384	42 677	44 074	45 696

Ennusteen mukaan eläkeikäisten määrä kasvaa 45,9 %, lasten ja nuorten määrä kasvaa 3,6 % ja muiden ikäluokkien määrä kasvaa 4,4 % vuosina 2023–2040.

Työllisyys

Kirkkonummen kunnassa työttömyysaste syyskuun 2022 lopussa oli 6,4 %, 1 301 henkilöä, vuotta aiemmin työttömänä oli 1 460 henkilöä. Koko maan työttömyysaste oli 8,8 %. Työttömyysaste Uudenmaan ELYkeskuksen alueella oli syyskuun 2022 lopussa 9,1 %.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	9/2022
Työttömät työnhakijat	1 243	1 561	1 827	2 092	1 990	1 625	1 407	1 340	2 124	1 460	1 301
Pitkäaikaistyöttömät	299	501	636	902	884	632	481	423	576	581	491
Alle 25-v. työttömät	107	144	197	237	212	159	160	143	251	149	129
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	9/2022
Kirkkonummi	6,5	8,2	9,5	10,9	10,3	8,3	7,1	6,8	10,7	7,3	6,4
Uusimaa	7,5	9,6	11,1	11,9	11,3	9,6	8,5	8,5	13,4	10,4	9,1
Koko maa	10,7	12,6	13,9	14,4	13,6	11,0	9,7	9,8	13,6	10,5	8,8

Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2024–2025

Toiminnalliset tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet esitetään talousarviossa. Lautakuntien ja johtokunnan käyttösuunnitelmassa sitovat tavoitteet voidaan tarvittaessa jakaa edelleen toimintaa ohjaaviksi osatavoitteiksi.

Taloudelliset lähtökohdat

Vuoden 2022 tilinpäätösennuste

Ennusteen tekemisessä on epävarmuustekijöitä. Talousarvio on ylittymässä perusturvan ikäihmisten palveluryhmän ostopalveluiden osalta. Koronan aiheuttamiin kustannuksiin tullaan saamaan arviolta 4 milj. euron valtionavustus perustuen toteutuneisiin suoritemääriin, joihin annetaan laskennallisen yksikköhinnan mukainen korvaus. Käyttötalouden toimintakate on talousarvion laadinta-ajankohtana pysynyt toimielinkohtaisesti hyvin myönnetyissä määrärahoissa.

Kunnanvaltuusto on tehnyt päätöksen uuden hyvinvointikeskuksen myynnistä Lähi-Tapiolalle, josta tulokseen voidaan kirjata noin 15 milj. euroa. Lisäksi on myyty muuta käyttöomaisuutta ja tehty maankäyttösopimuksia, yhteensä näistä saadaan tuloa 5,4 milj. euroa. Talousarvioon on varattu edellisiin 10 milj. euroa.

Talousarvio laadittiin 2,3 milj. euroa alijäämäisenä. Verotulojen toteumaennuste on Kuntaliiton edelliseen ennusteeseen perustuen 215 milj. euroa, mutta uusi ennuste on 222 milj. euroa eli 7 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa 2022 on arvioitu. Valtionosuuksia on lisätty ja ne ylittyvät hieman talousarvioon nähden.

Ylijäämäennuste on noin 15 milj. euroa vuonna 2022 eli saman verran kuin hyvinvointikeskuksen kaupan tulosvaikutus.

Talousarvio 2023

Käyttötalousosa

Ulkoisia toimintatuloja vuoden 2023 talousarviossa arvioidaan kertyvän 24,3 milj. euroa. Ulkoiset toimintatuotot noin 14,6 milj. euroa pienemmät kuin 2021 tilinpäätöksessä.

Ulkoisia toimintamenoja vuoden 2023 talousarviossa arvioidaan kertyvän 138,7 milj. euroa. Ulkoiset toimintamenot ovat 124,5 milj. euroa pienemmät kuin 2021 tilinpäätöksessä.

Investointiosa

Investointimenoja vuoden 2023 talousarviossa on yhteensä 37,94 milj. euroa.

Rahoitusosa

Verorahoitus

Kuntaliiton veroennustekehikon perusteella on arvioitu vuoden 2023 verotulokertymän olevan 110,4 milj. euroa. Vuoden 2022 talousarviossa kunnan verotuloja on arvioitu kertyvän 215,5 milj. euroa ja toteumaennuste on 222,6 milj. euroa. Tilinpäätöksessä 2021 verotulot olivat yhteensä 208,1 milj. euroa.

Hyvinvointialueuudistuksen tullessa voimaan 1.1.2023 kunnallisveroprosentteja ei saa muuttaa kuntien ja hyvinvointialueiden välisten siirtolaskemien lukitsemiseksi. Kuntien tuloveroprosenteista leikataan 12,64 %-yksikköä pois. Tämä tarkoittaa sitä, että veroprosentti on 7,11 entisen 19,75 sijaan. Talousarviovuoden 2023 kiinteistöveroprosentit ovat ennallaan siten, että vakituisten asuntojen kiinteistöveroprosentti on 0,41 %, muiden asuntojen kiinteistöveroprosentti on 1,40 %, yleinen kiinteistöveroprosentti on 0,93 prosenttia ja rakentamattomien kiinteistöjen prosentti on 5,43.

Vuoden 2023 valtionosuudet ovat 36,1 milj. euroa. Talousarviossa 2022 valtionosuusmääräraha on 34,7 milj. euroa.

Vuosikate

Vuonna 2023 ulkoinen toimintakate vähenee 51,8 % vuoden 2022 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Vuoden 2021 tilinpäätökseen verrattuna toimintakate vähenee 49 %. Vuosikate I on talousarviovuonna 31,4 milj. euroa. Vuosikate I osoittaa kuinka paljon verorahoituksesta jää käytettäväksi investointien rahoittamiseen, kun toimintakate ja rahoituserät on ensin katettu.

Rahoituslaskelmaan siirtyvä vuosikate II eli varsinainen omarahoituserä on vuosikate I lisättynä käyttöomaisuuden myyntivoitoilla ja maankäyttö- ja ympäristökorvauksilla. Vuosikate II riittää kattamaan suunnitelman mukaiset poistot. Tulos ennen rahastojen lisäystä/vähennystä on ylijäämäinen 17,8 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuosina 2024 ja 2025 vuosikate II kattaa suunnitelman mukaiset poistot. Tulos on vuonna 2023 ylijäämäinen 17,8 milj. euroa, 6,5 milj. euroa vuonna 2024 ja 4,4 milj. euroa vuonna 2025. Hyvinvointialueuudistukseen liittyen HVA:n ja kuntaan jäävien toimintojen välinen vuoden 2022 kustannusmuutos vaikuttaa tulevien valtionosuuksien määrään.

Tuloslaskelma € / ulkoiset erät
570 Kirkkonummen kunta (sis. Kirkkonummen Vesi-liikelaitos)

Ulkoiset	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	38 859 515	29 842 651	24 271 072	25 477 827	25 307 565
Myyntituotot	13 312 510	13 230 111	12 324 361	13 016 343	13 478 131
Maksutuotot	10 188 852	10 429 111	4 958 680	5 343 476	4 569 065
Tuet ja avustukset	12 483 435	2 859 306	2 788 908	2 840 783	2 897 597
Muut toimintatuotot	2 874 718	3 324 123	4 199 123	4 277 225	4 362 772
Toimintakulut	-263 227 576	-267 234 522	-138 687 937	-141 583 383	-144 873 680
Henkilöstökulut	-105 084 866	-111 594 713	-78 931 368	-80 408 103	-82 069 948
Palkat ja palkkiot	-84 550 117	-89 989 097	-64 411 370	-65 622 907	-66 979 256
Henkilösivukulut	-20 534 749	-21 605 616	-14 519 998	-14 785 196	-15 090 692
Palvelujen ostot	-127 121 043	-123 772 265	-35 170 801	-36 028 402	-37 024 942
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-14 569 342	-14 665 526	-12 093 267	-12 423 168	-12 800 772
Avustukset	-8 203 048	-8 421 228	-5 143 964	-5 239 642	-5 344 434
Muut toimintakulut	-8 249 277	-8 780 790	-7 348 537	-7 484 068	-7 633 584
Toimintakate	-224 368 061	-237 391 871	-114 416 865	-116 105 556	-119 566 115
Sisäiset tuotot yhteensä	38 770 123	42 769 701	36 364 102	37 040 478	37 781 290
Sisäiset menot yhteensä	-38 770 123	-42 769 701	-36 364 102	-37 040 477	-37 781 297
Verotulot	208 118 004	215 513 733	110 398 780	101 689 300	105 395 790
Valtionosuudet	33 382 933	34 664 231	36 080 207	34 855 000	34 205 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-416 730	-809 029	-673 029	-739 102	-939 182
Vuosikate I	16 716 146	11 977 064	31 389 093	19 699 642	19 095 493
<i>Käyttöom.myyntivoitot</i>	<i>2 694 530</i>	<i>5 000 000</i>	<i>3 500 000</i>	<i>3 840 000</i>	<i>4 140 000</i>
<i>Maankäyttösop.korvaukset</i>	<i>1 902 030</i>	<i>5 000 000</i>	<i>3 100 000</i>	<i>4 540 000</i>	<i>2 500 000</i>
Vuosikate II	21 312 706	21 977 064	37 989 093	28 079 642	25 735 493
Poistot ja arvonalentumiset	-20 929 211	-24 810 596	-20 181 026	-22 569 340	-22 516 964
Satunnaiset erät	-558 234	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-174 739	-2 833 532	17 808 067	5 510 302	3 218 529
Poistoeron muutos	14 279	20 000	20 000	20 000	20 000
Rahastojen muutos	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-160 460	-2 813 532	17 828 067	5 530 302	3 238 529

Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta

Kunnanvaltuusto määrää, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kunnanhallitusta ja kunnan muita toimielimiä.

Talousarvion rakenne

Kunnan talousarvion ja taloussuunnitelman rakenteesta ja sisällöstä säädetään kuntalaissa. Lisäksi Suomen Kuntaliitto antaa talousarvion ja taloussuunnitelman laatimiseen liittyviä ohjeita ja suosituksia. Edellä mainitut ohjeet on otettu huomioon talousarvion ja taloussuunnitelman laadinnassa.

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Talousarvion käyttötalousosa ja investointiosa ovat toiminnan ohjauksen välineitä. Talousarvion tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan avulla tarkastellaan kunnan kokonaistalouden kehitystä tuloksen muodostuksen ja rahoituksen näkökulmista.

Käyttötalousosan avulla ohjataan kunnan varsinaista toimintaa. Valtuusto päättää, mitkä toiminnalliset kokonaisuudet muodostavat käyttötalousosan tehtävät. Käyttötalousosassa valtuusto asettaa tehtäväkohtaisesti toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä osoittaa asetettujen tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot tehtävien hoitamiseen. Tehtävät esitetään käyttötalousosassa palvelualueittain (yhteiset palvelut, sivistys- ja vapaa-aikapalvelut ja yhdyskuntatekniikan palvelut) ja toimielimittäin. Valtuusto voi osoittaa käyttötalousosan tehtävän tai sen osan käyttöön määrärahan ja tuloarvion brutto- tai nettomääräisenä.

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan, miten tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menojen, rahoitusmenojen ja käyttöomaisuuden kulumista kuvaavien suunnitelmanmukaisten poistojen kattamiseen. Vakaan talouden lähtökohdaksi on, että toiminnan menokehitys sopeutetaan keskeisten tuloerien kehitykseen. Sopeutuksen onnistuminen on nähtävissä tuloslaskelmaosassa riittävänä tulorahoituksena kaikkina suunnitelmavuosina. Investointiosan määrärahat ja tuloarviot valtuusto hyväksyy hankeryhmittäin, hankkeittain tai tehtävätasolla. Investointiosan tulot ja menot esitetään aina bruttomääräisinä.

Rahoitusosassa osoitetaan, miten kunnan menot rahoitetaan. Rahoitusosassa kootaan tulorahoituksen ja investointien sekä anto- ja ottolainauksen rahavirrat yhteen laskelmaan. Jos tulorahoitus ei riitä menoihin, rahoitusosassa on osoitettava tarvittava rahoitus. Kunta voi kattaa rahoitustarvettaan lainanotolla tai vapauttamalla rahoitus- tai vaihto-omaisuuteen sitoutunutta pääomaa.

Kirkkonummen Vesi –liikelaitoksen talousarvio ja taloussuunnitelma on esitetty omana kokonaisuutena talousarviokirjan lopussa. Liikelaitoksen talousarvio sisältää käyttötalousosan, investointiosan sekä tulos- ja rahoituslaskelman.

Talousarvion yleisperustelut

Talousarvion yleisperustelut ja käyttötalousosan tekstit niiltä osin, kun ne ovat luonteeltaan informatiivisia, eivät ole sitovia. Sen sijaan kaikki toiminnan painopistealueet, tavoitteet ja yksityiskohtaisesti määritellyt tekstit ovat toimielimiä sitovia valtuustoon nähden.

Käyttötalousosa

Kunkin toimielimen tehtävien yhteenlaskettu ulkoisten toimintatulojen ja -menojen erotus eli toimintakate on valtuuston nähden sitova. Kirkkonummen Vesi-liikelaitoksen osalta sitova taso on tuloslaskelman mukainen tilikauden yli-/alijäämä.

Käyttötalousosassa perustelut, toiminnan painopisteet, mahdolliset tunnusluvut, määrärahat ja tuloarviot esitetään toimielimittäin tehtävätasolla.

Käyttötalousosan perusteluissa otsikon ”Sitovat toiminnalliset tavoitteet” alla esitetyt tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia.

Käyttötalousosan tunnuslukujen olennaisista poikkeamista osavuosisikatsauksessa ja toimintakertomuksessa.

Tuloslaskelmaosa

Talousarvion tuloslaskelmaosan tehtävätasoiset määrärahat ja tuloarviot ovat kunnanhallitusta sitovia.

Investointiosa

Investointiosan määrärahoista tehtävätasolla sitovia ovat:

- ATK-ohjelmat ja käyttöönottoprojektit
- Muut pitkävaikutteiset menot
- Irtain omaisuus

Hankeryhmätasolla sitovia määrärahoja ja tuloarvioita ovat:

- Maa- ja vesialueet
- Liikenneväylät ja puistot
- Liikunta- ja virkistysalueet
- Muut kiinteät rakenteet ja laitteet
- Osakkeet ja osuudet
- Talonrakentamisen peruskorjaushankkeet

Liikenneväylät ja puistot sekä liikunta- ja virkistysalueet hankeryhmien määrärahaa saa käyttää muihin taloussuunnitelmavuosien hankkeisiin kunnanhallituksen päätöksellä, jos talousarviovuoden jonkin hankkeen toteuttamista ei ole voitu aloittaa.

Talonrakentamisen määrärahat ja tuloarviot ovat hanketasolla sitovia. Mahdolliset hankkeen kokonaiskustannusten ylitystarpeet tulee tuoda valtuustoon etupainotteisesti. Talousarviovuoden osalta myös talonrakennushankkeiden yhteenlaskettu kokonaismääräraha on sitova.

Kirkkonummen Vesi-liikelaitoksen investoinnit ovat sitovia liikelaitostasolla.

Rahoitusosa

Talousarvion rahoitusosan seuraavat tuloarvioiden sitovuudet:

- Antolainauksen lisäykset
- Pitkäaikaisten lainojen lisäys

Yli talousarviovuoden ulottuvien hankintasopimusten tekeminen

Toimielimet ja viranhaltijat voivat päättää hankintavaltuuksiensa rajoissa yli talousarviovuoden ulottuvista hankintasopimuksista.

- käyttötalousosan hankinnoissa, mikäli hankinta liittyy toimialan tehtäviin ja siihen on varauduttu toimielimen käyttösuunnitelmassa ja
- investointiosan hankinnoissa: yksittäisen talonrakennushankkeen osalta talousarviossa hyväksytyyn hankekohtaisen kustannusarvion puitteissa, hankeryhmän ohjeellisessa käyttösuunnitelmassa mainitun yksittäisen hankkeen osalta vuosina 2023–2025 osoitettujen kokonaismäärärahojen puitteissa.

Kunnanhallituksen päättämän leasinglimiitin käyttö 2023

Kunnanhallituksen päätösten mukaisesti:

- kunnan atk-laitteiden, kopiokoneiden / monitoimilaitteiden sekä ajoneuvojen hankinnat rahoitetaan pääsääntöisesti leasingrahoituksella.
- leasinglimiitiksi on vahvistettu em. kohteiden osalta 1 600 000 euroa.
- ajoneuvojen leasinglimiitiksi on vahvistettu 500 000 euroa.
- laitteiden rahoitusta koskeva puitesopimus on kilpailutettu.
- konsernihallinnon talousyksikkö valvoo ja päättää limiitin käytöstä.

Leasinglimiittiä saa käyttää:

- hankintoihin, jotka aikaisemmin on rahoitettu leasinglimiitin puitteissa
- hankintoihin, jotka ovat tarkoituksenmukaista rahoittaa jatkossa leasingrahoituksella
- Väistötilojen peruskalustamiseen

Hankinnat on suoritettava hankintalain säännösten mukaisesti. Leasingaika on vähintään kolme vuotta tai hankitun hyödykkeen käyttöaika. Leasingaika ei kuitenkaan saa olla lyhyempi kuin hankittavan esineen vastaava poistoaika.

Kunnanhallitukselle annetut valtuudet

Kunnanhallituksella on oikeus antaa toimialoille määrärahojen käyttöä ja talousarvion täytäntöönpanoa koskevia sitovia ohjeita. Kunnanhallitus oikeutetaan myös taloudellisen tilanteen niin vaatiessa antamaan määrärahojen käyttöä, virkojen ja toimien täyttämistä sekä työsuhteisen henkilöstön palkkaamista rajoittavia määräyksiä.

Kuntatalouden vuosikello

joulu-helmikuu	Lautakuntien käyttösuunnitelmat eli yksityiskohtaisempi budjetin jako
maalis-toukokuu	Tilinpäätöksen hyväksyminen (ltk->kh->kv)
huhti-toukokuu	Tarkastuslautakunnan arviointikertomus kunnanvaltuustoon
kuukausittain 3–11 kk	Talouden toteutumistilanneraportit ja ennusteet toimielimille (ltk, kh)
toukokuu	Kunnanhallitus päättää seuraavan vuoden talousarvion kehystavoitteet
elokuu	Osavuosisikatsaus: tavoitteiden ja talouden toteumaraportti (ltk, kh, kv)
syys- lokakuu	Lautakuntien talousarvioesitykset
loka-marraskuu	Kunnanhallituksen talousarviokäsittely
marraskuun puoliväli	Veroprosenttien ja talousarvioesityksen päättäminen kunnanvaltuustossa

Taloudellisen ja toiminnallisen tuloksen seuranta

Talousarvion toteutumista seurataan raportoinnilla. Kunnassa on luottamushenkilöiden sekä työntekijöiden käytössä Kuntamaisema Johdon työpöytä, josta löytyy viimeisimmät talouden seurantatiedot, erilaista tilastotietoa ja vertailutietoa muihin kuntiin. Lisäksi talous- ja verotietojen raportointia käsitellään kuukausittain kunnanhallituksessa maaliskuun tiedoista alkaen pois lukien kesätauko. Kuntatason raportoinnista vastaa kunnanhallitus, joka toimielinten raporttien perusteella laatii yhden osavuosisikatsauksen tilanteesta 31.7. kunnanvaltuustolle ja tilinpäätökseen kuuluvan toimintakertomuksen. Näissä seurataan taloudellisen tuloksen, toiminnallisten tavoitteiden ja tunnuslukujen toteutumista.

Kunnanhallitus päättää kunnan toimielinten raportoinnista sekä tarvittaessa yksityiskohtaisemmasta talouden ja toiminnan raportoinnista. Kukin toimielin päättää käyttösuunnitelmassaan, miten vastuuhenkilöiden tulee tilivuoden aikana raportoida toimielimelle talousarvion toteutumisesta.

Käyttötalousosa

Käyttötalouden yhteenveto (ulkoiset)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
100 Tarkastuslautakunta					
Tuotot					
Kulut	-51 412	-76 000	-76 000	-77 000	-78 000
Kate	-51 412	-76 000	-76 000	-77 000	-78 000
101 Keskusvaalilautakunta					
Tuotot	43 205	0	50 000	50 930	51 949
Kulut	-303 963	-260 376	-286 318	-291 644	-297 475
Kate	-260 757	-260 376	-236 318	-240 714	-245 526
110 Muut yhteiset palvelut					
Tuotot	1 494 028	1 495 389	999 064	1 017 647	1 038 001
Kulut	-17 165 045	-18 228 556	-14 799 466	-15 015 666	-15 315 965
Kate	-15 671 017	-16 733 167	-13 800 402	-13 998 019	-14 277 964
300 Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta					
Tuotot	1 406 375	1 576 135	1 518 385	1 546 627	1 577 559
Kulut	-9 003 136	-9 851 819	-9 958 301	-10 184 265	-10 387 965
Kate	-7 596 761	-8 275 684	-8 439 916	-8 637 638	-8 810 406
320 Suomenkielinen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunta					
Tuotot	4 219 142	4 391 488	4 377 840	4 459 270	4 548 454
Kulut	-49 427 713	-52 048 991	-53 720 607	-54 719 821	-55 814 219
Kate	-45 208 571	-47 657 503	-49 342 767	-50 260 551	-51 265 765
360 Ruotsinkielinen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunta					
Tuotot	1 138 939	1 185 681	1 072 374	1 092 320	1 114 167
Kulut	-12 793 421	-12 923 243	-13 259 678	-13 506 309	-13 776 435
Kate	-11 654 482	-11 737 562	-12 187 304	-12 413 989	-12 662 268
500 Vesi-liikelaitoksen johtokunta					
Tuotot	9 494 780	9 212 000	10 736 000	11 691 000	11 245 000
Kulut	-5 436 528	-6 074 811	-6 821 136	-7 304 254	-7 929 520
Kate	4 058 252	3 137 189	3 914 864	4 386 746	3 315 480
600 Yhdyskuntatekniikan lautakunta					
Tuotot	1 445 499	1 174 600	1 342 500	1 367 470	1 394 821
HSL-kulut	-7 005 757	-7 466 500	-6 105 000	-5 184 167	-5 131 350
Kulut	-16 293 055	-17 323 289	-13 202 952	-12 414 132	-12 505 909
Kate	-14 847 556	-16 148 689	-11 860 452	-11 046 662	-11 111 088
650 Rakennus- ja ympäristölautakunta					
Tuotot	1 167 033	783 000	848 000	863 773	881 048
Kulut	-1 290 020	-1 472 173	-1 529 464	-1 557 916	-1 589 074
Kate	-122 987	-689 173	-681 464	-694 143	-708 026
710 Toimitilapalveluiden lautakunta					
Tuotot	1 538 721	1 899 955	3 326 909	3 388 790	3 456 566
Kulut	-25 147 254	-26 223 394	-25 034 015	-25 499 646	-26 009 633
Kate	-23 608 533	-24 323 439	-21 707 106	-22 110 856	-22 553 067
RAPORTTI YHTEENSÄ					
Tuotot	38 859 514	29 842 651	24 271 072	25 477 827	25 307 565
Kulut	-263 227 575	-267 234 522	-138 687 937	-140 570 653	-143 704 195
Kate	-224 368 060	-237 391 871	-114 416 865	-115 092 826	-118 396 630

Luvut eivät sisällä KOM:n myyntivoittoja eikä maankäyttökorvauksia

Yhteiset palvelut

Tarkastuslautakunta

Keskusvaalilautakunta

Muut yhteiset palvelut

Tuloslaskelma

Yhteiset palvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	1 537 233	1 495 389	1 049 064	1 068 577	1 089 950
Myyntituotot	148 330	121 694	184 064	187 488	191 239
Tuet ja avustukset	1 203 734	1 223 695	715 000	728 299	742 865
Muut toimintatuotot	185 169	150 000	150 000	152 790	155 846
Toimintakulut	-17 520 420	-18 564 932	-15 161 784	-15 384 310	-15 691 440
Henkilöstökulut	-5 607 641	-6 082 616	-5 013 176	-5 106 031	-5 207 734
Palkat ja palkkiot	-4 454 394	-4 837 507	-4 153 734	-4 230 602	-4 314 797
Henkilösivukulut	-1 153 247	-1 245 109	-859 442	-875 429	-892 937
Palvelujen ostot	-7 338 833	-8 162 198	-6 135 944	-6 190 976	-6 314 664
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-94 054	-145 616	-128 916	-131 317	-133 939
Avustukset	-3 374 567	-2 895 454	-2 746 100	-2 797 178	-2 853 121
Muut toimintakulut	-1 105 325	-1 279 048	-1 137 648	-1 158 808	-1 181 982
Toimintakate	-15 983 187	-17 069 543	-14 112 720	-14 315 733	-14 601 490
Sisäiset tuotot yhteensä	2 786 515	2 931 498	3 498 876	3 563 955	3 635 234
Sisäiset menot yhteensä	-1 140 005	-1 135 709	-1 186 350	-1 208 416	-1 232 584
joista:					
ICT-palvelut	-206 047	-219 096	-241 344	-245 833	-250 749
Puhtauspalvelut	-67 647	-62 879	-66 295	-67 528	-68 879
Rakennusten vuokrat	-814 219	-853 734	-878 711	-895 055	-912 956
Taloudellinen tuloksellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	40 441	40 803	40 855	41 121	41 384
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	-15 983 187	-418	-345	-348	-353
Erittely					
Tarkastuslautakunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Ulkoiset toimintatuotot					
Ulkoiset toimintamenot	-51 412	-76 000	-76 000	-77 000	-78 000
Toimintakate	-51 412	-76 000	-76 000	-77 000	-78 000
<i>sisäiset toimintatuotot</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>sisäiset toimintamenot</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Keskusvaalilautakunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Ulkoiset toimintatuotot	43 205	0	50 000	50 930	51 949
Ulkoiset toimintamenot	-303 963	-260 376	-286 318	-291 644	-297 475
Toimintakate	-260 757	-260 376	-236 318	-240 714	-245 526
<i>sisäiset toimintatuotot</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>sisäiset toimintamenot</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Muut yhteiset palvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Ulkoiset toimintatuotot	1 494 028	1 495 389	999 064	1 017 647	1 038 001
Ulkoiset toimintamenot	-17 165 045	-18 228 556	-14 799 466	-15 015 666	-15 315 965
Toimintakate	-15 671 017	-16 733 167	-13 800 402	-13 998 019	-14 277 964
<i>sisäiset toimintatuotot</i>	<i>2 786 515</i>	<i>2 931 498</i>	<i>3 498 876</i>	<i>3 563 955</i>	<i>3 635 234</i>
<i>sisäiset toimintamenot</i>	<i>-1 140 005</i>	<i>-1 135 709</i>	<i>-1 186 350</i>	<i>-1 208 416</i>	<i>-1 232 584</i>
	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
<i>Käyttöom.myyntivoitot</i>	1 902 030	5 000 000	3 100 000	4 540 000	2 500 000
<i>Maankäyttösop.korvauks.</i>	2 694 530	5 000 000	3 500 000	3 840 000	4 140 000

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on muun muassa valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla (kuntalaki 121 §).

Valtuuston valitseman tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös (kuntalaki 123 §). Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa ja vastaa kuntalaissa säädetyistä tehtävistä kunnan hallintosäännön mukaisesti.

Yhteisten palvelujen tehtävänä on tukea palvelualueiden tuloksellista toimintaa, ohjata ja seurata tavoitteiden toteutumista, antaa asiantuntijapalveluita kunnan päätöksenteon ja johtamisen tueksi, vastata kunnan strategisesta suunnittelusta sekä huolehtia lisäksi kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen ja sen jaostojen valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä.

Yhteiset palvelut tuottavat sisäisiä tukipalveluita, hallintopalveluita, talous- ja hankintapalveluita, henkilöstöpalveluita sekä kunnan elinvoimaisuutta edistäviä kehityspalveluita hallintosäännön mukaisesti.

Kunnanvaltuustoon nähden sitovat määrärahat

Työmarkkinatuen kuntaosuuteen on varattu 2,4 milj. euroa, Vuoden 2022 toteumaennuste on 2,45 milj. euroa.

Vesihuollon kehittämiseen (kp 1023) on varattu 40 000 euron määräraha. Summasta 20 000 euroa kohdennetaan haja-asutuksen jätevesineuvontaan (Linkki-hanke). Loput varataan osuuskuntahankkeisiin (Pilvijärvi) ja vireillä oleviin selvityksiin (Överby). Veikkolan vesistöhankeeseen on varattu 30 000 euroa (kp 1023).

Maahanmuuttajien integroimista edistävään kotouttamisavustukseen on varattu 30 000 euroa. Kunnanhallitus päättää avustuksen myöntämisen kriteereistä sekä avustusmäärärahan käytön vaikuttavuudesta ja raportoinnista.

Talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

Hyvinvointiudistuksen seurauksena kuntaan palkataan Hyte-suunnittelija ja maahanmuuttokoordinaattori.

Toiminnan painopistealueet

Pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen panostetaan edelleen. Kuntaosuuskustannuksia pyritään vähentämään panostamalla työllistämistoimenpiteisiin, joihin on varattu 684 000 euroa sivukuluineen. Vastaavasti työllistämiskorvauksiin on varattu 250 000 euroa

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Strateginen tekijä	Nykytilanne	Tavoite	Vastuu
1. Houkuttelemme ja kasvamme: Tähtäämme vahvaan ja suunnitelmalliseen väestökasvuun.	2. Tasapainotamme taloutta	Kunnan asukasmäärän kasvu on 0,5 % (elokuu 2022, Tilastokeskus).	Tavoite: Kuntakuvan vahvistaminen Mittari: Kunnan väkiluku. Toimenpide 1: Kehitetään kuntakuvaa ja markkinoidaan säännöllisesti kuntaa tuomalla esille kunnan pito- ja vetovoimatekijöitä. Toimenpide 2: Vahvistetaan kunnan houkuttelevuutta ja näkyvyyttä tuomalla esiin kunnan vahvuuksia sosiaalisen median mainonnan keinoin ja erilaisin kampanjoin (1-3 kampanjaa vuoden aikana) sekä järjestämällä veto- ja pitovoiman lisäämiseksi tilaisuuksia eri kohderyhmille ajankohtaisista teemoista.	Kuntakehityspäällikkö
2. Investoimme tulevaisuuteen: Teemme rohkeasti investointeja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	2. Tasapainotamme taloutta	Talorakennusinvestointeja on käynnistymässä suunnittelukaudella. Investointien toteuttaminen vaatii käyttötalouden hallittua kasvua suhteessa tulorahoitukseen.	Toimintakatteen kasvuprosentti ei ole suurempi kuin inflaatio- tai verotulojen kasvuprosentti. Talousarvioketys laaditaan inflaation ja verotulokasvun antaman liikkumavaran perusteella.	Talusojohtaja
2. Investoimme tulevaisuuteen: Rohkaisemme yrittäjyyteen ja tarjoamme monipuolisia yrityspalveluita. Kehitämme kuntaa aktiivisesti yhteistoiminnassa elinkeinoelämän, oppilaitosten ja sidosryhmien kanssa.	4. Osallistuminen ja viestintä toimivat	Kunta on sijoittunut kokoluokassaan sijalle 19/30 Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) kahden vuoden välein toteutettavassa Kuntarankingissä vuonna 2021.	Tavoite: Kunnan sijoitus vuoden 2023 Kuntarankingissä on pysynyt vähintään ennallaan. Mittari: kunnan sijoitus EK:n Kuntarankingissä 2023. Toimenpide 1: Edistetään yrittäjyyttä ja yhteistyötä kunnassa toimivien yrittäjien kanssa sekä edistetään kuntaan sijoittumista ja yritysten verkostoitumista toteuttamalla 3-5 teemoiltaan vaihtuvaa tilaisuutta yrittäjille. Toimenpide 2: Jatketaan elinkeinotoiminnan tilannekatsauksen laatimista kunnanhallitukselle (1-2 kpl vuoden aikana) ja elinkeinoutiskirjeiden laatimista (2-3 kpl vuoden aikana) yrittäjille ja paikallisille toimijoille ajankohtaisista elinkeinoelämän aiheista.	Kuntakehityspäällikkö

<p>3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin: Vähennämme kuntalaisten välistä eriarvoisuutta ottamalla huomioon eri väestöryhmien tarpeet palveluiden ja toiminnan suunnittelussa. Vahvistamme sosiaalista kestävyttä toimivan kotoutumisen kautta.</p>	<p>2. Tasapainotamme taloutta</p>	<p>Hyvinvointialueuudistus astuu voimaan 1.1.2023 ja TE-palvelut 2024 -uudistus arviolta 1.1.2025.</p>	<p>Huomioidaan kunnan toiminnassa jo käynnissä oleva hyvinvointialueuudistus sekä tuleva työllisyys- ja elinkeinopalvelujen uudistus Toimenpide 1: Luodaan hyvinvointialueen ja kunnan välille saumaton yhteistyö hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, kotoutumisen ja työllisyyden osalta. Keskeisiä toimijoita Kirkkonummen kunnassa ovat hyten, kotoutumisen ja työllisyyden asiantuntijat. Kuntaan palkataan Hytestä ja kotoutumisesta vastaavat henkilöt. Toimenpide 2: Valmistaudutaan työllisyys- ja elinkeinopalvelujen TE-palvelut 2024 -uudistukseen ja laaditaan palvelusuunnitelma sekä elinkeino- ja työllisyysohjelma.</p>	<p>Hallintojohtaja</p>
	<p>2. Tasapainotamme taloutta</p>	<p>KUUMA-kunnissa pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä on 41,0 prosenttia ja Kirkkonummen 37,7 prosenttia (syyskuu 2022, TEM). Koronapandemian vaikutus näkyy edelleen työllisyystilanteessa. Työllisyystilanne on parantunut vuonna 2022, mutta pitkäaikaistyöttömyys on edelleen korkeammalla tasolla kuin ennen korona-aikaa. Työmarkkinatuen kuntaosuuslistalla on kuukausittain noin 460 henkilöä. Määrä on kasvanut kuukausittain keskimäärin 11 uudella henkilöllä. Kuntaosuusmaksun määrä on vuonna 2022 2,35 milj. euroa. Vuodelle 2023 on varattu 2,4 milj. euron määräraha.</p>	<p>Tavoite 1: Kirkkonummen kunnan pitkäaikaistyöttömien osuus (%) jää KUUMA-kuntien keskiarvon alle. Toimenpide 1: Parannetaan ennaltaehkäisevillä toimenpiteillä kuntalaisten työllisyyttä. 100 pitkäaikaistyöttötä työllistyy/aloittaa kuntouttavan työtoiminnan tai työkokeilun/aloittaa oppisopimuskoulutuksen/aloittaa työttömyysturvalla tuetun omaehtoisen opiskelun tai työvoimakoulutuksen. Toimenpide 2: Kehitetään edelleen yrityksille ja yhteisöille tarkoitettua työllistämisen järjestelytukea ja markkinoidaan sitä muun muassa webinaareilla 5-6 kertaa vuodessa sekä työnhakijoille että työnantajille.</p>	<p>Kuntakehityspäällikkö, talousjohtaja</p>

<p>3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin</p>	<p>4. Osallistuminen ja viestintä toimivat</p>	<p>Palvelualueet tekevät yhteistyötä palvelukohtaisesti kolmannen sektorin kanssa. Yhteinen kaikkia palvelualueita koskevaa osallistamisen suunnitelmaa ei ole luotu.</p>	<p>Tavoite: Kuntalaisten osallisuuden lisääminen kunnan kehittämisessä. Toimenpide 1: Toteutetaan kuntalaisbarometri. Toimenpide 2: Kehitetään osallistavia digitaalisia menetelmiä. Toimenpide 3: Selvitetään osallistavan budjetoinnin toteutustapoja.</p>	<p>Tietohallintojohtaja, talousjohtaja, kuntakehityspäällikkö</p>
<p>4. Luomme uuden työn paikkoja – täällä on tilaa ajatella: Houkuttelemme asiantuntijatyöpaikkoja ja kehitämme nykyisiä työpaikkoja. Tähtäämme korkeampaan tuottavuuteen.</p>	<p>2. Tasapainotamme taloutta</p>	<p>Yhteisten palveluiden hallinto vastaa mm. perusturvan, sivistys- ja vapaa-aikapalvelujen sekä yhdyskuntatekniikan palvelualueiden tukemisesta, ohjauksesta ja seurannasta sekä päätöksenteon ja johtamisen tukemisesta. Perusturva siirtyy vuoden 2023 alusta hyvinvointialueen vastuulle, jolloin hallinnon mitoitus on tarkasteltava uudelleen.</p>	<p>Tavoite: Yhteisten palveluiden toiminta sopeutetaan kunnan tarpeiden mukaiseksi. Toimenpide 1: Nykyinen toiminta prosesseineen ja tehtävänkuvineen tehdään näkyväksi kuvaamalla ne yhdessä henkilöstön kanssa. Mittari: Kuvattujen prosessien määrä Toimenpide 2: Henkilöstön osaaminen kartoitetaan, jotta sitä voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla mutta myös lisätä tarvittavaa osaamista. Mittari: Henkilöstön osaaminen on kartoitettu kyllä/ei Toimenpide 3: Yhteisten palveluiden tehtävä kunnan organisaatiossa täsmennetään yhdessä henkilöstön kanssa. Mittari: Yhteisten palveluiden tehtävä on täsmennetty kyllä/ei Toimenpide 4: Selvitetään palvelualueiden yhteisiin palveluihin liittyvät toiveet ja tarpeet, jotta yhteistyötä ja työnjakoa voidaan kehittää ja syventää. Mittari: Palvelualueiden toiveet ja tarpeet on selvitetty kyllä/ei</p>	<p>Hallintojohtaja</p>

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuodet, sis. vuosilomat	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Kunnanhallitus	1	1	1	1	1
Hallintopalvelut	3,42	7	7	7	7
Talouspalvelut	7,9	8	7	7	7
HR-palvelut* ja ***	13,82	12+5,2	11+4,4	11+4,4	11+4,4
Kuntakehitys ja työllistäminen	5,28	9	6**	6	6
Muut palvelut***	37,93	26***	20	20	20
Kaikki yhteensä	69,35	63+5,2	52+4,4	52+4,4	52+4
Vakinaiset	52,25				
Sijaiset	1,31				
Määräaikaiset	15,79				
Arvio uusien perustettavien virkojen ja toimien määrästä		0,17	2		
Arvio lakkautettavien virkojen ja toimien määrästä**			2		
Hyvinvointialueelle siirtyneet			7		
*HR-yksiköstä maksetaan työsuojeluvaltuutettujen ja luottamushenkilöiden palkat v. 2023 4 hlöä ja lisäksi 2 osa-aikaista		***ei työllistettyjen määriä mukana	**Vauhdittamo hanke (-2 tt) päättyy. Ohjaamo (-3) siirretty nuorisopalveluihin. Hyte suunnittelija ja maahanmuuttokoordinaattori lisätty		

Sivistys- ja vapaa-aikapalvelujen palvelualue

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta

Suomenkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta

Ruotsinkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta

Tuloslaskelma

Sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualue	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	6 764 456	7 153 304	6 968 599	7 098 217	7 240 180
Myyntituotot	1 190 194	1 353 062	1 349 888	1 374 997	1 402 497
Maksutuotot	3 816 732	4 268 211	3 305 680	3 367 164	3 434 507
Tuet ja avustukset	1 570 232	1 245 908	2 073 908	2 112 484	2 154 732
Muut toimintatuotot	187 298	286 123	239 123	243 572	248 444
Toimintakulut	-71 224 269	-74 824 053	-76 938 586	-78 410 395	-79 978 619
Henkilöstökulut	-57 666 218	-60 745 113	-61 380 855	-62 522 543	-63 772 995
Palkat ja palkkiot	-46 920 502	-49 575 467	-50 047 249	-50 978 129	-51 997 699
Henkilösivukulut	-10 745 716	-11 169 646	-11 333 606	-11 544 414	-11 775 296
Palvelujen ostot	-9 011 491	-9 202 986	-10 549 384	-10 786 341	-11 002 072
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 263 159	-2 604 055	-2 586 706	-2 634 829	-2 687 535
Avustukset	-1 984 010	-2 082 864	-2 147 864	-2 187 814	-2 231 570
Muut toimintakulut	-299 392	-189 035	-273 777	-278 868	-284 447
Toimintakate	-64 459 813	-67 670 749	-69 969 987	-71 312 178	-72 738 439
Sisäiset tuotot yhteensä	177 478	0	0	0	0
Sisäiset menot yhteensä	-30 289 458	-33 052 316	-33 361 274	-33 981 796	-34 661 439
joista:					
ICT-palvelut	-1 743 577	-1 804 744	-3 036 972	-3 093 461	-3 155 334
Puhtauspalvelut	-2 497 356	-2 624 202	-2 636 312	-2 685 349	-2 739 056
Rakennusten vuokrat	-9 222 671	-22 957 269	-22 016 267	-22 425 771	-22 874 288
Taloudellinen tuloksellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	40 441	40 803	40 855	41 121	41 384
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	-64 459 813	-1 658	-1 713	-1 734	-1 758

Sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualueen tehtävänä on järjestää hyvinvointia, aktiivista yhteisön jäsenyyttä, jatkuvaa oppimista ja mielekästä elämää tukevia palveluita kaikille kirkkonummelaisille. Tehtävä pohjautuu perustuslain 16 §:ssä julkiselle vallalle osoitettuun tehtävään turvata jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykijensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä. Opetuksen ja koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaa-ajan palveluita ohjaa valtakunnallisesti Opetus- ja kulttuuriministeriö lainsäädännön, muiden normiasiakirjojen ja rahoituksen kautta. Vuoden 2023 alussa toteutuvan hyvinvointialueuudistuksen myötä kunnan perinteinen sivistyspalvelutehtävä saa rinnalleen vastuun kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä kaikkien väestöryhmien osalta. Vaikka hyvinvoinnin edistäminen on olennainen osa kaikkea sivistyksen ja vapaa-ajan palvelutoimintaa, kokonaisuuden kuntatasoinen johtamisvastuu ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa ovat sivistyspalveluiden tehtäväkentässä uusia.

Kirkkonummen kunnan väestömuutos – kouluikäisten lasten väheneminen, työikäisten ja ikäihmisten osuuden sekä kieli- ja kulttuuriryhmien osuuden kasvaminen – haastavat sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualueen pitkäjänteiseen kehittämiseen: miten vastaamme muutokseen, vahvistamme kunnan sosiaalista kestävyttä ja johdamme samalla taloutta kestävästi. Kustannusten kasvun hillitseminen onkin yksi lähivuosien keskeisistä sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualueen haasteista. Myös COVID-19 -pandemian synnyttämä oppimis- ja hyvinvointivaje, Ukrainan sodan vaikutukset ja Suomen yhteiskunnan tasolla havaittu väestön hyvinvoinnin ja koulutustason eriytymiskehitys - jopa syrjäytyminen - ovat kuntalaisten palvelutarpeissa jo näkyviä ilmiöitä.

Jotta palveluita onnistuttaisiin kehittämään vastaamaan mahdollisimman hyvin nykyisten ja tulevien kuntalaisten tarpeisiin ja jotta resurssien kohdentaminen onnistuisi entistä paremmin, on vaikutusten ennakoarvioinnin systemaattinen käyttöönotto tärkeää. Mahdollisimman tarkoituksenmukaisen ja kustannustehokkaan organisaation sekä toimivien rakenteiden ja sujuvien prosessien avulla palvelualue pyrkii vahvistamaan palvelujen laatua sekä kuntalaisten palvelutarjonnan tasa-arvoisuutta ja yhdenvertaisuutta. Myös saavutettavuuden kehittäminen koskettaa

koko sivistystoiminta: mitkä palvelut on tärkeä järjestää kohtaamisina ja läsnäolona, mitä tarjoamme digitaalisesti ja mitä palveluita kuntalainen voi käyttää omatoimisesti. Luokse tulevien palvelujen tarve lisääntynee väestön ikääntymisen myötä.

Kuntauudistus 1.1.2023 alkaen vaikuttaa sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualueeseen konkreettisesti oppilas- ja opiskelualueen tehtävien siirtymisenä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vastuulle. Muutos näkyy sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualueen budjetissa oppilas- ja opiskelualueen henkilöstömenojen siirtymisenä hyvinvointialueen vastuulle. Huomioitavaa on kuitenkin, että Kirkkonummen kunnan opiskelualueen johtavien viranhaltijoiden työtehtävistä noin puolet - kasvun ja oppimisen tuen johtamiseen, päätöksentekoon ja arviointiin liittyvät tehtävät - jää edelleen kunnan vastuulle, vaikka tehtävät, palkkamäärärahat ja viranhaltijat siirtyvät LUHVAn organisaatioon. Kunta koulutuksen järjestäjänä vastaa jatkossakin oppilas- ja opiskelualueen kuntatason suunnittelusta ja johtamisesta. Samoin lasten, nuorten ja perheiden sekä työikäisten ja ikäihmisten hyvinvoinnin edistäminen lakisääteisine suunnitelmineen on kunnan tehtävä.

Muutosten kestävä johtamisen varmistamiseksi palvelualue käynnistää vuonna 2022 kehittämissuunnitelmatyön. Kuntastrategiaan ja valtakunnalliseen ohjaukseen perustuva suunnitelma laaditaan vuosille 2023–2030. Se tulee sisältämään kuntastrategiaan, valtakunnalliseen ohjaukseen ja Kirkkonummen toimintaympäristön muutokseen pohjautuvat palvelualueen tason pitkän aikavälin päämäärät, kehittämisen päälinjat, parhaillaan tekeillä olevan sivistyksen ja vapaa-ajan palveluverkkosuunnitelman sekä palvelualueen strategisen henkilöstösuunnitelman. Tämä suunnitelma luo pitkän aikavälin rungon tulevien talousarvioiden tavoitteidenasetteluun ja resurssien kohdentamiseen.

Osana kehittämissuunnitelman laadinnan pohjatyötä elokuussa 2022 toteutettiin hallinnon henkilöstölle ja esihenkilöille suunnattu kysely palvelualueen organisaation vahvuuksista, kehittämistarpeista ja konkreettisista kehittämissideoista. Kyselyn ja palveluryhmien johtotiimien työskentelyn perusteella nousseet kehittämisteemat vastasivat hyvin toimintaympäristön muutosta ja arjessa esille nousseita ratkaistavia seikkoja. Keskeisiksi teemoiksi nostettiin tiedolla johtamisen edellytysten parantaminen, hallinto-organisaation tarkoituksenmukaistaminen ja talouden johtamisen kehittäminen edelleen.

Talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

Sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualueen talouteen vuonna 2023 vaikuttavista tekijöistä kolme huomattavinta ovat Ukrainan sodan vaikutukset, palvelualueen toimintaa koskevat lainsäädännölliset muutokset sekä hyvinvointialueudistuksen vaikutukset peruskunnan tehtäviin. Ukrainan sotaa paenneiden lasten ja nuorten varhaiskasvatukseen, opetuksen ja koulutuksen järjestäminen aiheuttaa lisääntyneitä henkilöstömenoja varhaiskasvatukseen ja opetuksen palveluissa. Kirkkonummelle perustettu asuntopohjainen vastaanottokeskus ja Ukrainan sodan vuoksi yksityismajoituksessa olevien pakolaisten määrän kasvu lisää perusopetukseen valmistavan opetuksen paikkojen tarvetta, suomi toisena kielenä -opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen tarvetta sekä suomen kielen tuen tarvetta eri oppiaineissa ja tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa. Tulevaisuudessa myös ruotsinkieliset palvelut tulevat toteuttamaan inklusiivista valmistavaa opetusta; ensimmäiset ukrainankieliset perheet ovat jo valinneet ruotsinkielisen varhaiskasvatukseen. Henkilöstön osaamisen kehittämiseen tulee varautua. Myös tulkkauksen ja käännöspalvelujen tarve kasvaa.

Valmistavaa opetusta pyritään järjestämään ensisijaisesti kouluissa lähellä lasten ja nuorten asuinpaikkaa, jolloin koulukuljetusmenojen lisäys pystytään pitämään vähäisenä. Valtio tulee kompensoimaan varhaiskasvatukseen menolisäykset erityisavustuksella tai muulla kuntaan kohdennetulla rahoituksella. Kohonneet valmistavan opetuksen kustannukset tullaan ottamaan huomioon kunnan valtionosuuslaskennassa. Sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualueen tuloissa tämä valtionosuuskompensointi ei näy.

Ukrainan sodan aiheuttama inflaation kiihtyminen vaikuttaa myös korottavasti polttoaineiden ja muun energian hintaan sekä erilaisiin aine- ja materiaalikustannuksiin. Sivistyksen ja vapaa-ajan palveluiden koulukuljetuksia koskeva hankintasopimus umpeutuu lukuvuoden 2022-2023 lopussa. Uusi hankintamenettelyyn kuuluva kilpailutus käynnistetään syksyllä 2022. Kunnanhallituksen kehyspäätöksessä 27.6.2022 (§ 237 618/02.02.00/2022) huomioitiin polttoaineiden hinnannousu koulukuljetuksiin osoitetulla 120 000 € lisämäärärahalla. Hankintaprosessin edetessä selviää, onko tämä varaus riittävä.

Inflaation muina vaikutuksina palvelualueen talouteen näkyvät varhaiskasvatukseen palvelusetelin indeksikorotus sekä sisäisten kustannusten, kuten puhtaus- ja ruokapalveluiden sekä ICT-kulujen ja vuokrien, oletettava kasvu. Palvelusetelin perusarvoa korotetaan 1.1.2023 alkaen juuri kustannusten yleisen nousun vuoksi. Kesäkuussa 2022 allekirjoitettu kunta-alan työ- ja virkaehtosopimuksia koskeva ratkaisu sisälsi sopimuksen palkankorotuksista kunta-alalle. Sopimuskauden 1.5.2022–30.4.2025 aikana työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin

8,79 prosenttia. Koska sivistyksen ja vapaa-ajan ulkoiset toimintakulut koostuvat lähes täysin henkilöstön palkoista, palkankorotukset vaikuttavat merkittävästi palvelualueen lähivuosien talouteen.

Toisen talouteen 2023 vaikuttavan tekijän muodostaa palvelualueen toimintaa koskevat lainsäädännön muutokset. Hallituksen budjettineuvotteluiden 31.8. ja 1.9.2022 tuloksena esitettiin, että varhaiskasvatusmaksuja alennetaan valtakunnan tasolla pysyvästi 70 miljoonalla eurolla 1.8.2023 alkaen ja että yksityisen hoidon tuen hoitolisään säädettäisiin 100 euron korotus. Vaikutukset kunnille kompensoitaisiin yhteisöveron jako-osuuden kautta, mikä ei tule näkymään sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualueen tuloissa. Edelleen neuvotteluissa päätettiin yhden vuosiviikkotunnin lisäys B1-kielen toteuttamiseen perusopetuksessa, mikä vaikuttaa osaltaan opetuksen palkkakuluihin. Päätöstä näistä muutoksista ei tämän talousarvioesityksen lautakuntakäsittelyn ajankohtana vielä kuitenkaan ole, vaan se varmistuu valtion budjetin aikataulussa.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain aiemmat indeksitarkistukset ja tulorajojen muutokset sekä perhevapaauidistus 1.8.2022 ja edelleen jatkuva kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu vähentävät asiakasmaksutuottoja koko vuoden 2023 osalta. Kehyspäätöksessään kunnanhallitus huomioi näiden lainmuutosten aiheuttamaa maksutuottojen alenemaa sekä varhaiskasvatuksen palvelusetelin arvonkorotusta 550 000 euron lisämäärärahalla suomenkielisen kasvatus- ja koulutuslautakunnan ja 130 0000 euron lisämäärärahalla ruotsinkielisen kasvatus ja koulutuslautakunnan budjetteihin. Sen sijaan hallituksen budjettineuvottelujen tulokset eivät ole tähän kehysjakoon ehtineet.

Kolmas talouteen ja toimintaan vaikuttava tekijä, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen perustaminen 1.1.2023, näkyy sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualueen budjetissa oppilas- ja opiskeluhuollon henkilöstömenojen siirtymisenä hyvinvointialueen vastuulle. Kunnanhallituksen osoittaman talouden 2023 tasapainottamisvaatimuksen vuoksi siirtymiltä viranhaltijoilta jäävät ja palvelualueen vastuulle tulevat uudet tehtävät pyritään järjestämään ilman henkilöstöllisiä palvelualueen organisaatioon. Yksi tärkeistä palvelualueen kehittämiskohteista vuodelle 2023 onkin hallinto-organisaation tarkoituksenmukaistaminen: päällekkäisen työn määrän minimointi, keskeisten prosessien ja niiden vastuunjaon selkeyttäminen ja henkilöstön pysyvyyden ja pystyvyyden vahvistaminen tehtävänkuvia eheyttämällä. Tarkoituksenmukaisen ja kustannustehokkaan organisoitumisen sekä toimivien rakenteiden ja sujuvien prosessien lisäksi kehittämistä ohjaavat palvelujen laadun sekä kuntalaisten tasa-arvoisten ja yhdenvertaisten palvelujen tarjonnan näkökulmat.

Osana Kirkkonummen kunnanvaltuuston talousarvion 2022 käsittelyä sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualueelle annettiin tehtävä selvittää kuinka varhaiskasvatus ja opetus voitaisiin järjestää mahdollisimman kustannustehokkaasti ja yhdenvertaisesti kaikilla kunnan alueilla. Selvitys suomenkielisten ja ruotsinkielisten varhaiskasvatus- ja opetuspalveluiden kustannuseroista on valmistumassa, ja myös sen tuloksia käytetään hyödyksi palvelujen yhdenvertaisuuden ja kustannustehokkuuden kehittämistyössä.

Palvelualue pyrkii tehostamaan toimintaansa ja hillitsemään kustannusten nousua kiinnittämällä lisäksi huomiota tiedolla johtamisen edellytyksiin ja kehittämällä palvelualueen talouden johtamista edelleen. Yhdenmukaistamalla järjestelmien, ohjelmistojen ja sähköisten ympäristöjen käyttöä vähennetään palveluyksiköille osoitettujen erillisten kyselyjen ja tietopyyntöjen määrää sekä hallinnon manuaalista työtä erilaisten valtakunnallisten velvoittavien tiedonkeruiden ja raportointien yhteydessä. Kun järjestelmien käyttö on johdettua ja tasalaatuista, käytettävissä olevan tiedon luotettavuus ja ajantasaisuus paranee.

Valtio rahoittaa kuntia valtionosuuksin ja erityisavustuksin. Erityisavustusten johdettu ja tehokas hakeminen on osa kestäväntä kuntatalouden johtamista. Palvelualueen johtoryhmä onkin käynnistänyt systemaattisen valtion erityisavustushakujen seurannan. Johtoryhmän tavoitteena on varmistaa Kirkkonummen kunnan sivistys- ja vapaa-ajanpalveluille olennaisten, saatavilla olevien erityisavustusten hakeminen joko palveluryhmittäin tai yhteisinä hankkeina. Hyväksykseen hakuprosessiin lähtemisen johtoryhmä edellyttää, että myönnettävä rahoitus ja sen edellyttämä kehittämistoiminta tukevat kunnan strategisten tavoitteiden saavuttamista.

Kunnassa asuvien kouluikäisten lasten määrän vähentyminen ja toisaalta uusien palvelujen tarpeen samanaikainen lisääntyminen on nostanut esille tarpeen uudistaa malli, jolla opetuksen koulukohtaiset resurssit jaetaan. Uudistuksen tavoitteena on vastata oppilasmäärän alueittaisiin vaihteluihin nykyistä joustavammin sekä kansalliseen veloitteeseen tukea oppilaan kasvua ja oppimista ensisijaisesti lähikoulussa. Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen, koronavirusepidemian ja sen jälkiseurausten vaikutukset oppilaiden oppimiseen ja hyvinvointiin lisäävät edelleen sekä pedagogisten että oppilashuollollisten tukitoimien tarvetta. Tuen järjestäminen lähikoulussa tuonee myös säästöjä koulukuljetusten tarpeen vähenemisen myötä. Koulujen ja lukion väistötilaratkaisut ja varustaminen, rakennushankkeiden suunnittelu sekä kasvaneet purku-, hankinta- ja muuttokustannukset vaikuttavat korottavana paineena opetuspalveluiden kustannuksiin. Tilojen tarkoituksenmukaista ja tehokasta käyttöä kehitetään sivistyksen ja yhdyskuntatekniikan yhteisessä palveluverkkosuunnitelman päivitystyössä syksyllä 2022.

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta

Tuloslaskelma

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	1 406 375	1 576 135	1 518 385	1 546 627	1 577 559
Myyntituotot	287 559	453 984	453 984	462 429	471 677
Maksutuotot	652 809	859 282	851 532	867 369	884 716
Tuet ja avustukset	318 568	31 854	31 854	32 447	33 095
Muut toimintatuotot	147 439	231 015	181 015	184 382	188 071
Toimintakulut	-9 003 136	-9 851 819	-9 958 301	-10 184 265	-10 387 965
Henkilöstökulut	-5 918 729	-6 472 129	-6 360 200	-6 478 500	-6 608 070
Palkat ja palkkiot	-4 945 969	-5 271 472	-5 183 297	-5 279 703	-5 385 298
Henkilösivukulut	-972 761	-1 200 657	-1 176 903	-1 198 797	-1 222 772
Palvelujen ostot	-2 162 551	-2 239 826	-2 452 237	-2 538 587	-2 589 364
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-612 474	-764 934	-815 934	-831 113	-847 744
Avustukset	-255 636	-313 883	-263 883	-268 791	-274 167
Muut toimintakulut	-53 745	-61 047	-66 047	-67 274	-68 620
Toimintakate	-7 596 761	-8 275 684	-8 439 916	-8 637 638	-8 810 406
Sisäiset tuotot yhteensä	129 956	0	0	0	0
Sisäiset menot yhteensä	-4 597 833	-5 539 427	-4 890 414	-4 981 377	-5 081 008
joista:					
ICT-palvelut	-208 503	-221 238	-243 240	-247 765	-252 721
Puhtauspalvelut	-320 232	-357 583	-378 563	-385 605	-393 319
Rakennusten vuokrat	-1 525 056	-4 185 606	-3 423 611	-3 487 290	-3 557 036
Taloudellinen tuloksellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	40 441	40 803	40 855	41 121	41 384
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	-7 596 761	-203	-207	-210	-213
Erittely palveluryhmittäin					
Hallinto ja kehittäminen	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Ulkoiset toimintatuotot	628	447	447	455	464
Ulkoiset toimintamenot	-3 032 463	-3 266 147	-3 005 071	-3 060 965	-3 122 185
Toimintakate	-3 031 835	-3 265 700	-3 004 624	-3 060 510	-3 121 721
<i>sisäiset toimintatuotot</i>					
<i>sisäiset toimintamenot</i>	-411 776	-418 030	-435 593	-443 696	-452 570
Vapaa-aikapalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Ulkoiset toimintatuotot	1 405 748	1 575 688	1 517 938	1 546 172	1 577 095
Ulkoiset toimintamenot	-5 970 673	-6 585 672	-6 953 230	-7 123 300	-7 265 780
Toimintakate	-4 564 926	-5 009 984	-5 435 292	-5 577 128	-5 688 685
<i>sisäiset toimintatuotot</i>	129 956	0	0	0	0
<i>sisäiset toimintamenot</i>	-4 186 057	-5 121 397	-4 454 821	-4 537 681	-4 628 438

Liikuntapaikkojen ylläpitoon varatut määrärahat ovat sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan talousarviossa sisäisinä määrärahoina, koska ylläpito toteutetaan yhdyskuntatekniikan toimialalla. Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta vastaa kuitenkin ylläpitoon käytettävissä olevan määrärahan suuruudesta.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuodet, sis. vuosilomat	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Sivistystoimen hallinto ja kehittämispalvelut	32,6	33,16	30,94	30,94	30,94
Arvio uusien perustettavien virkojen ja toimien määrästä		0	0	0	0
Arvio lakkautettavien virkojen ja toimien määrästä		0	0	0	0
Arvio hyvinvointialueelle siirtävistä		0	0	0	0
Vapaa-aikapalvelut	106,8	105,5	109,5*	109,5	109,5
Arvio uusien perustettavien virkojen ja toimien määrästä		0	0	0	0
Arvio lakkautettavien virkojen ja toimien määrästä		0	0	0	0
Hyvinvointialueelle siirtyneet		0	0	0	0
*Ohjaamo siirretty Yhteisistä palveluista					
Yhteensä	139,4	138,66	140,44	140,44	140,44

Investoinnit

Projekti	Investointikohde	Tyyppi	TA 2023	TS 2024	TS 2025
9016	Tilavarausohjelma	Tietokoneohjelmisto	10 000	0	0
9818	Yhteiskampuksen ensikertainen kalustaminen	Irtain omaisuus	0	0	2 520 000
9861	GWP-koulukeskuksen ensikertainen kalustaminen	Irtain omaisuus	0	0	4 140 000

Hallinto ja kehittäminen

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Strateginen tekijä	Nykytilanne	Tavoite	Vastuu
2. Investoimme tulevaisuuteen	2. Tasapainotamme taloutta	Palvelualueen ja palveluryhmien hallinnossa päällekkäisyyksiä, resurssien jaon epätasaisuuksia sekä prosesseissa eroavuuksia. Osan henkilöstön työnkuvista sirpaleisia.	Hallinto-organisaation tarkoituksenmukaistaminen: päivitetty organisaatio valmis 05/2023 - päällekkäisen työn vähentäminen, työnkuvien eheyttäminen ja prosessien selkeyttäminen - hyvinvointialueen myötä tulevat uudet tehtävät ilman henkilöstölisäyksiä	hallintopäällikkö
	3. Johdamme tiedolla	Palvelualueen tilastojen, tietojen syöttämisen sekä tuottamisen laatu ja oikea-aikaisuus vaihtelee yksiköittäin. Nykyiset kirjanpidon kirjaukset eivät tue taloustiedon keruuta, vaan tietoja joudutaan manuaalisesti keräämään ja yhdistämään. Koulukuljetuksen prosessissa on kokonaisuuksia, joita voidaan tehostaa järjestelmien avulla. Palvelualueen tieto joudutaan hakemaan monesta eri kanavasta.	- Tietojärjestelmien käytön yhdenmukaistaminen/ohjeet : tieto luotettavaa ja ajantasalla. Tot 100 % - Manuaalisen työn/laskennan määrän minimointi (talousjärjestelmä, koulukuljetuksen ohjausjärjestelmä) Tot. 100 % - Sivistyksen intranetin käytön tehostaminen, käytettävä tieto yhdessä paikassa. Tot. 100 %	hallintopäällikkö erityissuunnittelija suunnittelu- ja tiedotuskoordinaattori
3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin: Vähennämme kuntalaisten välistä eriarvoisuutta ottamalla huomioon eri väestöryhmien tarpeet	2. Tasapainotamme taloutta	Valtion erityisavustusten hakeminen, seuranta ja raportointi/arviointi ei ole systemaattista eikä siinä ole yhtenäisiä käytänteitä, kokonaisuuksia johdetaan palveluryhmissä. Mutta palvelualueenjohtoryhmän tason ohjausta ei ole. Koulukohtaisen resurssin jaon laskentamalli ei	Talouden johtamisen kehittäminen edelleen - valtion erityisavustusten hakeminen, seuranta ja raportointi/arviointi systemaattisesti johdettavaksi palvelualueen tasolla. Kokonaisuus johtoryhmässä 5 x vuodessa. Tot. 100 % - opetuksen koulukohtaisen	hallintopäällikkö erityissuunnittelija kehityspäällikkö

palveluiden ja toiminnan suunnittelussa . Vahvistamme sosiaalista kestävyyttä toimivan kotoutumisen kautta.		huomio oppilasmäärän tai oppijoiden erityistarpeiden vuosittaisia muutoksia riittäväällä joustavuudella.	resurssijakomallin uudistamisen tuki ja seuranta/arviointi. Tot. 100 % versio 1 valmis 2/2023	
---	--	--	---	--

Tunnusluvut

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Koulukuljetukset					
Kuljetusetuuden piirissä olevat oppilaat	1 089	1 100	1 130	1 130	1 130
Kustannukset euroa / oppilas	1 210	1 195	1 323*	1 336*	1 350*
*Vuodelle 2023 koulukuljetuksen kustannuspaikalle budjetoitu koulukuljetusta hoitavan asiakaspalvelusihteerin palkkakustannukset					

Hallinto- ja kehittämispalvelut

Hallinto- ja kehittämispalvelut tuottavat sivistys- ja vapaa-aikapalvelujen palvelualueen hallinnollisen tuen ja ohjauksen.

Kokonaisuuteen kuuluu koulukuljetus, koulujen ja oppimiskeskusten vahtimestaripalvelut, talous, hankinnat sekä palvelualue kohtainen koordinointi uisrakentamisen, korjausrakentamisen, ensikertaisen kalustamisen sekä sisäilmaongelmien kohdalla. Kehittämispalvelut tuottavat viralliset tilastot, ennusteet sekä koordinoi toimialan hankkeita, tieto- ja viestintätekniikkaa, tiedonhallintaa, tietoturva ja viestintää.

Talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

Koulukuljetuksen tilausliikenteen tuleva kilpailutus, bensiinin hinnan indeksikorotusten vaikutus kilpailutuksen tulokseen.

Toiminnan painopistealueet

Tiedolla johtaminen

Talouden johtaminen

Hallinto-organisaation tarkoituksenmukaisuus

Vapaa-aikapalvelut

Tunnusluvut

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Musiikkiopisto					
Nettokustannukset euroa / opetustunti	57	53	53	53	53
Oppilas/opiskelijamäärä perusopetus	333	300	300	300	300
Kansalaisopisto					
Nettokustannukset euroa / opetustunti	52	50	50	50	50
Oppilas/opiskelijamäärä perusopetus	5 357	8 100	8200	8200	8200
Kuvataidekoulu					
Nettokustannukset euroa / opetustunti	69	64	64	64	64
Oppilas/opiskelijamäärä perusopetus	453	360	360	360	360
Kulttuuripalvelut					
Nettokustannukset euroa / asukas	9,6	11,8	10,2	10,2	10,2
Kirjastopalvelut					
Tunnusluku	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Nettokustannukset euroa / asukas	79	91	65,9	66,1	66,4
Lainojen määrä	483 685	600 000	600 000	600 000	600 000
Kävijämäärä	470 091	600 000	600 000	600 000	600 000
Liikuntapalvelut					
Nettokustannukset euroa / asukas	57,9	63,9	75,4	75,6	75,9
Uimahallin kävijämäärä	101 477	180 000	190 000	200 000	200 000
Kunnan tukemien yhdistysten liikuntapalveluiden nuorten ohjattujen ryhmien määrä/vuosi	297	300	300	300	300
Kunnan tuottamien liikuntapalveluiden osallistujamäärä/vuosi	9 809	15 000	17 000	18 000	18 000
Nuorisopalvelut					
0–28-vuotiaiden määrä	12 905	13 300	13 327	13 224	13 153
Nettokustannukset euroa / 0–28-vuotiaat	102	136	140	142	144

Vapaa-aikapalvelut mahdollistaa elinikäistä itsensä kehittämistä, harrastamista, oppimista

- mielekästä tekemistä jokaiselle kuntalaiselle: lähipalveluna, digipalveluna, omatoimisesti

Talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

- Lasten ja nuorten kulttuurikasvatusohjelma käynnistetään. Opetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteydessä toteutettavassa kulttuurikasvatusohjelmassa tarjotaan kulttuurin ja taiteen eri osa-alueita eri ikätasolle. Kulttuuripalvelut koordinoi ja kehittää toimintaa yhteistyössä muiden tahojen kanssa.
- Senioreiden päiväajan liikunnanohjausta ja opetusta pyritään lisäämään, tilojen ja ohjaushenkilöstön saataavuuteen liittyvät haasteet huomioiden.
- Lasten ja nuorten lukemisen edistämisen suureen tarpeeseen ja kysyntään pyritään vastaamaan toiminnallisilla järjestelyillä.
- Uimahallin kunnossapidon vaatimukset lisääntyvät ja sähkön hinnan noustua joudutaan varautumaan entistä suurempiin ylläpitokustannuksiin.
- Yhdistyksille jaettavien avustusten määrä on vuoden 2021 talousarvion tasolla. Avustusten kokonaismäärästä on vähennetty vuodelle 2022 lisätty kertaluonteinen korona-avustus.
- Liikuntapaikkaverkosto on laajentunut Kantvikin lähiliikuntapaikan valmistumisen myötä ja liikuntapaikkojen kunnossapidon määrärahoja on lisätty vuoden 2022 talousarvion tasosta myös yleisen kustannustason nousun myötä. Määrärahat eivät riitä kattamaan erikseen nk.pieninvestointeja. Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta vastaa toimintaan käytettävissä olevista määrärahoista. Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta päättää liikuntapaikkaverkostosta, ja tätä arvioidaan seuraavan kerran vuoden 2023 talousarvion valmistumisen myötä.

Vapaa-aikapalvelujen toiminnan yhteinen painopistealue

- Yhdessä tekeminen – palveluiden tuottaminen kuntalaisille yhdessä

Vapaa-aikapalvelut tuottaa palveluita kuntalaisille yhteistyössä yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa. Tavoitteena toteuttaa mieluista harrastustoimintaa ja oppimismahdollisuuksia monipuolisina palveluina lähellä kuntalaisia.

Vapaa-aikapalvelujen palveluyksiköt

Musiikkiopisto

Kirkkonummen musiikkiopiston tehtävänä on antaa taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaista opetusta taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaisesti. Opetuksen tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia, luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen ilmaisuun ja antaa mahdollisuudet musiikin elämänikäiselle harrastamiselle sekä valmiudet hakeutua ammattiopintoihin. Musiikkiopisto saa toimintaansa vuosittain keskimäärin 0,5 miljoonaa euroa tuntiperusteista valtionosuutta 11 314 opetustuntiin Opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Toiminnan painopistealueet

- Asiakaslähtöisten palvelujen kehittäminen ja harrastusmahdollisuuksien edistäminen
- Kohtaamispaikka – musiikkiopisto on paikka kohdata ja tulla itse kohdatuksi
- Monipuoliset oppilaslähtöiset opetuspalvelut yhteistyössä - opistojen välinen pedagoginen yhteistyö, yhteistyö vapaa-aikapalveluiden toimijoiden kesken (harrastustoiminta, tapahtumat ja hankkeet), musiikillisen vuorovaikutuksen laajentaminen varhaiskasvatus-, perusopetus-, kirjasto- ja palvelutaloyhteistyöllä sekä kansainvälinen yhteistyö.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Tavoitteena on tarjota mahdollisuus monipuoliseen musiikin harrastamiseen entistä useammalle lapselle ja nuorelle Kirkkonummella. Kevään 2022 sisäänpääsyprosenttia 80 % pyritään entisestään kasvattamaan soitinvalmennustoiminnan, koulu yhteistyön ja varhaisiän musiikin opetuksen avulla.

Korvaavia opetus- ja konserttitiloja joudutaan hankkimaan, koska osa Villa Hagan luokista ja Kirkkonummen seurakuntatalo eivät ole käytettävissä vuonna 2023. Yleisölle avoimet maksuttomat konsertit (60 konserttia/vuosi) ovat tärkeä osa opetussuunnitelman toteutumista.

Musiikkiopisto on siirtänyt koronapandemian vuoksi vuodelle 2020 yhdessä Länsi-Uudenmaan musiikkiopiston kanssa suunnitellun Hongkongin matkan vuodelle 2023. Nuoret keräävät varat konserttimatkoihin pääsääntöisesti itse soittamalla konserteissa.

Musiikkiopisto osallistuu muiden vapaa-aikapalvelujen yksiköiden kanssa Kevätkarnevaalien sekä harrastusmahdollisuuksien edistämiseen liittyvien toimintojen kehittämiseen ja toteuttamiseen.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Strateginen tekijä	Nykytilanne	Tavoite	Vastuu
3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin		Opetus tuotetaan 95 % lähiopetuksena. Opetusvälineistö ja opetushenkilöstön sekä opiskelijoiden valmiudet eivät mahdollista vielä täysin sujuvaa live verkko-opetusta. Kehitetään live verkko-opetusta mm. siten, että samalle oppitunnille/kurssille voi osallistua myös etäyhteydellä.	Vakiinnutetaan live-verkko-opetuksen osuus 5 % opetustarjonnasta.	Vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen rehtori

Kansalaisopisto

Kirkkonummen kansalaisopiston tehtävänä on antaa toiminta-alueellaan opetusta noudattaen lakia vapaasta sivistystyöstä. Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Kansalaisopisto saa vuosittain keskimäärin 0,5 miljoonaa euroa tuntiperusteista valtionosuutta keskimäärin vuosittain 11 700 vuosituntiin Opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Kansalaisopisto tuottaa maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn luku- ja kirjoitustaidon opetuksen, jonka rahoittaa kunnalle kokonaisuudessaan valtio (laki vapaasta sivistystyöstä 9 §).

Toiminnan painopistealueet

- Asiakas- ja opiskelijälähtöinen kurssitarjonta
- Kohtaamispaikka – kansalaisopisto on paikka kohdata ja tulla itse kohdatuksi
- Maahanmuuttajien kieli- ja kulttuurikoulutus
- Monipuoliset opetuspalvelut yhteistyössä - vapaa-aikapalveluiden toimijoiden kesken (mm. harrastustoiminta, vesiliikunta, tapahtumat ja hankkeet), opetustoiminnan laajentaminen, erityisesti lukio-, kirjasto-, yhdistys- ja palvelutaloyhteistyöllä sekä kansainvälinen yhteistyö

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Kansalaisopistolla on tarve lisätä päiväopetusta liikunnassa, kielissä, kädentaidoissa ja taideaineissa yli 65-vuotiaiden kuntalaisten määrän kasvaessa. Tällä hetkellä kansalaisopisto toimii pääsääntöisesti koulujen tiloissa, joissa ei voida antaa päivisin kansalaisopiston opetusta ja joudutaan hankkimaan korvaavia opetustiloja. Kirjaston käyttöä päiväopetustilana lisätään.

Asiakaslähtöisyyttä kehitetään säännöllisellä kurssien yhteissuunnittelulla opiskelijoiden kanssa keskustan, Veikkolan ja Masalan kirjastoilla Tuu- ja tee -tapahtumilla. Kuntalaisten osallisuus vahvistuu ja he ovat laajemmin mukana kurssitarjonnan laadinnassa.

Kansalaisopisto kehittää live verkko-opetusvalmiuksia opetukseen siten, että samalle oppitunnille voi osallistua sekä lähiopetuksessa että live verkko-opetuksessa etäyhteydellä. Hybridiopetuksella saadaan lisää kurssilaisia.

Kansalaisopisto kehittää osaamisperusteista kurssisuunnittelua yhteistyössä Hiiden opiston sekä paikallisten toisen asteen koulujen kanssa. Osaamisperusteisesti laaditut kurssit voivat tulla osaksi valtakunnallista Opetushallituksen ylläpitämään Koski-järjestelmää ja opiskelijat voivat hyväksi lukea näitä kursseja eri alojen tutkintoihin.

Kansalaisopisto osallistuu muiden vapaa-aikapalvelujen yksiköiden kanssa Kevätkarnevaalien sekä harrastusmahdollisuuksien edistämiseen liittyvien toimintojen kehittämiseen ja toteuttamiseen.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Strateginen tekijä	Nykytilanne	Tavoite	Vastuu
3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin		Opetus tuotetaan 95 % lähiopetuksena. Opetusvälineistö ja opetushenkilöstön sekä opiskelijoiden valmiudet eivät mahdollista vielä täysin sujuvaa live verkko-opetusta. Kehitetään live verkko-opetusta mm. siten, että samalle oppitunnille/kurssille voi osallistua myös etäyhteydellä.	Vakiinnutetaan live-verkko-opetuksen osuus 5 % opetustarjonnasta.	Vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen rehtori

Kuvataidekoulu

Kirkkonummen kuvataidekoulun tehtävänä on järjestää toiminta-alueellaan taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaista kuvataiteen opetusta taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaisesti. Opetuksen tehtävänä on luoda perustaa lasten ja nuorten henkiselle hyvinvoinnille, emotionaaliselle, esteettiselle ja eettiselle kasvulle sekä antaa edellytyksiä hakeutua taiteenalojen koulutukseen tai elinikäiseen taiteiden harrastamiseen. Kuvataidekoulu kuuluu hallinnollisesti kansalaisopiston yhteyteen.

Toiminnan painopistealueet

- Kohtaamispaikka – kuvataidekoulu on paikka kohdata ja tulla itse kohdatuksi
- Monipuoliset opetuspalvelut yhteistyössä - opistojen välinen pedagoginen yhteistyö, yhteistyö vapaa-aikapalveluiden toimijoiden kesken (harrastustoiminta, tapahtumat ja hankkeet), taidepedagogisen vuorovaikutuksen laajentaminen, erityisesti varhaiskasvatus-, perusopetus-, kirjasto ja palvelutaloyhteistyöllä.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Oppimisympäristöjä kehitetään vastaamaan uuden opetussuunnitelman tarpeita, mahdollistaen mm. digitaalisen kuvankäsittelyn ja animaatiot. Opetussuunnitelma sisältää myös perinteiset kuvataiteen työtavat, joiden välineistöä kehitetään.

Kuvataidekoulu osallistuu muiden vapaa-aikapalvelujen yksiköiden kanssa Kevätkarnevaalien sekä harrastusmahdollisuuksien edistämiseen liittyvien toimintojen kehittämiseen ja toteuttamiseen.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Strateginen tekijä	Nykytilanne	Tavoite	Vastuu
3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin		<p>Opetus tuotetaan 95 % lähiopetuksena. Opetusvälineistö ja opetushenkilöstön sekä opiskelijoiden valmiudet eivät mahdollista vielä täysin sujuvaa live verkko-opetusta.</p> <p>Kehitetään live verkko-opetusta mm. siten, että samalle oppitunnille/kurssille voi osallistua myös etäyhteydellä.</p>	Vakiinnutetaan live-verkko-opetuksen osuus 5 % opetustarjonnasta.	Vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen rehtori

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalveluiden tehtävänä on huolehtia kuntien kulttuuritoiminnasta annetussa laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta sekä kunnan museotoiminnasta.

Toiminnan painopistealueet

- Kulttuuritoiminnan kehittäminen kulttuuristrategian mukaisesti
- Lasten ja nuorten kulttuurikasvatusohjelman toteuttaminen
- Paikallisen kulttuuritoiminnan tukeminen ja koordinointi
- Kotiseututiedon tallentaminen, tuottaminen ja tarjonta

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Paikallisen kulttuuristrategian mukaisesti tähdätään kulttuurilainsäädännön mukaiseen palveluiden kehittämiseen, kulttuuripalveluiden saavutettavuuden parantamiseen sekä kulttuurin toimintaedellytysten vahvistamiseen.

Kulttuuripalvelut valmistelee ja toteuttaa varhaiskasvatuksen ja opetuksen kulttuurikasvatusohjelmaan, Kirkkonummen Kulttuurikompassiin liittyvät hankinnat ja palvelut kouluille ja varhaiskasvatustyksiköille sekä kehittää kulttuurikasvatusohjelmaa yhdessä eri tahojen kanssa.

Kunnan oman museoalueen Ragvaldsin kuntoon ja osallistavaan toiminnallisuuteen panostetaan. Paikallishistoriaan liittyvän muistitiedon ja kuva-aineiston tallentamisen ja digitoinnin sekä tiedottamisen tarve on jatkuva.

Paikalliset järjestöt tuottavat Kirkkonummella suuren osan taide- ja kulttuuritarjonnasta, kansalaistoimintaa tuetaan avustusjärjestelmällä, yhteistyöllä ja neuvolla.

Kulttuuripalvelut osallistuu muiden vapaa-aikapalvelujen palveluyksiköiden kanssa harrastusmahdollisuuksien edistämiseen liittyvien toimintojen kehittämiseen ja toteuttamiseen.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Strateginen tekijä	Nykytilanne	Tavoite	Vastuu
3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin		Varhaiskasvatuksen ja opetuksen kulttuurikasvatusohjelma "Kirkkonummen Kulttuurikompassi" laadittu, ohjelman 1. vaihe hyväksytty käynnistettäväksi. Uusien osioiden pilotointi jatkuu.	Kulttuurikasvatusohjelman 1 vaiheen osiot toteutuneet, pilotit toteutuneet	Kulttuuritoimenjohtaja

Kirjastopalvelut

Kirjasto on lakisääteistä peruspalvelua, joka edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

Toiminnan painopistealueet

- Yhteisöllisyys ja osallisuus uusissa tiloissa
- Kuntalaisten digivalmennus
- Omatoimisuuden lisääminen automaattien ja sähköisten palvelujen avulla
- Lasten ja nuorten lukemisen edistäminen yhdessä koulujen ja vapaa-aikapalvelujen muiden palveluyksiköiden kanssa

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Kirjastotalo Fyyrissä toimii kirjaston lisäksi asukaspuisto, nuorisopalvelut, musiikkileikkikoulu ja Toimarin kahvila. Talossa on myös paljon tiloja, joissa kolmas sektori voi järjestää toimintaa.

E-aineistojen kysyntä lisääntyy edelleen. Myös sähköisten lehtien tarjontaa lisätään.

Lasten ja nuorten lukemisen edistäminen on yksi kirjaston keskeisimpiä tehtäviä. Huoli lasten ja nuorten lukemisen vähenemisestä on kasvanut. Pystyäkseen vastaamaan lukemisen edistämisen kasvaneeseen tarpeeseen, kirjastolta vaaditaan entistäkin enemmän panostusta. Kirjastossa panostetaan myös erityisesti senioreiden digivalmennukseen.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on myöntänyt kirjastolle hankerahan kohteeseen ”Mitä sä luet? - Uusia reittejä nuorten lukutaitotyöhön somen, vertaisvinkkauksen ja lukemisen yhteisöjen kautta”. Hankkeessa panostetaan yläkouluikäisten nuorten vapaa-ajan lukemiseen ja otetaan nuoret mukaan kumppaneiksi lukutaitotyöhön. Hanketyöntekijän avustuksella perustetaan nuorten someryhmä, jonka kanssa tuotetaan somesisältöjä ja kirjavinkkivideoita nuorille. Hanke toteutetaan kaksikielisenä ja yhteistyössä nuorisopalveluiden työntekijöiden kanssa.

Kirjastopalvelut osallistuu muiden vapaa-aikapalvelujen palveluyksiköiden kanssa harrastusmahdollisuuksien edistämiseen liittyvien toimintojen kehittämiseen ja toteuttamiseen.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Strateginen tekijä	Nykytilanne	Tavoite	Vastuu
3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin		Kirjastotalo Fyyri tarjoaa tiloja eri tahoille kokoontua ja järjestää tapahtumia Kirkkonummen keskustassa. Fyyrissä järjestetään avoimia tilaisuuksia eri toimijoiden toimesta.	Fyyrissä järjestettyjen avoimien tilaisuuksien määrä 200 tapahtumaa/vuosi	Kirjastotoimenjohtaja

Suomenkielinen kasvatusta- ja koulutuslautakunta

Tuloslaskelma

Suomenkielinen kasvatusta- ja koulutuslautakunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	4 219 142	4 391 488	4 377 840	4 459 270	4 548 454
Myyntituotot	725 649	708 112	704 938	718 050	732 411
Maksutuotot	2 481 717	2 767 694	1 998 220	2 035 387	2 076 095
Tuet ja avustukset	1 000 070	860 574	1 619 574	1 649 699	1 682 692
Muut toimintatuotot	11 705	55 108	55 108	56 134	57 256
Toimintakulut	-49 427 713	-52 048 991	-53 720 607	-54 719 821	-55 814 219
Henkilöstökulut	-41 061 205	-43 259 638	-43 884 227	-44 700 481	-45 594 489
Palkat ja palkkiot	-33 225 347	-35 233 284	-35 783 183	-36 448 755	-37 177 735
Henkilösivukulut	-7 835 858	-8 026 354	-8 101 044	-8 251 726	-8 416 754
Palvelujen ostot	-5 480 273	-5 782 910	-6 720 634	-6 845 636	-6 982 550
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 259 308	-1 447 237	-1 366 540	-1 391 963	-1 419 803
Avustukset	-1 430 150	-1 460 000	-1 600 000	-1 629 760	-1 662 355
Muut toimintakulut	-196 777	-99 206	-149 206	-151 981	-155 022
Toimintakate	-45 208 571	-47 657 503	-49 342 767	-50 260 551	-51 265 765
Sisäiset tuotot yhteensä	47 512	0	0	0	0
Sisäiset menot yhteensä	-20 366 907	-22 449 597	-22 859 940	-23 285 136	-23 750 842
joista:					
ICT-palvelut	-1 284 007	-1 297 557	-2 284 320	-2 326 809	-2 373 348
Puhtauspalvelut	-1 703 529	-1 792 166	-1 825 803	-1 859 763	-1 896 956
Rakennusten vuokrat	-6 045 294	-15 361 497	-14 903 679	-15 180 890	-15 484 509
Taloudellinen tuloksellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	40 441	40 803	40 855	41 121	41 384
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	-45 208 571	-1 168	-1 208	-1 222	-1 239
Erittely palveluryhmittäin					
Suomenkielinen varhaiskasvatusta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Ulkoiset toimintatuotot	2 493 505	2 735 557	1 966 083	2 002 653	2 042 705
Ulkoiset toimintamenot	-20 511 548	-21 974 971	-22 879 624	-23 305 190	-23 771 296
Toimintakate	-18 018 043	-19 239 414	-20 913 541	-21 302 537	-21 728 591
<i>sisäiset toimintatuotot</i>	1 460	0	0	0	0
<i>sisäiset toimintamenot</i>	-5 644 568	-6 386 067	-6 136 401	-6 250 541	-6 375 554
Suomenkieliset opetuspalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Ulkoiset toimintatuotot	1 725 637	1 655 931	2 411 757	2 456 617	2 505 749
Ulkoiset toimintamenot	-28 916 165	-30 074 020	-30 840 983	-31 414 631	-32 042 923
Toimintakate	-27 190 527	-28 418 089	-28 429 226	-28 958 014	-29 537 174
<i>sisäiset toimintatuotot</i>	46 052	0	0	0	0
<i>sisäiset toimintamenot</i>	-14 722 339	-16 063 530	-16 723 539	-17 034 595	-17 375 288

Talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain indeksitarkistukset ja tuloerojen muutokset sekä perhevapaaudistus 1.8.2022 ja edelleen jatkuva kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu vähentävät asiakasmaksutuottoja koko vuoden 2023 osalta.
- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tuloeroja korotetaan edelleen 1.8.2023 alkaen, mikä tulee alentamaan maksutuottoja entisestään merkittävästi. Tämä muutos perustuu hallituksen budjettiriihipäätökseen, eikä sitä ole voitu huomioida kunnanhallituksen päättämässä kehityksessä.
- Kelan etuuksien indeksikorotukset 1.8.2022 kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen osalta lisäävät varhaiskasvatuksen avustusten kustannuksia
- Yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta palvelutuotannosta ohjataan suunnitellusti ja hallitusti. Palvelusetelin parannukset esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen ja alle 3-vuotiaan lapsen kertoimien osalta 1.8.2022 aiheuttavat kustannusvaikutuksia koko vuoden 2023 osalta. Palvelusetelin perusarvoa korotetaan indeksillä 1.1.2023 alkaen.
- Varhaiskasvatustalon 1.8.2021 voimaan tullut henkilöstön mitoitus koskeva lakimuutos vaikuttaa edelleen henkilöstökustannuksiin niitä nostaen.
- Varhaiskasvatustalon muuttui 1.8.2022 alkaen kasvun ja oppimisen tuen osalta. Lainmuutokset tulevat mahdollisesti aiheuttamaan kustannusvaikutuksia, jotka tarkentuvat toiminnan myötä vuoden 2023 aikana.
- Varhaiskasvatustalon henkilöstörakenteen muutokseen perustuen vapautuvia lastenhoitajan tehtäviä muutetaan tarpeen mukaan varhaiskasvatuksen opettajiksi/sosionomeiksi.
- Kirkkonummelle perustettu asuntopohjainen vastaanottokeskus ja Ukrainan sodan vuoksi yksityismajoituksessa olevien pakolaisten määrän kasvu Kirkkonummella lisää perusopetukseen valmistavan opetuksen paikkojen tarvetta, suomi toisena kielenä -opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen tarvetta sekä suomen kielen tuen tarvetta eri oppiaineissa. Henkilöstön osaamisen kehittämiseen tulee varautua. Myös tulkauksen ja kääntämisen tarve kasvaa.
- Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen ja koronavirusepidemian jälkiseurausten vaikutukset oppilaiden oppimiseen ja hyvinvointiin lisäävät edelleen sekä pedagogisten että oppilashuollollisten tukitoimien tarvetta.
- Koulujen ja lukion väistötilaratkaisut ja varustaminen sekä rakennushankkeiden suunnittelu sekä kasvaneet purku-, hankinta ja muuttokustannukset vaikuttavat opetuspalveluiden kustannuksiin.
- Opiskeluhoitopalveluiden siirtyminen kunnan opetuspalveluista Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle vaikuttaa opetuspalveluiden kustannuksiin.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuodet, sis. vuosilomat	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Varhaiskasvatuspalvelut	361,9	382,6	384,11	384,11	384,11
Arvio uusien perustettavien virkojen ja toimien määrästä		0	0	0	0
Arvio lakkautettavien virkojen ja toimien määrästä		0	0	0	0
Hyvinvointialueelle siirtyneet		0	1	0	0
Opetuspalvelut	490,5	479,0	467,07	467,07	467,07
Arvio uusien perustettavien virkojen ja toimien määrästä		0	3	0	0
Arvio lakkautettavien virkojen ja toimien määrästä		0	0	0	0
Hyvinvointialueelle siirtyneet		0	13	0	0
Yhteensä	852,4	861,6	851,18	851,18	851,18

Investoinnit

Projekti	Investointikohde	Tyyppi	TA 2023	TS 2024	TS 2025
9032	Koulujen langattomien verkkojen rakentaminen ja parantaminen	Irtain omaisuus	25000	0	0
9809	Varhaiskasvatuksen kota	Irtain omaisuus	25 000	0	0

Suomenkielinen varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen eri toimintamuotoja ovat päiväkotij- ja perhepäivähoito, esiopetus sekä avoin varhaiskasvatus, johon asukaspuistotoiminta kuuluu.

Toiminnan painopistealueet

- Syrjäytymisen ehkäiseminen ja hyvinvoinnin edistäminen
- Kestävään elämäntapaan kasvaminen
- Tulevaisuustaitojen vahvistaminen
- Asiakkaiden yhdenvertainen osallisuus
- Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja hyvinvointi

Talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain indeksitarkistukset ja tuloarajojen muutokset sekä perhevapaaudistus 1.8.2022 ja edelleen jatkuva kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu vähentävät asiakasmaksutuottoja koko vuoden 2023 osalta.
- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tuloarajoja korotetaan edelleen 1.8.2023 alkaen, mikä tulee alentamaan maksutuottoja entisestään merkittävästi. Tämä muutos perustuu hallituksen budjettiriihipäätökseen, eikä sitä ole voitu huomioida kunnanhallituksen päättämässä kehyksessä.
- Kelan etuuskien indeksikorotukset 1.8.2022 kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen osalta lisäävät varhaiskasvatuksen avustusten kustannuksia.
- Yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta palvelutuotannosta ohjataan suunnitellusti ja hallitusti. Palvelusetelin parannukset esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen ja alle 3-vuotiaan lapsen kertoimien osalta 1.8.2022 aiheuttavat kustannusvaikutuksia koko vuoden 2023 osalta. Palvelusetelin perusarvoa korotetaan indeksillä 1.1.2023 alkaen.
- Varhaiskasvatuslain 1.8.2021 voimaan tullut henkilöstön mitoitusta koskeva lakimuutos vaikuttaa edelleen henkilöstökustannuksiin niitä nostaan.
- Varhaiskasvatuslaki muuttui 1.8.2022 alkaen kasvun ja oppimisen tuen osalta. Lainmuutokset tulevat mahdollisesti aiheuttamaan kustannusvaikutuksia, jotka tarkentuvat toiminnan myötä vuoden 2023 aikana.
- Varhaiskasvatuslain henkilöstörakenteen muutokseen perustuen vapautuvia lastenhoitajan tehtäviä muutetaan tarpeen mukaan varhaiskasvatuksen opettajiksi/sosionomeiksi.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Perhevapaaudistuksen myötä lapset voivat aloittaa varhaiskasvatuksessa 8 kuukauden ikäisinä.

Yksityinen varhaiskasvatus muuttuu luvanvaraiseksi 1.1.2023 alkaen. Jatkossa lupaviranomaisena toimii Aluehallintovirasto.

1.9.2018 voimaantullut varhaiskasvatuslaki vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua nostamalla henkilöstön koulutustasoa. Vuoteen 2030 mennessä päiväkodeissa tulee työkennellä 2/3 varhaiskasvatuksen opettajia ja sosionomeja nykyisen 1/3 sijaan, joista vähintään puolet varhaiskasvatuksen opettajan nimikkeellä. Vapautuvia lastenhoitajan tehtäviä muutetaan varhaiskasvatuksen opettajiksi/sosionomeiksi.

Varhaiskasvatuksen tarjonta sopeutetaan kysyntään suunnitelmakaudella kaikilla alueilla vähentämällä henkilöstöä niissä yksiköissä, joissa täyttöaste on pienempi kuin varhaiskasvatuspaikkatarjonta.

Varhaiskasvatuksen palveluverkko perustuu tehokkaaseen tilankäyttöön ja korkeaan täyttöasteeseen. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta koko palvelutuotannosta ohjataan suunnitellusti ja hallitusti kunnan huoltovarmuus sekä asiakkaan valintamahdollisuudet huomioon ottaen. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus palvelutarjonnasta on 25 - 27 %. Yksityistä varhaiskasvatusta tuetaan palvelusetelillä. Palvelusetelin parannukset esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen ja alle 3-vuotiaan lapsen kertoimien osalta 1.8.2022 alkaen aiheuttavat kustannusvaikutuksia koko vuoden 2023 osalta. Palvelusetelin perusarvoa korotetaan indeksillä 1.1.2023 alkaen.

Osallistutaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun 1.8.2021-31.7.2024. Suomenkieliset kokeilupäiväkodit ovat Vuorenmäki, Nissniku, Masala ja Kartanonranta.

Varhaiskasvatuslaki muuttui 1.8.2022 alkaen kasvun ja oppimisen tuen osalta. Lainmuutokset tulevat mahdollisesti aiheuttamaan kustannusvaikutuksia, jotka tarkentuvat toiminnan myötä vuoden 2023 aikana.

Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa kehitetään edelleen valtionavustuksella tasa-arvoisuuden, yhdenvertaisuuden sekä inklusiivisen toimintakulttuurin toteutumisen tukemiseksi.

Varhaiskasvatuslain mukaisen tuen uudistamista edistetään vuosina 2022 - 2023 valtionavustuksilla.

Jatketaan edelleen ympäristökasvattaja-koulutusten järjestämistä oppisopimuksin.

Jatketaan edelleen Vihreän lipun- toimintaa.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Strateginen tekijä	Nykytilanne	Tavoite	Vastuu
2. Investoimme tulevaisuuteen: Investoimme oppimisen ja hyvinvoinnin kautta tulevaisuuteen.		Varhaiskasvatuksen kelpoisesta kasvatushenkilöstöstä on pula. Huolehditaan hyvästä työnantajakuvasta ja henkilöstön työhyvinvoinnista sekä kouluttamisesta.	Lakisääteisen kasvatushenkilöstön (myös sijaiset yli 5 kk) kelpoisuusaste 90 % kunnallisessa varhaiskasvatuksessa.	Varhaiskasvatuksen johtaja
3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin: Tarjoamme kaksikielisiä palveluja kaikille, vauvoista ikäihmisiin. Kehitämme lähipalveluita hyvinvoinnin tueksi.		Varhaiskasvatuspalveluiden lähtökohtana toimiva palveluverkko, monipuoliset, asiakaslähtöiset ja laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut.	Asiakastyytyväisyys vähintään hyvällä tasolla (3)	Varhaiskasvatuksen johtaja
		Lähtökohtaisesti lapsiryhmät muodostetaan mahdollisimman tehokkaasti. Täyttöastetta heikentävät mahdolliset tilarajoitteet sekä väljempi lasten ja henkilöstön välinen suhdeluku tukea tarvitsevien lasten ryhmissä.	Kunnallisten päiväkotipaikkojen täyttöaste on vähintään 98 %.	Varhaiskasvatuksen johtaja

<p>3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin: Vähennämme kuntalaisten välistä eriarvoisuutta ottamalla huomioon eri väestöryhmien tarpeet palveluiden ja toiminnan suunnittelussa. Vahvistamme sosiaalista kestävyyttä toimivan kotoutumisen kautta.</p>		<p>Yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta koko palvelutuotannosta halutaan kasvattaa suunnitellusti kunnan huoltovarmuus ja asiakkaiden valintamahdollisuudet huomioon ottaen.</p>	<p>Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus palvelutuotannosta 25–27 %</p>	<p>Varhaiskasvatuksen johtaja</p>
---	--	---	---	-----------------------------------

Tunnusluvut

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Varhaiskasvatus					
0–6-vuotiaiden lkm. 31.12	2 460	2 488	2 502	2 531	2 559
Varhaiskasvatuksessa olevat lapset, % ikäluokasta 0–6 v.	70	73	73	73	73
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	402	454	456	461	467
Lapsia kunnallisessa varhaiskasvatuksessa	1 328	1 362	1 370	1387	1 401
Kunnallisen varhaiskasvatuksen nettokust. euroa/lapsi	11 004	10 976	11 212	11 186	11 185
Lapsia kotihoidontuen piirissä 31.12. (fi+sv)	321	359	359	361	364
Varhaiskasvatuksen nettokust. € / ikäluokasta 0-6 v / lapsi (fi+sv)	8 845	9 187	9 614	9 670	9 677
0-6-vuotiaiden määrä (fi+sv)	2 887	2 896	2 898	2 910	2 937
Esiopetus					
Oppilasmäärä	384	382	367	369	322

Suomenkieliset opetuspalvelut

Suomenkieliset opetuspalvelut muodostuvat suomenkielistä perusopetusta, perusopetuksen valmistavaa opetusta, lukiokoulutusta, perusopetusta täydentävää oman äidinkielen opetusta, koululaisten iltapäivätoimintaa sekä kerhotoimintaa koskevista toiminnoista.

Talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

- Kirkkonummelle perustettu asuntopohjainen vastaanottokeskus ja Ukrainan sodan vuoksi yksityismajoituksessa olevien pakolaisten määrän kasvu Kirkkonummella lisää perusopetukseen valmistavan opetuksen paikkojen tarvetta, suomi toisena kielenä -opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen tarvetta sekä suomen kielen tuen tarvetta eri oppiaineissa. Henkilöstön osaamisen kehittämiseen tulee varautua. Myös tulkkauksen ja kääntämisen tarve kasvaa.
- Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen, koronavirusepidemian ja sen jälkiseurausten vaikutukset oppilaiden oppimiseen ja hyvinvointiin lisäävät edelleen sekä pedagogisten että oppilashuollollisten tukitoimien tarvetta.
- Koulujen ja lukion väistöilaratkaisut ja varustaminen sekä rakennushankkeiden suunnittelu sekä kasvaneet purku-, hankinta ja muuttokustannukset vaikuttavat opetuspalveluiden kustannuksiin.
- Opiskeluhoitolpalveluiden siirtyminen kunnan opetuspalveluista Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle vaikuttaa opetuspalveluiden kustannuksiin.

Toiminnan painopistealueet

- Hyvinvointi jokaisessa koulu- ja oppilaitosyhteisössä
- Oppilaan oikeus tarvitsemaansa tukeen omassa lähikoulussa
- Samanaikais- ja tiimiopettajuuden tuomien pedagogisten mahdollisuuksien kehittäminen
- Kieli- ja kulttuuritietoisuuden opetuksen kehittäminen
- Kestävään elämäntapaan kasvaminen

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Suurimpana toimintaympäristön muutoksena vuonna 2023 tulee olemaan opiskeluhoitolpalveluiden siirtyminen kunnan opetuspalveluista Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle. Opetuspalvelut tulee aktiivisesti tekemään yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa toimivan yhteistyön rakentamiseksi, jotta opiskeluhoitolpalveluiden jatkuvuus voidaan turvata ja yhteisöllisen opiskeluhoillon ensisijaisuus säilyy.

Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäys vaikuttaa myös Kirkkonummen opetuspalveluiden toimintaan. Ensimmäiset ukrainalaiset turvapaikanhakijat saapuivat Kirkkonummella keväällä 2022 ja silloin 44 oppilasta aloitti opiskelun perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Heinäkuussa 2022 Babando Oy perusti Kirkkonummelle asuntopohjaisen vastaanottokeskuksen ja elokuussa perusopetuksen valmistavalla luokalla opiskelevien ukrainalaisten määrä kaksikertaistui. Vuoden 2023 aikana valmistavassa opetuksessa opiskelevat lapset ja nuoret tulevat siirtymään perusopetukseen sekä lukiokoulutukseen ja tämä edellyttää opetuspalveluiden resurssien allokointia suomen kielen tukemiseen eri oppiaineissa. Lisäksi suomi toisena kielenä -oppimäärän opiskelevien määrä tulee kasvamaan, samoin kuin oman äidinkielen opetuksen tarve.

Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen, koronavirusepidemian ja sen jälkiseurausten vaikutuksiin oppilaiden oppimiseen ja hyvinvointiin pyritään vastaamaan sekä pedagogisin että oppilashuollollisin keinoin parhaalla mahdollisella tavalla käytettävissä olevien resurssien puitteissa ja lisäksi haetaan valtion erityisavustusta tukeakseen vieraskielisten oppilaiden sekä erityisen ja tehostetun tuen oppilaiden oppimista.

Lasten ja nuorten kouluun kiinnittymistä vahvistetaan kouluvalmentajatoimintaa kehittämällä. Haemme yhdessä muiden Kuuma-kuntien kanssa jatkorahoitusta sitouttavan koulu-yhteistyön hankkeelle, jossa tavoitteena on jatkokehittää kouluun kiinnittäviä käytänteitä erityisesti heikosti kouluun sitoutuneiden oppilaiden osalta.

Lukioiden ja opistojen yhteiskampuksen sekä Gesterbyn kampuksen osalta suunnittelu on edennyt vuoden 2022 aikana. Gesterbyn ja Nissnikun koulut sekä Porkkalan lukio toimivat osittain väistötiloissa. Nissnikun koululle toteutetaan lisää väistötiloja. Koulun väistöilaratkaisujen, rakennushankkeen suunnittelutyön ja oppilasmäärän kasvun vuoksi Nissnikun kouluun tarvitaan apulaisrehtorin virka.

Porkkalan lukion aloituspaikat ovat täyttyneet hyvin. Lukion tulevaisuuslinja on aloittanut toimintansa ja luonut yhteistyöverkostoja erilaisiin ulkopuolisiin toimijoihin. Lukiokoulutuksessa fokuksessa ovat laadukkaasti toteutuva opetus ja opiskelijoiden hyvinvointi tarvittavine tukipalveluineen sekä kieli- ja kulttuuritietoisen opetuksen kehittäminen vieraskielisten opiskelijoiden tueksi.

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA) alkoi 1.8.2022. ja siinä yhdistyivät aiemmat toiselle asteelle valmentavat koulutukset. TUVA-koulutuksessa voi vahvistaa opiskelu- ja urasuunnitelmiaan, korottaa perusopetuksen arvosanoja sekä opiskella osia lukio- ja ammatillisesta koulutuksesta. Omnia tarjoaa jäsenkunnilleen tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta Espoossa ja olemme olleet suunnittelutyössä mukana. Omnia ja Luksia järjestävät jäsenkuntiansa alueella myös yksilöllistä TUVA-koulutusta vieraskielisille maahanmuuttajille, jolloin opiskelussa painotetaan suomen kielen ja kulttuurin taitojen vahvistumista.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Strateginen tekijä	Nykytilanne	Tavoite	Vastuu
2. Investoimme tulevaisuuteen: Toimimme aktiivisesti ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Olemme sitoutuneet Hinku-tavoitteisiin ja varmistamme niiden edistymisen kaikessa kunnan toiminnassa seurannan ja koordinaation kautta.		Kaikkien koulujen lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan kestävän kehityksen mukainen toiminta.	Jokaisessa opetuspalvelujen yksikössä toteutetaan vähintään yksi ilmastoteko. Toteuma 100 %.	Suomenkielisten opetuspalveluiden johtaja
3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin: Vähennämme kuntalaisten välistä eriarvoisuutta ottamalla huomioon eri väestöryhmien tarpeet palveluiden ja toiminnan suunnittelussa. Vahvistamme sosiaalista kestävyttä toimivan kotoutumisen kautta.		Erityisen tuen oppilaille annetaan tukea lähikouluissa omissa pienryhmissä tai inklusiivisesti yleisopetuksen luokilla. Osa oppilaista ohjataan keksitettyyn erityisen tuen luokille. Lähikoulussa opiskelevien erityisen tuen oppilaiden %-osuus kaikista erityisen tuen oppilaista: (luku saadaan tilastointipäivän 20.9.2022 jälkeen).	Laaditaan yhtenäinen opetuspalvelujen toimintamalli oppilaan tarvitseman erityisen tuen toteuttamiseksi oppilaan omassa lähikoulussa. Toteuma 100 %. Lähikoulussa opiskelevien erityisen tuen oppilaiden %-osuus kaikista erityisen tuen oppilaista kasvaa.	Suomenkielisten opetuspalveluiden johtaja
		Kouluissa annetaan vieraskielisille oppilaille perusopetukseen valmistavaa opetusta joko ryhmämuotoisesti tai yleisopetukseen ryhmään integroituna.	Kieli- ja kulttuuritietoista opetusta kehitetään henkilökunnan osaamista vahvistamalla. Kaikissa yksiköissä järjestetään henkilökunnalle	Suomenkielisten opetuspalveluiden johtaja

		<p>Lisäksi vieraskielinen oppilas voi opiskella äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi toisena kielenä oppimäärän mukaan. Koulukohtaisia kieli- ja kulttuuritietoisien opetuksen toimintamalleja ei ole kuvattu.</p>	<p>koulukohtainen koulutustilaisuus kieli- ja kulttuuritietoisesta opetuksesta. Toteuma 100 %.</p> <p>Opetuksen toteuttamismallit kirjataan koulujen lukuvuoden 2023–2024 lukuvuosisuunnitelmiin. Toteuma 100 %.</p>	
<p>3. Panostamme asukkaisiin: Edistämme kestävää elämäntapaa, hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta yhteistyössä kuntalaisten, yritysten, yhteisöjen ja hyvinvointialueen kanssa. Kannustamme kuntalaisia hyvinvointia ja terveyttä edistäviin valintoihin.</p>		<p>Oppilaskyselyssä keväällä 2022 36,6 % kokee, että heitä ei ole kiusattu lainkaan koulussa tämän kouluvuoden aikana.</p> <p>Oppilaskyselyssä keväällä 2022 54,7 % kokee, että aikuiset puuttuvat aina kiusaamiseen koulussa.</p> <p>Kunnan yhteistä opiskelijakyselyä lukiolaisille ei ole järjestetty.</p> <p>Huoltajakyselyssä 2022 76,8 % huoltajista ovat sitä mieltä, että koulu tukee lapsensa hyvinvointia.</p> <p>Henkilöstökysely 2021: ”minulla on hyvät voimavarat kohdata muutoksia ja uusia haasteita työssäni” - suomenkielisen opetuksen henkilökunnasta 59,8 % on samaa mieltä.</p>	<p>Lapset ja nuoret voivat hyvin. Henkilöstön jaksaminen paranee.</p> <p>Oppilaskyselyssä 2023 kasvaa niiden oppilaiden %-osuus, jotka kokevat, että heitä ei ole kiusattu koulussa lainkaan tämän kouluvuoden aikana.</p> <p>Oppilaskyselyssä 2023 kasvaa niiden oppilaiden %-osuus, jotka kokevat, että aikuiset puuttuvat aina kiusaamiseen koulussa.</p> <p>Järjestetään lukiolaisten hyvinvointia mittaava opiskelijakysely.</p> <p>Huoltajakyselyssä 2023 kasvaa niiden huoltajien %-osuus, jotka ovat sitä mieltä, että koulu tukee lapsensa hyvinvointia.</p> <p>Henkilöstökysely 2023: ”minulla on hyvät voimavarat kohdata muutoksia ja uusia haasteita työssäni” – samaa mieltä valinneiden %-osuus kasvaa.</p>	<p>Suomenkielisten opetuspalveluiden johtaja</p>

Tunnusluvut

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Perusopetus					
Oppilasmäärä	4 116	4 116	4 059	3 957	4 000
Bruttokustannukset euroa / oppilas	9 026	9 510	9 962	10 321	10 312
Ulkoiset bruttokustannukset euroa / oppilas	5 578	5 798	6 159	6 381	6 375
Lukiokoulutus					
Oppilasmäärä	617	595	595	595	595
Bruttokustannukset euroa / oppilas	5 085	5 904	7 132	7 204	7 276
Ulkoiset bruttokustannukset euroa / oppilas	4 430	4 852	5 186	5 238	5 290

Ruotsinkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta

Tuloslaskelma

Ruotsinkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	1 138 939	1 185 681	1 072 374	1 092 320	1 114 167
Myyntituotot	176 985	190 966	190 966	194 518	198 409
Maksutuotot	682 206	641 235	455 928	464 408	473 696
Tuet ja avustukset	251 594	353 480	422 480	430 338	438 945
Muut toimintatuotot	28 154	0	3 000	3 056	3 117
Toimintakulut	-12 793 421	-12 923 243	-13 259 678	-13 506 309	-13 776 435
Henkilöstökulut	-10 686 283	-11 013 346	-11 136 428	-11 343 562	-11 570 436
Palkat ja palkkiot	-8 749 186	-9 070 711	-9 080 769	-9 249 671	-9 434 666
Henkilösivukulut	-1 937 098	-1 942 635	-2 055 659	-2 093 891	-2 135 770
Palvelujen ostot	-1 368 666	-1 180 250	-1 376 513	-1 402 118	-1 430 158
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-391 377	-391 884	-404 232	-411 753	-419 988
Avustukset	-298 224	-308 981	-283 981	-289 263	-295 048
Muut toimintakulut	-48 870	-28 782	-58 524	-59 613	-60 805
Toimintakate	-11 654 482	-11 737 562	-12 187 304	-12 413 989	-12 662 268
Sisäiset tuotot yhteensä	11	0	0	0	0
Sisäiset menot yhteensä	-5 324 718	-5 063 292	-5 610 920	-5 715 283	-5 829 589
joista:					
ICT-palvelut	-251 066	-285 949	-509 412	-518 887	-529 265
Puhtauspalvelut	-473 595	-474 454	-431 946	-439 981	-448 781
Rakennusten vuokrat	-1 652 321	-3 410 166	-3 688 977	-3 757 591	-3 832 743
Taloudellinen tuloksellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	40 441	40 803	40 855	41 121	41 384
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	-11 654 482	-288	-298	-302	-306
Erittely palveluryhmittäin					
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Ulkoiset toimintatuotot	611 997	574 235	407 928	415 515	423 825
Ulkoiset toimintamenot	-4 354 207	-4 488 540	-4 597 775	-4 683 293	-4 776 960
Toimintakate	-3 742 210	-3 914 305	-4 189 847	-4 267 778	-4 353 135
<i>sisäiset toimintatuotot</i>					
<i>sisäiset toimintamenot</i>	-1 032 344	-1 155 646	-1 238 851	-1 261 893	-1 287 131
Ruotsinkielinen opetus	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Ulkoiset toimintatuotot	526 942	611 446	664 446	676 805	690 342
Ulkoiset toimintamenot	-8 439 213	-8 434 703	-8 661 903	-8 823 016	-8 999 475
Toimintakate	-7 912 271	-7 823 257	-7 997 457	-8 146 211	-8 309 133
<i>sisäiset toimintatuotot</i>	11	0	0	0	0
<i>sisäiset toimintamenot</i>	-4 292 374	-3 907 647	-4 372 069	-4 453 390	-4 542 458

Varhaiskasvatuksen talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnan muutokset

- Varhaiskasvatuksen maksujen ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain mukaiset tulo rajojen indeksitarkistukset, perhevapaaudistus sekä kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu vähentävät asiakasmaksutuottoja koko vuodeksi 2023.
- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tulo rajat nousevat edelleen 1.8.2023 alkaen, mikä alentaa maksutuottoja entisestään. Tämä muutos perustuu hallituksen budjettiriihessä tekemään päätökseen, eikä sitä ole voitu ottaa huomioon kunnanhallituksen päättämässä kehyksessä.
- Kelan etuuksien ylimääräinen korotus kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen osalta kasvattavat varhaiskasvatuksen katteita.
- Varhaiskasvatuksen yksityisen palvelun osuutta ohjataan suunnitellusti ja hallitusti. Palvelusetelin kertoimen korotus esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen osalta ja alle 3-vuotiaiden osalta 1.8.2022 alkaen nostavat kustannuksia koko vuodeksi 2023. Palvelusetelin perusarvoon tehdään indeksikorotus 1.1.2023 alkaen.
- Varhaiskasvatulaisissa 1.8.2021 tarkennetut varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksesta poikkeamista koskevat säännökset nostavat edelleen henkilöstökuluja koko vuodeksi 2023.
- Varhaiskasvatulaki muuttui 1.8.2022 alkaen lasten tuen kokonaisuuden osalta. Muutokset aiheuttavat lisäkustannuksia, jotka määritellään toiminnan aikana vuonna 2023.
- Varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteen muutosten takia vuodesta 2030 alkaen lastenhoitajien vakanssit muutetaan varhaiskasvatuksen opettajien/sosionomien vakansseiksi.
- Oppilas- ja opiskelijahuollon siirtyminen kunnan sivistyspalveluista uudelle hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen.

Opetuksen talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnan muutokset

- Kannustamme vieraskielisiä perheitä ja oppilaita koulun perusopetukseen valmistavaan ruotsinkieliseen opetukseen joko ryhmittäin tai integroituna Winellska skolanin yleisopetuksen ryhmään. Kieli- ja kulttuuritietoista opetusta kehitetään vahvistamalla henkilöstön osaamista. Täydennyskoulutuksen ja tukipalvelujen sekä käännös- ja tulkkauspalvelujen tarve kasvaa.
- Vastaaminen lasten ja nuorten oppimisen tukeen ja kasvun haasteisiin (koronapandemian aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittaminen ja korjaaminen sekä mahdollisten tulevien maailmanlaajusten terveysriskien ja -tekijöiden huomioiminen).
- Winellska skolanin yläluokkien väistötilaratkaisut ja lukion ylioppilaskirjoitusten tilat ja niiden varustaminen, rakennushankkeiden suunnittelu sekä purku-, hankinta- ja muuttokustannusten kasvu vaikuttavat opetuspalvelujen kustannuksiin.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuodet, sis. vuosilomat	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Varhaiskasvatuspalvelut	78,9	80,4	86,03	86,03	86,03
Arvio uusien perustettavien virkojen ja toimien määrästä		0	0	0	0
Arvio lakkautettavien virkojen ja toimien määrästä		0	0	0	0
Hyvinvointialueelle siirtyneet		0	2	0	0
Opetuspalvelut	139,8	138,00	132,71	132,71	132,71
Arvio uusien perustettavien virkojen ja toimien määrästä		0	0	0	0
Arvio lakkautettavien virkojen ja toimien määrästä		0	0	0	0
Hyvinvointialueelle siirtyneet		0	5	0	0
Yhteensä	218,6	218,4	218,74	218,74	218,74

Ruotsinkielinen varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen eri toimintamuotoja ovat päiväkotij- ja perhepäivähoito, esiopetus sekä avoin varhaiskasvatus, mukaan lukien asukaspuistotoiminta.

Toiminnan painopistealueet

- Syrjäytymisen ennaltaehkäisy ja hyvinvoinnin edistäminen
- Kestävään elämäntapaan kasvattaminen
- Tulevaisuuden valmiuksien vahvistaminen
- Asiakkaiden yhdenvertainen osallisuus
- Henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin kehittäminen

Varhaiskasvatuksen talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnan muutokset

- Varhaiskasvatuksen maksujen ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain mukaiset tulorajojen indeksitarkistukset, perhevapaaudistus sekä kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu vähentävät asiakasmaksutuottoja koko vuodeksi 2023.
- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tulorajat nousevat edelleen 1.8.2023 alkaen, mikä alentaa maksutuottoja entisestään. Tämä muutos perustuu hallituksen budjettiriihessä tekemään päätökseen, eikä sitä ole voitu ottaa huomioon kunnanhallituksen päättämässä kehityksessä.
- Kelan etuuksien ylimääräinen korotus kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen osalta kasvattavat varhaiskasvatuksen katteita.
- Varhaiskasvatuksen yksityisen palvelun osuutta ohjataan suunnitellusti ja hallitusti. Palvelusetelin kertoimen korotus esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen osalta ja alle 3-vuotiaiden osalta 1.8.2022 alkaen nostavat kustannuksia koko vuodeksi 2023. Palvelusetelin perusarvoon tehdään indeksikorotus 1.1.2023 alkaen.
- Varhaiskasvatuslaissa 1.8.2021 tarkennetut varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksesta poikkeamista koskevat säännökset nostavat edelleen henkilöstökuluja koko vuodeksi 2023.
- Varhaiskasvatuslaki muuttui 1.8.2022 alkaen lasten tuen kokonaisuuden osalta. Muutokset aiheuttavat lisäkustannuksia, jotka määritellään toiminnan aikana vuonna 2023.
- Varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteen muutosten takia vuodesta 2030 alkaen lastenhoitajien vakanssit muutetaan varhaiskasvatuksen opettajien/sosionomien vakansseiksi.
- Oppilas- ja opiskelijahuollon siirtyminen kunnan sivistyspalveluista uudelle hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutus toimintaan

Perhevapaaudistuksen myötä lapset voivat aloittaa varhaiskasvatuksessa kahdeksan kuukauden ikäisinä.

Yksityinen varhaiskasvatus on luvanvaraista 1.8.2023 alkaen. Aluehallintovirasto toimii lupaviranomaisena.

Jatkamme ruotsinkielisen opinpolun vahvistamista aktiivisella yhteistyöllä ja jatkamalla johtamisen vahvistamista. Pyrimme tekemään näkyväksi yhtenäisen opinpolkumme, joka on myös valtakunnallisesti ainutlaatuinen. Tarjoamme laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja sekä opetusta lapsillemme ja nuorillemme. Vaalimme äidinkieltämme ja toimimme siten kaikki kielellisinä esikuvina eri ammattirooleissamme. Työskentelemme aktiivisesti Kirkkonummen ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa aktiivisen yhteistyön kautta ja rakentamalla kosketuspintoja, siltoja ja verkostoja Suomen ruotsinkieliselle alueelle ja muuallekin Suomeen ja muihin Pohjoismaihin. Hyvällä yhteistyöllä lasten ja nuorten siirtyminen asteelta toiselle käy sujuvasti. Aktiivinen yhteistyö johtaa hyvinvointiin ja kasvattaa myötätuntoa Kirkkonummen ruotsinkielisyyttä kohtaan elinikäisen oppimisen kautta, jossa pieni kasvaa ja kehittyy isoksi.

TVT-resurssikeskus Digilandet jatkaa henkilöstön ja lasten digitaalisen osaamisen kehittämistä ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa varmistaakseen, että digitaidot saavuttavat samanlaiset tavoitteet koko ruotsinkielisellä yhtenäisellä oppimispolulla.

Panostamme edelleen myös ulkopedagogiikkaan, Metsämörri-toimintaan ja Vihreään Lippuun. Folkhälsanin tuen avulla ympäristöpedagogi tutustuttaa lapset ja henkilöstön syventyneemmin ympäristöpedagogiikkaan.

1.9.2018 voimaan astunut varhaiskasvatustalaki parantaa varhaiskasvatuksen laatua kohentamalla henkilöstön koulutustasoa. Päiväkotien kasvatusta-, opetus- ja hoitotehtäviä suorittavasta henkilöstöstä vähintään kahdella kolmanneksella tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, ja heistä vähintään puolella tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus vuoteen 2030 mennessä. Vapautuvat lastenhoitajien vakanssit muutetaan suunnitelman mukaisesti opettajien/sosionomien vakansseiksi.

Yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta koko palvelutuotannosta ohjataan suunnitellusti ja hallitusti ottaen huomioon kunnan huoltovarmuus ja asiakkaan valintamahdollisuudet. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus varhaiskasvatustarjonnasta on 25–27 %. Yksityistä varhaiskasvatusta tuetaan palvelusetelillä. Palvelusetelin kerroin koheni esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen ja alle 3-vuotiaiden lasten osalta 1.8.2022 alkaen. Palvelusetelin perusarvoon tehdään indeksikorotus 1.1.2023 alkaen.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tuloajat nousevat edelleen 1.8.2023 alkaen, mikä alentaa maksutuottoja entisestään. Tämä muutos perustuu hallituksen budjettiriihessä tekemään päätökseen, eikä sitä ole voitu ottaa huomioon kunnanhallituksen päättämässä kehyksessä.

Ruotsinkielisestä varhaiskasvatuksesta Sjököulla daghem osallistuu kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun.

Varhaiskasvatustalaki muuttui 1.8.2022 alkaen lasten tuen kokonaisuuden osalta. Muutokset aiheuttavat lisäkustannuksia, jotka määritellään toiminnan aikana vuonna 2023.

Valtion tuen avulla vahvistamme yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja varhaiskasvatuksen inklusiivista toimintakulttuuria.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Strateginen tekijä	Nykytilanne	Tavoite	Vastuu
2. Investoimme tulevaisuuteen: Investoimme oppimisen ja hyvinvoinnin kautta tulevaisuuteen.		Varhaiskasvatuksessa on pätevää kasvatushenkilöstöstä puutetta. Huolehdimme hyvästä työnantajakuvasta sekä henkilökunnan hyvinvoinnista ja täydennyskoulutusmahdollisuuksista.	Lakisääteinen varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusaste (myös yli 5 kk sijaiset) on 90 % kunnallisessa päivähoidossa.	Ruotsinkielisten varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen johtaja
3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin: Tarjoamme kaksikielisiä palveluja kaikille, vauvoista ikäihmisiin. Kehitämme lähipalveluita hyvinvoinnin tueksi.		Lähtökohtana on toimiva palveluverkko monipuolisine, asiakaslähtöisine ja laadukkaine varhaiskasvatuspalveluineen.	Asiakastyytyväisyys vähintään hyvällä tasolla (3).	Ruotsinkielisten varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen johtaja
		Lähtökohtana on, että lapsiryhmät muodostetaan mahdollisimman tehokkaasti. Täyttöastetta heikentävät mahdolliset tilarajoitukset ja suurempi lasten ja henkilöstön välinen suhdeluku niissä ryhmissä, joissa on tuen tarpeessa olevia lapsia.	Kunnallisten päiväkotipaikkojen täyttöaste on vähintään 98 %.	Ruotsinkielisten varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen johtaja

<p>3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin: Vähennämme kuntalaisten välistä eriarvoisuutta ottamalla huomioon eri väestöryhmien tarpeet palveluiden ja toiminnan suunnittelussa. Vahvistamme sosiaalista kestävyttä toimivan kotoutumisen kautta.</p>		<p>Varhaiskasvatuspalvelut muodostuvat kokonaisuudesta, jossa kunnallista varhaiskasvatusta täydentää yksityinen varhaiskasvatus. Halutaan suunnitellusti lisätä yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta koko palvelutuotannosta ottaen huomioon kunnan palveluvarmuus ja asiakkaiden valintamahdollisuudet.</p>	<p>Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus palvelusta on 25–27 %.</p>	<p>Ruotsinkielisten varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen johtaja</p>
--	--	--	---	--

Tunnusluvut

Tunnusluku	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Varhaiskasvatus					
0–6-vuotiaita 31.12.	460	408	435	430	432
Lapsia varhaiskasvatuksessa, % 0–6-vuotiaiden ikäluokasta	87	87	87	87	87
Lapsia kunnallisessa varhaiskasvatuksessa	310	282	286	284	286
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	95	110	92	90	90
Kunnallisen varhaiskasvatuksen nettokustannukset, €/lapsi	10 230	12 898	12 743	12 961	12 999
Lapsia kotihoidon tuen piirissä 31.12. (fi+sv)	321	359	359	361	364
Varhaiskasvatuksen nettokustannukset, € / 0–6-vuotiaiden ikäluokka (fi+sv)	8 845	9 187	9 614	9 670	9 677
0–6-vuotiaita (fi+sv)	2 887	2 896	2 898	2 910	2 937
Esiopetus					
Oppilasmäärä	90	86	84	83	84

Ruotsinkielinen opetus

Ruotsinkielinen opetus käsittää ruotsinkielisen perusopetuksen, toisen asteen lukiokoulutuksen, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä kerhotoiminnan.

Opetuksen talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnan muutokset

- Kannustamme vieraskielisiä perheitä ja oppilaita koulun perusopetukseen valmistavaan ruotsinkieliseen opetukseen joko ryhmittäin tai integroituna Winellska skolanin yleisopetuksen ryhmään. Kieli- ja kulttuuritietoista opetusta kehitetään vahvistamalla henkilöstön osaamista. Täydennyskoulutuksen ja tukipalvelujen sekä käännös- ja tulkkauspalvelujen tarve kasvaa.
- Vastaaminen lasten ja nuorten oppimisen tukeen ja kasvun haasteisiin (koronapandemian aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittaminen ja korjaaminen sekä mahdollisten tulevien maailmanlaajuisten terveysriskien ja -tekijöiden huomioiminen).
- Winellska skolanin yläluokkien väistöilaratkaisut ja lukion ylioppilaskirjoitusten tilat ja niiden varustaminen, rakennushankkeiden suunnittelu sekä purku-, hankinta- ja muuttokustannusten kasvu vaikuttavat opetuspalvelujen kustannuksiin.

Toiminnan painopistealueet

- Jokaisessa koulussa hyvinvointiin sisältyvät mm.

- tunnetaidot ja vuorovaikutus
- AKTU-mallin varmistaminen
- positiivinen pedagogiikka
- oppilaiden, henkilöstön ja koko yksikön ilmapiiri, yhteistyö ja hyvinvointi
- lasten ja nuorten oppimisen tukeen ja kasvun haasteisiin vastaaminen, oppilaiden hyvinvointi (koronapandemian aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittaminen ja korjaaminen)

– Oppilaan oikeus tarvitsemaansa tukeen omassa lähikoulussa

– Samanaikaisen oppimisen ja tiimiopettajuuden pedagogisten mahdollisuuksien kehittäminen.

– Monikulttuurisuuden tunnustaminen ja monikulttuurisen opetuksen kehittäminen

– Kestävään elämäntapaan kasvattaminen.

– Hiilineutraalisuomi.fi:n (Hinku) tavoitteiden toteuttaminen peruskouluissa ja lukiossa kunnan hyväksymän energia- ja ilmasto-ohjelman suunnitelman mukaisesti.

– Uusien koulurakennusten rakennussuunnitelmissa eteneminen kunkin rakennushankkeen aikataulun mukaisesti

– Kirkkonummen ruotsinkielisen oppilasohjelman laskusuunnan taittaminen

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutus toimintaan

Suurin muutos vuonna 2023 on oppilas- ja opiskelijahuollon siirtyminen kunnan opetuspalveluista uudelle hyvinvointialueelle. Opetuspalvelut tulevat aktiivisesti tekemään yhteistyötä uuden hyvinvointialueen kanssa luodakseen ja rakentaakseen toimivaa yhteistyötä siten, että oppilas- ja opiskeluhuollon palveluita voidaan jatkossakin turvata ja varmistaa ja että sen pääsääntöinen rooli pysyy ennallaan.

Ukrainan sota vaikuttaa toimintaan monella eri tasolla, esimerkiksi kohonneina kustannuksina. Kannustamme vieraskielisiä perheitä ja oppilaita koulun perusopetukseen valmistavaan ruotsinkieliseen opetukseen joko ryhmittäin tai integroituna Winellska skolanin yleisopetuksen ryhmään.

Koronapandemia sekä sen vaikutukset oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointiin vaativat jatkossakin sekä pedagogisia että oppilas- ja opiskelijahuollon toimenpiteitä parhaalla mahdollisella tavalla olemassa olevien resurssien puitteissa.

Jatkamme ruotsinkielisen opinpolun vahvistamista aktiivisella yhteistyöllä ja jatkamalla johtamisen vahvistamista. Pyrimme tekemään näkyväksi yhtenäisen opinpolkumme, joka on myös valtakunnallisesti ainutlaatuinen. Tarjoamme laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja sekä opetusta lapsillemme ja nuorillemme. Vaalimme äidinkieltämme ja toimimme siten kaikki kielellisinä esikuvina eri ammattirooleissamme. Työskentelemme aktiivisesti Kirkkonummen ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa aktiivisen yhteistyön kautta ja

rakentamalla kosketuspintoja, siltoja ja verkostoja Suomen ruotsinkieliselle alueelle ja muuallekin Suomeen ja muihin Pohjoismaihin. Hyvällä yhteistyöllä lasten ja nuorten siirtyminen asteelta toiselle käy sujuvasti. Aktiivinen yhteistyö johtaa hyvinvointiin ja kasvattaa myötätuntoa Kirkkonummen ruotsinkielisyyttä kohtaan elinikäisen oppimisen kautta, jossa pieni kasvaa ja kehittyy isoksi.

Folkhälsanin tuen avulla ympäristöpedagogi tutustuttaa lapset ja Kirkkonummen ruotsinkielisen perusopetuksen henkilöstön syvällisemmin ympäristöpedagogiikkaan.

Winellska skolan tulee edelleen vuoden 2023 aikana toimimaan väistötiloissa uutta koulukampusta odotellessa. Alaluokilla opetus jatkuu paviljongeissa, ja yläluokilla 1.1.2023 alkaen eri väistötiloissa Kirkkonummen keskustassa. Folkhälsanin tuen avulla Kirkkonummen ruotsinkielinen resurssikeskus jatkaa työtään koko ruotsinkielisen opinpolun erityispedagogiikassa.

Yhteistyö Gesterbyn koulun kielikylypöpetuksen kanssa on edennyt niin, että lukuvuonna 2022–2023 kaikki yläluokat opiskelevat Winellska skolanissa.

Lukioiden ja opistojen yhteiskampuksen suunnittelu etenee, ja innovatiivisten oppimisympäristöjen suunnittelutyöhön palkataan ulkopuolinen konsultti. Kirkkonummen kunnalle on annettu ulkoista rahoitusta konsultin panokseen.

Kyrksläts gymnasium jatkaa Kirkkonummen keskustan väistötiloissa. Lukion tulevien vuosien ylioppilaskirjoituksiin sopivaa kiinteistöä selvitetään.

Oppivelvollisuuden 18 ikävuoteen laajentamisen myötä opetuksen järjestäjältä ja kotikunnalta vaaditaan uusia toimintoja ja työmuotoja. Kaikilla perusopetuksen päättävillä oppilailla on velvollisuus hanketua toisen asteen opintoihin. Perusopetuksen ja lukio-opetuksen järjestäjänä Kirkkonummen kunta vastaa annettujen ohjeistusten mukaisesta seurannasta ja ohjauksesta sekä kotikunnan velvollisuudesta, kun opiskelija jää ilman opiskelupaikkaa tai keskeyttää opintonsa. Opiskelijoille maksuton toisen asteen koulutus tuo opetustoimelle merkittäviä toisen asteen lisäkustannuksia. Kunta on palkannut oppivelvollisuuskoordinaattorin, joka on myös työskennellyt 20-%:sesti ruotsinkielisen opetuksen palveluksessa.

1.8.2022 aloitettiin uusi tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA). Yrkesinstitutet Practicum järjestää TUVA-koulutusta pääkaupunkiseudun ruotsinkielisille opiskelijoille. Opiskelijalla on myös oikeus hakeutua muihin tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta järjestäviin kouluihin ja opistoihin.

Nuorisopalvelujen hankerahoittama ja erittäin arvostettu koulunuoriso-ohjaajan työ Winellska skolanissa jatkuu, jos talous toteutuu vapaa-aikatoimen taloussuunnitelmassa. Toimintaa suunnitellaan yhteistyössä nuoriso- ja vapaa-aikapalveluiden kanssa.

Toiminnassamme kasvatamme kestävään elämäntapaan ja edistämme kestävää kehitystä kunnan Hiilineutraalisuomi.fi-tavoitteiden mukaisesti seuraavilla teemakokonaisuuksilla: kierrätys, ruokahävikin minimointi, kestävä liikkuminen ja kestävä kehityksen kasvatus.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Strateginen tekijä	Nykytilanne	Tavoite	Vastuu
2. Investoimme tulevaisuuteen: Toimimme aktiivisesti ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Olemme sitoutuneet Hinku-tavoitteisiin ja varmistamme niiden edistymisen kaikessa kunnan toiminnassa seurannan ja koordinaation kautta.		Kaikkien koulujen lukuvuosisuunnitelmissa kuvataan toimintaa kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti.	Opetuspalvelujen jokaisessa yksikössä tehdään vähintään yksi ilmastoteko. Toteuma 100 %	Ruotsinkielisten varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen johtaja

<p>3. Panostamme asukkaisiin: Edistämme kestäväää elämäntapaa, hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta yhteistyössä kuntalaisten, yritysten, yhteisöjen ja hyvinvointialueen kanssa. Kannustamme kuntalaisia hyvinvointia ja terveyttä edistäviin valintoihin.</p>		<p>Kevään 2022 oppilaskyselyssä 67,9 % kokee, ettei heitä ole lainkaan kiusattu koulussa tänä lukuvuonna.</p> <p>Kevään 2022 oppilaskyselyssä 43,7 % kokee, että aikuiset puuttuvat aina kiusaamiseen koulussa.</p> <p>Lukio-opiskelijoiden oppilaskyselyä ei ole järjestetty.</p> <p>Huoltajakyselyssä 2022 58,4 % huoltajista oli sitä mieltä, että koulu tukee heidän lastensa hyvinvointia.</p> <p>Henkilöstökysely 2021 ”minulla on hyvät resurssit kohdata muutoksia ja uusia haasteita työssäni” – 65,6 % ruotsinkielisen opetuksen henkilöstöstä oli samaa mieltä.</p>	<p>Oppilaat ja opiskelijat voivat hyvin. Henkilöstön jaksaminen edistyy.</p> <p>Vuoden 2023 oppilaskyselyssä kasvaa niiden oppilaiden %-osuus, joita ei ole lainkaan kiusattu koulussa tänä lukuvuonna.</p> <p>Vuoden 2023 oppilaskyselyssä kasvaa niiden oppilaiden %-osuus, jotka kokevat, että aikuiset puuttuvat aina kiusaamiseen koulussa.</p> <p>Lukiolaisten hyvinvointia mittaava opiskelijakysely järjestetään.</p> <p>Huoltajakyselyssä 2023 kasvoi niiden huoltajien osuus, joiden mielestä koulu tukee heidän lastensa hyvinvointia.</p> <p>Henkilöstökysely 2023 ”minulla on hyvät resurssit kohdata muutoksia ja uusia haasteita työssäni” – saman vaihtoehdon valinneiden %-osuus kasvaa.</p>	<p>Ruotsinkielisten varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen johtaja</p>
<p>3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin: Vähennämme kuntalaisten välistä eriarvoisuutta ottamalla huomioon eri väestöryhmien tarpeet palveluiden ja toiminnan suunnittelussa. Vahvistamme sosiaalista kestävyyttä toimivan kotoutumisen kautta.</p>		<p>Erityisen tuen oppilaille annetaan tukea lähikouluissa omissa pienryhmissä tai inklusiivisesti yleisopetuksen luokissa. Osa oppilaista ohjataan erityisen tuen erityisluokkiin.</p> <p>Lähikoulua käyvien erityisen tuen oppilaiden %-osuus kaikista erityisen tuen oppilaista: (luku saadaan tilastointipäivän 20.9.2022 jälkeen)</p>	<p>Yhteinen tuen toimintamalli on laadittu opetuspalvelujen lähikouluperiaatteen mukaisesti.</p> <p>Lähikoulua käyvien erityisen tuen oppilaiden %-osuus kaikista erityisen tuen oppilaista kasvaa.</p>	<p>Ruotsinkielisten varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen johtaja</p>

		Kannustamme vieraskielisiä perheitä ja oppilaita perusopetukseen valmistavaan ruotsinkieliseen opetukseen joko ryhmittäin tai integroituna Winellska skolanin 1.–3. vuosiluokan yleisopetuksen ryhmään. Koulukohtaisia kieli- ja kulttuuritietoisuuden opetuksen toimintamalleja ei ole kuvattu	Kieli- ja kulttuuritietoista opetusta kehitetään vahvistamalla henkilöstön osaamista	Ruotsinkielisten varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen johtaja
--	--	---	--	---

Tunnusluvut

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Perusopetus					
Oppilasmäärä	944	944	902	895	890
Bruttokustannukset euro/oppilas	10 578	10 167	11 036	11 233	11 409
Ulkoiset bruttokustannukset euro/opiskelija	6 519	6 435	7 235	7 364	7 479
Lukiokoulutus					
Opiskelijoita	193	193	194	194	194
Bruttokustannukset euro/oppilas	9 225	8 676	12 016	12 136	12 257
Ulkoiset bruttokustannukset euro/opiskelija	7 006	6 098	7 444	7 519	7 594

Yhdyskuntatekniikan palvelualue

**Yhdyskuntatekniikan lautakunta
Rakennus- ja ympäristölautakunta
Toimitilapalvelujen lautakunta**

Tuloslaskelma

Yhdyskuntatekniikan palvelualue	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	4 151 253	3 857 555	5 517 409	5 620 033	5 732 435
Myyntituotot	584 191	636 555	615 409	626 858	639 395
Maksutuotot	1 371 190	1 017 000	1 092 000	1 112 312	1 134 558
Tuet ja avustukset	100 687	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	2 095 185	2 204 000	3 810 000	3 880 863	3 958 482
Toimintakulut	-42 730 329	-45 018 856	-39 766 431	-39 471 694	-40 104 616
Henkilöstökulut	-10 716 656	-12 279 416	-11 065 462	-11 271 275	-11 496 699
Palkat ja palkkiot	-8 646 918	-9 883 881	-9 011 560	-9 179 176	-9 362 760
Henkilösivukulut	-2 069 738	-2 395 535	-2 053 902	-2 092 099	-2 133 939
Palvelujen ostot	-18 570 441	-19 457 995	-15 342 369	-14 593 355	-14 728 721
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 031 125	-6 763 250	-7 278 645	-7 414 022	-7 562 298
Avustukset	-183 065	-250 000	-250 000	-254 650	-259 743
Muut toimintakulut	-6 229 042	-6 268 195	-5 829 955	-5 938 392	-6 057 155
Toimintakate	-38 579 076	-41 161 301	-34 249 022	-33 851 661	-34 372 181
Sisäiset tuotot yhteensä	35 593 456	39 838 203	32 865 226	33 476 523	34 146 056
Sisäiset menot yhteensä	-1 810 616	-1 763 462	-1 816 478	-1 850 265	-1 887 274
joista:					
ICT-palvelut	-196 486	-189 317	-220 560	-224 661	-229 157
Puhtauspalvelut	-72 979	-72 832	-75 089	-76 486	-78 015
Rakennusten vuokrat	-998 688	-1 501 314	-1 520 829	-1 549 118	-1 580 102
Taloudellinen tuloksellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	40 441	40 803	40 855	41 121	41 384
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	-38 579 076	-1 009	-838	-823	-831

Yhdyskuntatekniikan lautakunta

Tuloslaskelma

Yhdyskuntatekniikan lautakunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	1 445 499	1 174 600	1 342 500	1 367 470	1 394 821
Myyntituotot	242 470	141 600	258 500	263 309	268 575
Maksutuotot	258 355	234 000	244 000	248 539	253 510
Tuet ja avustukset	46 489	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	898 184	799 000	840 000	855 622	872 736
Toimintakulut	-16 293 055	-17 323 289	-13 202 952	-12 414 132	-12 505 909
Henkilöstökulut	-3 069 272	-3 606 053	-3 330 772	-3 392 720	-3 460 576
Palkat ja palkkiot	-2 455 336	-2 844 473	-2 713 248	-2 763 715	-2 818 989
Henkilösivukulut	-613 935	-761 580	-617 524	-629 005	-641 587
Palvelujen ostot	-12 474 934	-12 900 536	-9 118 980	-8 254 208	-8 262 791
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-419 615	-475 700	-428 700	-436 669	-445 398
Avustukset	-178 065	-220 000	-220 000	-224 092	-228 574
Muut toimintakulut	-151 169	-121 000	-104 500	-106 443	-108 570
Toimintakate	-14 847 556	-16 148 689	-11 860 452	-11 046 662	-11 111 088
Sisäiset tuotot yhteensä	6 394	0	0	0	0
Sisäiset menot yhteensä	-882 470	-778 549	-724 524	-738 001	-752 763
joista:					
ICT-palvelut	-82 922	-71 885	-84 300	-85 868	-87 587
Puhtauspalvelut	-57 643	-56 444	-57 884	-58 961	-60 140
Rakennusten vuokrat	-628 752	-650 220	-582 340	-593 172	-605 036
Taloudellinen tuloksellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	40 441	40 803	40 855	41 121	41 384
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	-14 847 556	-396	-290	-269	-268
Erittely palveluryhmittäin					
Maankäytön ja yhdyskuntarakentamisen palvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Ulkoiset toimintatuotot	1 440 262	1 170 600	1 333 500	1 358 303	1 385 471
Ulkoiset toimintamenot	-9 287 298	-9 856 789	-7 097 952	-7 229 965	-7 374 559
Toimintakate	-7 847 037	-8 686 189	-5 764 452	-5 871 662	-5 989 088
<i>sisäiset toimintatuotot</i>	6 394	0	0	0	0
<i>sisäiset toimintamenot</i>	-711 839	-590 044	-506 048	-515 461	-525 772
Joukkoliikenne	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Ulkoiset toimintatuotot	5 237	4 000	9 000	9 167	9 350
Ulkoiset toimintamenot	-7 005 757	-7 466 500	-6 105 000	-5 184 167	-5 131 350
Toimintakate	-7 000 519	-7 462 500	-6 096 000	-5 175 000	-5 122 000
<i>sisäiset toimintatuotot</i>					
<i>sisäiset toimintamenot</i>	-170 631	-188 505	-218 476	-222 540	-226 991

Yhdyskuntatekniikan lautakunnan tehtävänä on vastata kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalveluiden, tontti- ja paikkatietopalveluiden, palvelualueen yhteisten hallintopalveluiden sekä kunnallistekniikkapalveluiden tuottamisesta. Lautakunta vastaa myös kunnan yleisistä alueista sekä metsien hoidosta. Lautakunnan määrärahoista jaetaan avustuksia vuonna 2023 yksityisteille ja vapaapalokuntien kiinteistöjen korjaamiseksi. Yhdyskuntatekniikan lautakunta jakaa avustuksia talkootyöhön kuntalaisten ja yhteisöjen haettavaksi yleisten alueiden ympäristön parantamiseen sekä nuorisoseura- ja yhdistystalojen peruskorjaukseen.

Joukkoliikenteen toimintaa koordinoidaan yhdyskuntatekniikan palvelualueelta. Kunnan joukkoliikenneviranomaisen on HSL.

Talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

- Sote-uudistuksen myötä Länsi-Uudenmaan pelastuspalvelujen tuottamat palo- ja pelastuspalvelut siirtyvät Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen järjestämävastuulle vuoden 2023 alussa. Lautakunnan alaiseen toiminnasta on siirtynyt pois noin 2,8 miljoonan euron kustannukset. Lautakunnan alaiseen toimintaan jäävät edelleen palo- ja pelastustoimeen kohdistuvat eläkekulut sekä vapaapalokuntien rakennuksille osoitetut avustusmäärärahat.
- Yleinen kustannustason nousu on ollut voimakasta, mikä vaikuttaa kaikkeen toimintaan.
- Uudisrakentamisen myötä ylläpidettävien alueiden laajuus ja ylläpidon määrärahojen tarve kasvaa
- Kunnossapidon kustannukset vaihtelevat voimakkaasti sääolosuhteiden mukaan. Talousarviossa on varauduttu normaaleihin sääolosuhteisiin.
- Kunnossapidon määrärahoja on kohdennettava kunnallistekniikan vastuulle siirtyneille hulevesijärjestelmille.
- Koronapandemia on vaikuttanut merkittävästi joukkoliikenteeseen, mutta matkustajamäärien elpyminen on alkanut. Kirkkonummen kunnan HSL:lle maksama kuntaosuus joukkoliikenteen järjestämisestä riippuu mm. matkustajamäärien kehityksestä ja lippujen hinnoittelumallista. Joukkoliikenteeseen varatun määrärahatarpeen arviointiin vuonna 2023 liittyy epävarmuutta. Kirkkonummen kuntaosuudet TTS-kaudella 2023-205 ovat 6,7-7,7 milj. euroa vuosittain ennen edellisten vuosien kertyneen ylijäämän vähentämistä. Keväällä 2022 julkaistun HSL:n tilinpäätöksen 2021 mukaan HSL sai valtion myöntämiä joukkoliikenteen koronatukia lähes 87 milj. euroa, josta kohdistui noin 3,6 milj. euroa Kirkkonummen kuntaosuuteen ja näin ollen ylijäämää muodostui 2,7 milj. euroa 31.12.2021. Vuoden 2022 lopussa arvioidaan HSL:n käyttöennusteen mukaan Kirkkonummen kuntaosuuden ylijäämää olevan yhteensä 4,832 milj. euroa, josta hyvitetäisiin 1,610 milj. euroa vuonna 2023 ja 805 000 vuosina 204-2025. Tulevina vuosina metroliiikenteen kasvavat infra-kustannukset nostavat Kirkkonummen kuntaosuutta.

Toiminnan painopistealueet

Talousarviossa on huomioitu kunnan talouden tasapainottamisen vaatimukset. Haastavassa kuntatalouden tilanteessa tarvitaan toimenpiteitä lautakunnan alaisen toiminnan tuottavuuden parantamiseksi ja toiminnan kustannusten hallitsemiseksi. Käytössä olevat resurssit on kohdennettava tärkeimpiin tehtäviin.

Joukkoliikenteen määrärahavaraus on tehty HSL:n hallituksen 25.10.2022 § 106 mukaisesti.

Kaavoitus, tarvittavien kunnallisteknisten hankkeiden toteuttaminen sekä kunnan maapolitiikan hoitaminen ovat keskeisiä toimintoja kunnan elinvoimaisuuden varmistamisessa ja kasvun tukemisessa.

- Kaavoitushankkeiden toteuttaminen kuntastrategian, kaavoitusohjelman ja maankäytön kehityskuvan tavoitteiden mukaisesti.
- Pyritään varmistamaan riittävät henkilöresurssit kaavoitusohjelman, investointiohjelman sekä maankäyttösopimusten ja tontinluovutuksen toteuttamiseksi asetettujen tavoitteiden mukaisesti.
- Helsingin seudun MAL-suunnitelman ja MAL-sopimuksen toteuttamisedellytysten varmentaminen kaavoituksessa ja asuntotuotannon edistämiseksi. Vuonna 2023 valmistellaan ja linjataan Helsingin seudun MAL 2023 -suunnitelmaa koskevat keskeiset päätökset, mikä edellyttää palvelualueen virkahenkilöiden osallistumista hankkeeseen.
- HINKU-tavoitteiden sekä energian säästön edistäminen ja Kirkkonummen kunnan kestävä energian ja ilmastoinnin toiminta-suunnitelman (SECAP) toimenpiteiden toteuttaminen. Edistetään kestävä yhdyskuntarakennetta, liikenteen päästöjen vähentämistä ja energiatehokasta rakentamista kaavoituksella ja tontinluovutuksilla, edistetään kaavoituksen ilmastovaikutusten arvioinnin selvittämistä, kehitetään uusia

toimintatapoja mm. hankinnoissa. Talousarvioehdotuksen investointiosa sisältää määrärahoja seuraaville SECAP-suunnitelman mukaisille toimenpiteille:

- Siirrytään LED-valaistukseen kunnan ulko- ja katuvalaistuksessa (investointihankkeet)
- Kävelyn ja pyöräilyn edellytysten parantaminen (investointihankkeet).

Varaudutaan myös akuutteihin energiansäästötoimenpiteisiin

- katuvalaistuksen säätämiseen tekniikan mahdollistamissa puitteissa

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Strateginen tekijä	Nykytilanne	Tavoite	Vastuu
1. Houkuttelemme ja kasvamme: Tähtäämme vahvaan ja suunnitelmalliseen väestökasvuun.		Kuntastrategian mukaisen väestönkasvun sekä strategian mukaisten asuinrakentamisen tavoitteiden toteutumiseksi kuntaan tarvitaan uutta asuntorakentamista, mitä varten tarvitaan uusia asemakaava-alueita.	Kuntastrategian ja MAL-sopimusten mukaisten kaavoitustavoitteiden toteutuminen (hyväksytyjen asemakaavojen asuntokerrosala liki 40 000 kem2 ja MAL 2019 -suunnitelman ns. ensisijaisille maankäytön alueille sijoittuu 90 % asuntokerrosalasta)	Kunnanarkkitehti
		Pientalojen ja rivitalojen osuuden lisääminen kaikista asemakaavoitetuista kerrosalasta.	Osuuden lisääminen vähintään 20 % vuoden 2022 tilinpäätöksestä.	Kunnanarkkitehti
	2. Tasapainotamme taloutta	Tontinmyynti- ja vuokratuloja tarvitaan vahvistamaan kunnan taloustilannetta. Omakotitonttituotanto kunnan omistamalle maalle on ollut viime vuosina vähäistä.	Tavoitteena on vähintään 50 luovutettua omakotitonttia sekä tuottajamuotoisten tonttien rakennusoikeus 5000 k-m2 vuodessa.	Kunnangeodeetti
1. Houkuttelemme ja kasvamme: Huolehdimme keskuksien, asuntoalueiden ja työpaikka-alueiden saavutettavuudesta myös kevyttä liikennettä ja joukkoliikennettä kehittämällä.		Kunta tavoittelee kestävien kulkumuotojen kasvua sekä ympäristö-että talousvaikutusten kannalta. Koronapandemia on vaikuttanut merkittävästi joukkoliikenteen käyttäjämääriin.	Joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvu	Yhdyskunta-tekniikan johtaja

	2. Tasapainotamme taloutta	HSL:n kuntaosuuden taso on ennen edellisten vuosien ylijäämää 7,7 milj euroa v. 2023. Koronapandemia on vaikuttanut voimakkaasti joukkoliikenteeseen. Tulevina vuosina metroliikenteen kasvavat infrakustannukset tuovat nousupainetta Kirkkonummen kuntaosuuteen.	Kunnan subventioaste pysyy alle 50 %	yhdyskuntatekniikan johtaja
2. Investoimme tulevaisuuteen: Toimimme aktiivisesti ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Olemme sitoutuneet Hinku-tavoitteisiin ja varmistamme niiden edistymisen kaikessa kunnan toiminnassa seurannan ja koordinaation kautta.	2. Tasapainotamme taloutta	Energian säästäminen katuväläistuksessa. Katuväläisimistä noin 50 % led-väläisimä.	Tavoite muuttaa vanhoja väläisimä led-väläisimä noin 700 kpl vuodessa	kuntatekniikkapäällikkö
		Hiilidioksidipäästöjen vähentäminen Infran uudisrakentamisessa. Urakoissa ei tällä hetkellä ohjausta hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi.	Muutetaan urakkakilpailutuksia siten, että urakoissa voidaan harkinnan mukaan ottaa huomioon päästöjä vähentäviä tavoitteita.	kuntatekniikkapäällikkö

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuodet, sis. vuosilomat	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Yhdyskuntatekniikan lautakunta	65,47	70,5	70,5	70,5	71,5
Arvio uusien perustettavien virkojen ja toimien määrästä		0	0	1	0
Arvio lakkautettavien virkojen ja toimien määrästä		0	0	0	0
Hyvinvointialueelle siirtyneet		0	0	0	0

Kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalvelut

Kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalvelut -yksikkö vastaa kunnan maankäytön suunnittelusta. Kaavoituksella sekä siihen liittyvällä liikennejärjestelmäsuunnittelulla luodaan edellytykset hyvälle ja toimivalle elinympäristölle, yritystoiminnalle ja yhdyskuntarakenteelle sekä kunnan kasvulle. Toteutetaan kunnan vetovoimaa ja kasvua tukevaa sekä ympäristöllisesti ja kaavataloudellisesti kestävää maankäytön suunnittelua ja asemakaavoja, jotka tukevat joukkoliikenteen kehittämistä. Alueelliset osayleiskaavat laaditaan kuntastrategian ja maankäytön kehityskuvien mukaisesti kunnan kokonaisvaltaisen kehityksen ja ennustettavuuden hallitsemiseksi.

Toiminnan painopistealueet

Kaavoitusohjelman toteuttaminen on yksikön keskeisin tehtävä yhteensopivasti kuntastrategian, kunnassa tehtyjen maankäyttölinjausten ja päivitetyn palveluverkkoselvityksen periaatteiden mukaisesti.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Helsingin seudun MAL 2023 -suunnitelma on määrä olla valmis alkuvuonna 2023. Alustavasti kunnalle asetettavat tavoitteet vuosittaiseksi asuinrakennusoikeudeksi (arvio n. 40 000 k-m²) ja uusien asuntojen määräksi (arvio n. 430) säilyvät pitkälti MAL 2019 -suunnitelman mukaisina. MAL 2023 -suunnitelman pohjalta seudun kuntien ja valtiovallan kesken neuvoteltava MAL-sopimus on tarkoitus valmistua hyväksyttäväksi kevään 2023 aikana.

Kirkkonummi on KUUMA-kuntien puheenjohtajakunta vuonna 2023. Se tarkoittaa, että kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalvelut yksiköllä on vetovastuu KUUMA-kaavoitusryhmän toiminnasta.

Talousarviossa on varauduttu kaavahankkeiden edellyttämään asiantuntijapalvelujen ostoon (kaavojen edellyttämät selvitykset ja vaikutusten arvioinnit).

Tunnusluvut

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Vuoden aikana aloitetut kaavahankkeet, OAS, kpl	3	5	5	5	5
Vuoden aikana hyväksytyt (osa) yleiskaavat, kpl	0	1	1	1	1
Vuoden aikana hyväksytyt asemakaavat ja niiden kaavamuutokset, kpl	5	5	5	5	5
Vuoden aikana hyväksytyt ranta-asemakaavat ja niiden kaavamuutokset, kpl	0	1	1	1	1

Tontti- ja paikkatietopalvelut

Tontti- ja paikkatietopalvelujen tehtävänä on kunnan maapolitiikan toteuttaminen ja maaomaisuuden hallinta: maanhankinta, asemakaavoitukseen liittyvät sopimukset yksityisten maanomistajien kanssa, tontinluovutus, maa-alueiden vuokralle antaminen, tonttijaot sekä kunnan edustaminen maanmittaustoimituksissa. Palveluyksikkö vastaa kunnan paikkatietojärjestelmän sekä paikkatietoihin ja kiinteistöverotukseen liittyvien kuntarekisterien ylläpidosta ja kehittämisestä, paikkatietoaineistojen tuottamisesta ja ylläpidosta, viranomais- ja maastomittauksesta sekä kunnan kopiolaitoksesta.

Toiminnan painopistealueet

- Maanhankinta yleiskaava-alueilla
- Hallintamuodoltaan monipuolisen asuntokannan rakentamisen edistäminen tontinluovutusehdoin ja merkittävässä maankäyttösopimuksissa
- Rakennusrekisterin parantaminen

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Kunnan kiinteistöverotusta varten kunnan rakennusrekisterin parantamista jatketaan ja integroidaan tarvittavat kiinteistö- ja rakennustiedot osaksi Facta-kuntarekisteriä.

Kunnallistekniikkapalvelut

Kunnallistekniikkapalvelut -yksikkö vastaa yleisten alueiden, kuten katujen, torien, liikennealueiden, puistojen, leikkipaikkojen, viheralueiden, lähivirkistysalueiden sekä maa-, metsä- ja vesiomaisuuden investointirakentamisesta sekä hoidosta ja ylläpidosta. Lisäksi palveluyksikkö vastaa yksityistieavustuksista, hylättyjen ajoneuvojen viranomaistehtävistä sekä sijoitus-, katu- ja yleisten alueiden käyttö lupien myöntämisestä. Kunnallistekniikkapalvelut tuottaa kunnan sisäisen tilaaja-tuottajamallin mukaisesti liikuntapaikkojen investointirakentamisen sekä niiden hoidon ja ylläpidon.

Toiminnan painopistealueet

Toiminnan painopistealueet ovat asemakaava-alueiden yllä- ja kunnossapitotehtävät. Yllä- ja kunnossapitotehtäviin kuuluu mm. katujen päällysteiden korjaukset, katujen auraukset, katuvalaistuksen ylläpito, viheralueiden hoito, leikkipaikkojen ja lähivirkistysalueiden ylläpito.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Haastavassa kuntatalouden tilanteessa kunnallistekniikan kunnossapidon ja korjaamisen määrärahoja kohdistetaan tärkeimpiin toimenpiteisiin ja tämä vaikuttaa kunnossapidon tasoon.

- Katujen päällysteiden uusimisen ja korjausten määrärahat kohdennetaan välttämättömiin korjauksiin, mutta ne eivät riitä korjausvelan pienentämiseen. Infraomaisuuden korjausvelkaa pyritään hallitsemaan investointiosaan sisältyvien saneeraushankkeiden kautta.
- Hulevesijärjestelmän ylläpidossa keskitytään akuutteihin ongelmatilanteisiin ja hulevesien hallintarakenteiden kunnossapito-ohjeen mukaisia toimenpiteitä tehdään rajoitetusti. Hulevesien hallinnan parantamisen toimenpiteitä sisältyy lautakunnan talousarvion investointiohjelmaan. Hulevesijärjestelmäomaisuuden kunnan kartoitus sisältyy tulevien vuosien ohjelmaan, jota varten on varattava riittävä määräraha taloussuunnitelmavuosille.
- Katujen kunnossapidon kustannukset vaihtelevat sääolosuhteiden mukaan. TA 2023 esityksessä katujen kunnossapidon kustannuksia sopeutetaan tarvittaessa seuraavasti:
  - Kadut harjataan talven hiekoitussepelistä, mutta tehokas pölyntorjunta vaatii katujen pesua. Katujen kevätpesua voidaan supistaa olosuhteiden mukaisesti.
  - Katujen varret ja jalankulku- ja pyöräilyväylien reunat niitetään pääsääntöisesti kerran vuodessa.
  - Katujen talvikunnossapidon yhteydessä on aika ajoin tarvetta lumen ajolle. Lumenajoa vähennetään varastoimalla lunta rakennetun ympäristön yleisillä alueilla.
  - Lähivirkistysalueiden, puistojen ja leikkipaikkojen hoidon tasoa arvioidaan tarvittaessa
  - Yksittäisten aloitteiden ja palautteiden perusteella tehdään välttämättömimmät toimenpiteet tai varustelutason parannukset
- Talousarviossa ei ole varauduttu kesätyöntekijöiden palkkaamiseen

Talousarviossa on varauduttava kustannusindekseihin sidottujen sopimusten, energia- ja polttoainekustannusten sekä rakennusmateriaalien kustannusnousuun.

Uudisrakentamisen myötä ylläpidettävien alueiden laajuus ja kunnossapidon kustannukset kasvavat joka vuosi. Tämän vaikutuksesta korjaustoimenpiteiden tarvetta ja ajoitusta arvioidaan tapauskohtaisesti ja kunnossapidon tasoa sovitetaan käytössä oleviin määrärahoihin. Määrärahojen pysyminen samalla tasolla tai niiden pienentyminen johtaa nopeasti korjausvelan kasvamiseen. Korjausvelan kasvu puolestaan johtaa nopeasti kunnallistekniikkapalvelujen tuottamien palvelujen heikkenemiseen ja sitä myötä kunnan elinvoimaisuuden heikkenemiseen.

Talousarvioesitykseen ei ole budjetoitu puunmyyntituloja. Uuden metsäsuunnitelman mukaisesta toimenpideohjelmasta on valitettu. Hyväksytyt ja lainvoimaisen ohjelman toteuttaminen kilpailutetaan ja hoitotoimenpiteet voivat alkaa aikaisintaan talvella 2022–2023. Metsästrategian mukaisella enimmäishakkuu-määrällä 2 500 m³/v suuri osa myyntituloista kohdistetaan puun korjuuseen ja metsien hoitoon (harvennukset). Metsästrategian päivitys on vireillä ja sen laatimista kiirehditään.

Toiminnan suurimmat kustannuserät

Talousarvioon sisältyvät liikennealueiden kunnossapidon määrärahat ovat 2,224 milj. euroa. Liikennealueiden kunnossapito käsittää mm. aluehoitajien palkkamäärärahat, kunnossapidon alue- ja talvihoitourakoiden katujen

kunnossapito (katujen talvi- ja kesäkunnossapito), kadunvarsien niitot, katujen kevätpesut ja puhtaanapito, katukalusteet (liikennemerkkit, jäteastiat, penkit tms.), muiden kulkuväylien ylläpito, yleisten alueiden valaistuksen, katujen päällystämiseen varatut määrärahat, joukkoliikenneinfran rakentamisen sekä liikenneturvallisuuden parantamiseen määrärahavaraus.

- katujen päällysteiden uusimiseen ja korjauksiin on varattu 250 000 € määräraha (2022: 150 000 €, 2021: 100 000 €, 2020: 150 000 € ja 2019: 200 000 €).
- joukkoliikenneinfran rakentamisen määrärahavaraus (mm. pysäkkien perusparannukset) on 30 000 € (2022: 30 000 €, 2021: 30 000 € ja 2020: 50 000 €)
- liikenneturvallisuuden parantamiseen määrärahavaraus on 40 000 € kuntalaisten liikenneturvallisuusaloitteiden ym. toimenpiteiden toteuttamiseen (mm. ajoesteitä, hidasteiden korjaukset ja suoja-alueita) (2022: 40 000 €, 2021: 40 000 € ja 2020: 80 000 €)
- aluehoitajien henkilöstökustannukset 170 000 €

Talvikunnossapidon toteutuneet kustannukset raportoidaan lautakunnalle erikseen hoitokausittain.

Talousarvioon sisältyvät lähivirkistysalueiden hoidon määrärahat ovat 0,683 milj. euroa. Lähivirkistysalueiden hoito käsittää mm. aluehoitajien palkkamäärärahat, kunnossapidon alue- ja viherhoitourakoiden viheralueiden kunnossapito, yleisten alueiden puistojen, viheralueiden ja leikkipaikkojen ylläpito, puistokalusteet (jäteastiat, penkit, pyörätelineet tms.), yleisten alueiden kausivalaistus ja yksittäiset puiden kaadot.

Avustukset

Talousarvioehdotukseen on varattu nk. talkooavustus määräraha 40 000 euroa avustuksille (määräraha on alustavasti jaettu seuraavasti: kuntalaisten, yhdistysten ja yhteisöjen haettavaksi yleisten alueiden ympäristön parantamiseen 20 000 euroa ja nuorisoseura- ja yhdistystalojen peruskorjaukseen 20 000 euroa). Vesiensuojelun avustukset ovat siirretty rakennus- ja ympäristölautakunnan määrärahoihin.

Yksityistieavustuksiin on varattu 150 000 euroa (2021: 150 000 €). Yksityistieavustuksen tarkoituksena on tukea tiekuntia rahallisesti, jotta vakituisen asutuksen piirissä olevat yksityistiet pysyisivät kunnossa.

Tunnusluvut

Tunnusluku	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Hoidetut viheralueet, ha	112	112	167	167	168
Kunnossapidettävät liikenneväylät, km	264	260	263	265	267
josta katuja, km	128	130	131	132	133
josta katujen vierellä olevia kevyen liikenteen väyliä, km	80	80	81	82	82
josta muista kevyen liikenteen väyliä ja puistoraitteja, km	52	50	51	51	52
josta pysäköintialueita, ha	5,6	4,8	5,7	5,8	5,9

Joukkoliikenne

Tehtävä käsittää Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) kuntaosuudet sekä liityntäpysäköinnin menot. HSL on Kirkkonummen joukkoliikenteen toimivaltainen viranomainen. HSL:n tehtävä on suunnitella ja järjestää toiminta-alueensa joukkoliikennekokonaisuus. HSL kilpailuttaa ja hankkii Kirkkonummen kunnan tarvitsemat joukkoliikennepalvelut, joihin liittyvät sopimukset näin ollen ovat HSL:n ja liikennöitsijöiden välisiä.

Joukkoliikenteen kustannuksiin HSL:n kuntaosuuksiin vuodelle 2023 on varattu HSL:n talous- ja toimintasuunnitelman mukaisesti 6,096 milj. euroa, vuodelle 2024 on varattu 5,909 milj. euroa ja vuodelle 2025 on varattu 5,94 milj. euroa. Kuntaosuuksissa on huomioitu aiempina vuosina kertyneen ylijäämän vähentäminen kunnan maksuosuudesta. Kuntaosuuden lisäksi huomioidaan liityntäpysäköinnin kustannukset.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

HSL:n toiminta-alueelle on rakenteilla suuria hankkeita: metron jatko Kivenlahteen, Espoon kaupunkirata Kauklahteen, poikittainen pikaraitioyhteys Raide-Jokeri sekä useita muita raitiotiehankkeita. Metroliikenteen kasvavat infrakustannukset nostavat tulevana vuosina Kirkkonummen kuntaosuutta. Runkoverkosto edellyttää hyvin toimivaa liityntälinjastoa, jonka suunnittelussa asiakkaiden kuunteleminen on entistä keskeisempää. Kirkkonummen linjasto kilpailutettiin syksyllä 2021 Kivenlahden metron tilanteeseen tehdyn linjastosuunnitelman pohjalta. Uusi liikennöintisopimus alkaa vuoden 2023 alussa kestäen seitsemän vuotta. Metron liikennöinti käynnistyy joulukuussa 2022 aikana Kivenlahteen. Kirkkonummen liityntälinjat liikennöidään ainakin vuoteen 2025 asti Matinkylään. Vaihtoehtona olisi siirtää päätepysäkki Kivenlahteen tai Espoonlahteen, jolloin matka-aika Matinkylään ja sen itäpuolelle kuten Helsinkiin pitenisi. Tilannetta arvioidaan metroliikenteen käynnistymisen jälkeen. Veikkolan suunnalla Pohjolan liikenteen vetäytyminen markkinaehtoisesta liikenteestä toi keväällä 2022 haasteen palvelutason järjestämiseen, joka järjestyi uuden liikennöitsijän korvatussa poistunutta liikennettä.

HSL:n toiminnan ja talouden suunnittelu on edelleen haasteellista. Matkustajamäärien hidas elpyminen ja liikkumisen muutos vaikuttaa lipputulokehitykseen sekä polttoaineiden, ja energian hinta Ukrainan sodan vuoksi nostavat joukkoliikenteen kustannuksia. HSL on esittänyt uusia hinnoittelumalleja joukkoliikenteen houkuttelevuuden lisäämiseksi varsinkin pitkillä matkoilla. Yhtenä vaihtoehtona on esitetty tasatariffimallia, joka lisäisi joukkoliikenteen käyttöä, mutta samalla nostaisi huomattavasti kehyskuntien ja eniten Kirkkonummen kuntaosuutta. Kunta on antanut alustavan toiminta- ja taloussuunnitelman yhteydessä lausunnon asiasta.

Rakennus- ja ympäristölautakunta

Tuloslaskelma

Rakennus- ja ympäristölautakunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	1 167 033	783 000	848 000	863 773	881 048
Maksutuotot	1 112 835	783 000	848 000	863 773	881 048
Tuet ja avustukset	54 198	0	0	0	0
Toimintakulut	-1 290 020	-1 472 173	-1 529 464	-1 557 916	-1 589 074
Henkilöstökulut	-848 462	-912 463	-959 188	-977 030	-996 570
Palkat ja palkkiot	-695 060	-746 021	-782 186	-796 734	-812 669
Henkilösivukulut	-153 402	-166 442	-177 002	-180 296	-183 901
Palvelujen ostot	-428 965	-522 900	-533 300	-543 221	-554 087
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 272	-6 400	-6 566	-6 688	-6 821
Avustukset	-5 000	-30 000	-30 000	-30 558	-31 169
Muut toimintakulut	-1 321	-410	-410	-419	-427
Toimintakate	-122 987	-689 173	-681 464	-694 143	-708 026
Sisäiset tuotot yhteensä	9 424	0	0	0	0
Sisäiset menot yhteensä	-84 674	-101 093	-97 805	-99 624	-101 617
joista:					
ICT-palvelut	-24 206	-23 028	-17 004	-17 320	-17 667
Rakennusten vuokrat	-60 179	-78 065	-80 801	-82 304	-83 950
Taloudellinen tuloksellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	40 441	40 803	40 855	41 121	41 384
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	-122 987	-17	-17	-17	-17

Lupa- ja ympäristöpalvelut -palveluryhmä

Lupa- ja ympäristöpalveluiden palveluryhmä käsittää rakennusvalvonnan, ympäristösuojelun sekä ympäristöterveydenhuollon tehtävät. Rakennus- ja ympäristölautakunta toimii kunnan lakisääteisenä rakennusvalvontaviranomaisena ja ympäristönsuojeluviranomaisena sekä edistää luonnon ja maiseman suojelua kunnassa.

Rakennusvalvonta- ja ympäristösuojeluviranomaisen lakisääteisten tehtävien lisäksi lautakunta toimii kunnan määräämänä viranomaisena maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa poikkeamislupa- ja maisematyölupa-asioissa, ulkoilulain mukaisissa leirintäalue tehtävissä, julkisen ulkotilan valvonnassa ja rakennusluvan erityisten edellytysten arvioinnissa suunnittelutarvealueella.

Talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

Rakennusvalvonta

Kirkkonummen rakennusvalvonta osallistuu "Kunnan rakennusvalvonnan sähköisen lupaprosessin edelleen kehittämien ja prosessien automatisointiin" -hankkeeseen. Hankkeessa on mukanaan tällä hetkellä 23 kuntaa. Hankeen päähakija ja hallinnoijana toimii Helsingin kaupunki. Hankkeessa aloitetaan konkreettisesti rakennuslupa-tarkastuksen automatisointi lupakäsittelyyn nopeuttamiseksi. Lisäksi hanke sisältää myös kehitystyö, jotta tulevaisuudessa IFC-mallit voidaan vastaanottaa rakennusluvan yhteydessä sekä liittää kunnan hallinnoimaan 3D-kaupunkimalliin.

Määrärahoissa on huomioitu määräaikaisen (n. 4 kk) projektityöntekijän työpanos.

Ympäristönsuojelu

Vesiensuojelun alueellisen toimenpideohjelman toteutusta jatketaan vuonna 2023 tukemalla ja avustamalla virtavesien kunnostushankkeita sekä teettämällä Lapinkylänjärvelle kunnostussuunnitelma. Toimenpideohjelman toteutusta tukevat Siuntionjoki 2030 -ja Rannikkovesivisio 2050 -hankkeet on huomioitu ympäristönsuojelun määrärahoissa. Kunnanvaltuuston päätöksen 28.02.2022 § 16 mukaisesti osoitetaan määrärahat Estbyånin vesistön tarkennettua toimenpidesuunnitelmaa varten. Toimenpidesuunnitelma laaditaan Rannikkovesivisio 2050 -hankkeessa. Rannikkovesivisio 2050 -hankkeessa toteutetaan lisäksi vesiensuojelutoimenpiteitä, joilla tähdätään vesistöjen tilan parantamiseen, tulvimis- ja eroosio-ongelmien ehkäisemiseen sekä vesiluonnon monimuotoisuuden ylläpitämiseen.

Ympäristöministeriön rahoittama ilmastohanke ”Pienen ja keskisuuren kunnan kustannustehokkaan ilmastotyön malli. Kuntien ilmastotyön evoluutio koordinoinnista asiantuntijuuteen ja konkreettisiin päästövähennyksiin” päättyy 30.11.2022. Ilmastotyötä jatketaan vakituisen ilmastokoordinaattorin johdolla. Ilmastokoordinaattorin työajasta ja palkkakustannuksista 50 % kohdistuu Kirkkonummelle ja 50 % Vihtiin. Kahden yhteisen ilmastohankkeen aikana kehitetyt työtavat tukevat jaetun ilmastoasiantuntijan työskentelyä myös jatkossa.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Strateginen tekijä	Nykytilanne	Tavoite	Vastuu
2. Investoimme tulevaisuuteen	1. Luonnonläheisyys on lumovoimatekijämme	Siuntionjoki 2030 -hanke on käynnistynyt vuonna 2019 ja jatkuu vuoteen 2024 asti. Rannikkovesihanke on ollut käynnissä vuodesta 2020. Rannikkovesihankkeessa on tehty kartoituksia ja seurantaa sekä viestitty hankkeen tavoitteista ja toimenpiteistä. Tavastfjärdenin kunnostussuunnitelma on valmistunut.	Siuntionjoki 2030 -ja Rannikkovesivisio 2050 -hankkeiden jatkaminen ja toimenpiteiden toteutus. Estbyånin vesistön tarkennetun toimenpideohjelman laatiminen.	ympäristöpäällikkö
	1. Luonnonläheisyys on lumovoimatekijämme	Virtavesien kunnostushankkeita tuettiin 13 000 €:lla vuonna 2022.	Virtavesien kunnostushankkeita ja vesiensuojelua tuetaan ja avustetaan vähintään 10 000 €:lla.	ympäristöpäällikkö
		Kestävän energian ja ilmaston toimenpidesuunnitelman (SECAP) 31 toimenpiteestä 23 on käynnistynyt ja 2 valmistunut.	Vaikuttava ilmastotyö. Kestävän energian ja ilmaston toimenpidesuunnitelman (SECAP) toteutus. Kestävän energian ja ilmaston toimenpidesuunnitelman 31 toimenpiteestä 25 on käynnistynyt ja 4 valmistunut.	ympäristöpäällikkö

2. Investoimme tulevaisuuteen: Kaavoitus ja luvitus toimivat ketterästi ja jouhevasti.	4. Osallistuminen ja viestintä toimivat	Vuonna 2021 saapui lupapisteeseen 678 neuvontapyyntöä, joihin vastattiin keskimäärin 4,04 päivän sisällä.	Asiakaskontaktiin vastataan 10 päivän sisällä.	johtava rakennustarkastaja
	4. Osallistuminen ja viestintä toimivat	Uudisrakennuslupien keskimääräinen käsittelyaika oli 55 kalenteripäivää vuonna 2021.	Rakennuslupien käsitellään keskimäärin 8 viikon sisällä.	johtava rakennustarkastaja

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuodet, sis. vuosilomat	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Rakennus- ja ympäristölautakunta	14,2	15	15,5	15,5	15,5
Arvio uusien perustettavien virkojen ja toimien määrästä		0	0,5	0	0
Arvio lakkautettavien virkojen ja toimien määrästä		0	0	0	0
Hyvinvointialueelle siirtyneet		0	0	0	0

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta huolehtii lakisääteisten viranomaistehtävien lisäksi suunnittelutarveratkaisu- ja poikkeamishakemusten ratkaisemisesta. Rakennusvalvonta edistää neuvonnan, lupa- ja päätöskäsittelyn ja valvonnan avulla ympäristöön sopeutuvaa rakentamista sekä valvoo rakentamisen ja rakennetun ympäristön laatua.

Toiminnan painopistealueet

- Lakisääteisten tehtävien ja viranomaiskatselmuksien viivytyksetön hoito
- Sähköisen asioinnin kehittäminen kuten lupapisteiden päätöksenteon toiminnallisuuden ja sekä sähköisen arkiston jatkokehittäminen

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Rakentamispainetta on säilynyt, jolloin neuvonnan ja ohjauksen tarve on kasvanut edistää hyvän ja käyttäjän tarpeita palvelevan, terveellisen, turvallisen, energiatehokkaan ja viihtyisän sekä toimivan ympäristön aikaansaamisessa. Sähköinen lupa-asiointi on lisännyt neuvonnan tarvetta ja asiakkaiden yhteydenottoja.

Tehokas ja vaikuttava asiakaspalvelu edellyttää riittävien asiantuntijahenkilöresurssien lisäksi tietojärjestelmien paikkatiedon helppoa saatavuutta. Rakennusvalvonnan tuottama lisäarvo on ennakoivaa, tasapuolista ja riippumatonta sekä kustannustehokasta. Luvattomaan ja luvanvastaiseen rakentamiseen on oltava edellytykset puuttua ajoissa.

Tunnusluvut

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Käsitellyt rakennusluvut, lkm.	634	450	450	450	450
Myönnettyt rakennusluvut, lkm.	633	445	445	445	445
Myönnettyt rakennusluvut, km ²	86 739	70 000	70 000	70 000	70 000
Käsitellyt poikkeamishakemukset ja suunnittelutarveratkaisut, lkm.	88	70	70	70	70
Myönnettyt poikkeamishakemukset ja suunnittelutarveratkaisut, lkm.	79	65	65	65	65

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelu hoitaa lakisääteisiä lupa-, valvonta-, seuranta- ja edistämistehtäviä, joilla ehkäistään ympäristön pilaantumista ja edistetään ympäristön kestävästä käytöstä. Lisäksi ympäristönsuojelu hoitaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia maisematyölupiin liittyviä tehtäviä.

Toiminnan painopistealueet

- Lakisääteisten lupa- ja valvontatehtävien laadukas ja viivyttyksetön hoito. Nykyisen hyvän palvelutason ylläpitäminen ja prosessien edelleen kehittäminen.
- Lakisääteisten ympäristön- ja luonnonsuojelun edistämistehtävien laadukas hoito. Nykyisen hyvän palvelutason ylläpitäminen ja edelleen kehittäminen.
  - Ympäristö- ja luontoarvojen turvaaminen: yhteistyö kunnan sisällä ja sidosryhmien kanssa, neuvonta, luvat ja lausunnot
  - Vesiensuojelun toimenpideohjelman toteuttaminen: vesistöjen tilan parantamiseen tähtäävät toimet ja hankkeet
- Vaikuttava ilmastotyö

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Lainsäädännössä tapahtuneet muutokset ja ministeriöiden sekä kuntaliiton antamat uudet ohjeistukset ovat lisänneet ympäristönsuojelun työmäärää ja aiheuttaneet jatkuvaa koulutustarvetta. Valtionhallinnon tavoitteet viranomaistoiminnan sujuvoittamiseksi ovat ohjanneet työn painopistettä ennakkovalvontaan perustuvasta lupakontrollista työllistävämpään jälkivalvontaan. Yksikkö priorisoi työtehtäviään ja antaa lausunnot kunnan ympäristön kannalta merkityksellisistä hankkeista.

Kunnassa rekisteröitävien pienvenesatamien jätehuolto suunnitelmien määrä on kasvanut merenkulun ympäristönsuojelulain lakimuutoksen 1.7.2021 jälkeen. Öljylämmityksestä luopumiseen myönnettyt avustukset ovat lisänneet poikkeamispäätösten käsittelymääriä. Hajajätevesilainsäädännön siirtymäaika päättyi 31.10.2019, mikä aiheuttaa erityistä neuvontatarvetta edelleen vuonna 2023. Ympäristönsuojelu edistää kiinteistöjen liittymistä vesi- ja viemäriverkostoon laatimalla tiedotteita, kehotuksia, lausuntoja ja päätöksiä. Lisäksi kiinteistöjä neuvotaan liittymisen eri vaiheissa.

Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelmaa toteutetaan yksikön toimesta sekä ylikunnallisissa yhteistyöhankkeissa. Kunnanvaltuuston päätöksen 28.02.2022 § 16 mukaisesti osoitetaan määrärahat Estbyånin vesistön tarkennettua toimenpidesuunnitelmaa varten. Ympäristönsuojelu on mukana Veikkolan vesistöhanke, Siuntionjoki 2030 –hankkeen, Rannikkovesivisio 2050 -hankkeen, Rannikkovesien kunnostusverkoston, Länsi-Uudenmaan hajavesihankkeen ja Länsi-Uudenmaan rannikon elinympäristökunnostukset -hankkeen (RANKKU) ohjausryhmissä. Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelman tavoitteet on huomioitu asiantuntijapalveluihin varatussa määrärahasssa ja ympäristönsuojelun avustusten jakoperusteissa.

Kunnan ympäristönsuojelutavoitteiden toteutuminen edellyttää panostuksia ympäristön- ja luonnonsuojelutyöhön. Ympäristönsuojeluyksikkö tarjoaa ympäristön- ja luonnonsuojeluun liittyviä asiantuntijapalveluita, tekee luontoselvityksiä ja luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmia sekä päivittää ja toteuttaa jättiputkien torjuntaohjelmaa.

Tunnusluvut

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Viranhaltijapäätökset ja ilmoitusten käsittely, kpl	64	50	50	50	50
Ympäristö- ja maa-aineslupapäätökset, kpl	1	1	1	1	1
Maisemalupapäätökset, kpl	0	2	2	2	2
Lausunnot, kpl	52	50	50	50	50
Tarkastukset, kpl	474	150	150	150	150
Selvitykset ja suunnitelmat, kpl	13	10	10	10	10

Ympäristöterveydenhuolto

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ympäristöterveys huolehtii Espoon, Kauniaisten ja Kirkkonummen alueella elintarvike-, terveydensuojelu- ja tupakkalain mukaisesta valvonnasta sekä kunnalle kuuluvista eläinlääkintähuoltolain mukaisista tehtävistä.

Ympäristöterveys toteuttaa valvontaa vuosittaisen suunnitelmansa perusteella, jonka lisäksi resursseja kohdennetaan ennalta suunnittelemaan valvontatyöhön, kuten elintarvike- ja talousvesiperäisten terveysvaarojen ja -haittaepäilyjen sekä asumisterveyden sisäilmaongelmien selvittelyyn. Valvontayksikön työn tavoitteena on ehkäistä elintarvikkeiden sekä ympäristön aiheuttamia terveyshaittoja, järjestää ympärivuorokautinen kiireellisten eläinlääkintäpalveluiden saanti, sekä huolehtia seutuyksikön alueen eläinsuojelu- ja eläintautitehtävistä.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Yhteistoimintasopimus päivitettiin vuonna 2021. Aiemman sopimuksen nähden suurin muutos oli että eläinlääkintähuollon kustannukset jaetaan aiempien vuosien eläinlääkintähuollon palvelujen käyttöön perustella. Tämä on aavistuksen lisännyt Kirkkonummen kunnan sopimus kustannuksia, joka on huomioitu tämän vuoden talousarviossa

Toimitilapalvelujen lautakunta

Tuloslaskelma

Toimitilapalvelujen lautakunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	1 538 721	1 899 955	3 326 909	3 388 790	3 456 566
Myyntituotot	341 720	494 955	356 909	363 549	370 820
Maksutuotot	10 188 852	10 429 111	4 958 680	5 343 476	4 569 065
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	1 197 001	1 405 000	2 970 000	3 025 241	3 085 746
Toimintakulut	-25 147 254	-26 223 394	-25 034 015	-25 499 646	-26 009 633
Henkilöstökulut	-6 798 922	-7 760 900	-6 775 502	-6 901 525	-7 039 553
Palkat ja palkkiot	-5 496 521	-6 293 387	-5 516 126	-5 618 727	-5 731 102
Henkilösivukulut	-1 302 401	-1 467 513	-1 259 376	-1 282 798	-1 308 451
Palvelujen ostot	-5 666 542	-6 034 559	-5 690 089	-5 795 926	-5 911 843
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 605 238	-6 281 150	-6 843 379	-6 970 665	-7 110 079
Avustukset	-8 203 048	-8 340 618	-5 143 964	-5 239 642	-5 344 434
Muut toimintakulut	-6 076 551	-6 146 785	-5 725 045	-5 831 530	-5 948 158
Toimintakate	-23 608 533	-24 323 439	-21 707 106	-22 110 856	-22 553 067
Sisäiset tuotot yhteensä	35 577 637	39 838 203	32 865 226	33 476 523	34 146 056
Sisäiset menot yhteensä	-843 471	-883 820	-994 149	-1 012 640	-1 032 894
joista:					
ICT-palvelut	-89 357	-94 404	-119 256	-121 473	-123 903
Puhtauspalvelut	-15 336	-16 387	-17 205	-17 525	-17 875
Rakennusten vuokrat	-309 756	-773 029	-857 688	-873 642	-891 116
Taloudellinen tuloksellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	40 441	40 803	40 855	41 121	41 384
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	-23 608 533	-596	-531	-538	-545

Toimitilapalvelujen lautakunnan tehtävänä on vastata tehtäväalueellaan kunnan omaisuudesta ja sen arvon säilyttämisestä, huolehtia talonrakennuksen investointihankkeiden suunnittelusta ja rakennuttamisesta, huolehtia kunnan rakennusten vuokrauksesta, ylläpidosta, hoidosta ja korjauksista sekä tarjota kunnan sisäisille toimijoille suunnittelu-, rakennus-, kiinteistö-, siivous- ja ruokapalveluja sekä urheilu- ja ulkoilualueiden ylläpitoa sekä huolehtia korkotuki- ja aravalakien ja siihen liittyvän lainsäädännön mukaan kunnan hoidettavaksi määräytyistä tehtävistä. Lautakunnan määrärahat sisältävät myös kunnallistekniikan kunnossapidon työjohdossa toteutettavan liikunta-alueiden ylläpidon määrärahat.

Toimitilapalvelujen lautakunta vastaa myös Eerikinkartanon toiminnasta rakennusten osalta. Eerikinkartanon toiminnan kustannuksia katetaan C.F. ja Maria von Wahlbergin rahaston varoilla rahaston sääntöjen mukaisesti.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Strateginen tekijä	Nykytilanne	Tavoite	Vastuu
2. Investoimme tulevaisuuteen: Teemme rohkeasti investointeja kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti		Kunnan rakennusten korjausvelka on merkittävä. Korjausohjelman hankkeita on viime vuosina jäänyt toteuttamatta henkilöstövajeen takia.	Rakennusten korjausvelka ei kasva ja vuosikorjaukset toteutetaan oikea-aikaisesti ja suunnitelmallisesti. Vuoden aikana on toteutettu korjausohjelman hankkeet käyttösuunnitelman mukaisesti (kyllä/ei).	toimitilajohtaja, ylläpitöpäällikkö
3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin	3. Johdamme tiedolla	Toimitilapalvelujen palveluyksiköt tuottavat sisäisiä palveluja sivistys- ja vapaa-aikapalvelujen ja muuhun kunnan toimintaan sekä tiloja käyttäville kuntalaisille. Joissakin kohteissa palvelun koettu laatu on ollut epätasaista. Asiakastyytyväisyyskysely on tehty v. 2022 puhtaus- ja ruokapalveluissa.	Toimintaa kehitetään asiakastyytyväisyyskyselyn tulosten perustella. Asiakas-tyytyväisyys on hyvällä tasolla. Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset: tyytyväisyys kasvaa verrattuna edelliseen kyselyyn (kyllä/ei), asiakastyytyväisyyden hyvä taso (vähintään 3/5)	palvelujohtaja puhtaus- ja ruokapalvelut toimitilajohtaja
3. Panostamme asukkaisiin ja hyvinvointiin: Rakennamme lapsille ja nuorille terveet ja turvalliset tilat. Olemme lapsiystävällinen kunta. Kirkkonummella on jatkossakin turvallista liikkua paikasta ja ajasta riippumatta.		Talousarvion talonrakentamisen hankkeiden investointisuunnitelma on merkittävä. Poliittista strategisen tason päätöksentekoa varten tarvitaan selkeä tilannekuva kokonaisuudesta.	Toimitilojen investointiohjelma muodostetaan päivitetyn palveluverkkosuunnitelman mukaisesti ja investoinnit toteutetaan talousarvion mukaisesti. Gesterbyn koulukeskuksen, yhteiskampuksen, Nissnikun koulun sekä Kantvikin koulun rakennushankkeet ovat edenneet talousarvion investointisuunnitelman mukaisesti (kyllä/ei).	yhdyskuntatekniikan johtaja, toimitilajohtaja

4. Luomme uuden työn paikkoja – täällä on tilaa ajatella: Houkuttelemme asiantuntijatyöpaikkoja ja kehitämme nykyisiä työpaikkoja. Tähtäämme korkeampaan tuottavuuteen.	2. Tasapainotamme taloutta	Kunnan rakennusten salkutuksessa C-salkun kiinteistöjen (kiinteistöt, joista luovutaan jollain aikavälillä) yhteenlaskettu kerrosala on tilanteessa 11/2021 noin 77 000 kem ²	C-salkun kiinteistöistä luopumista tehostetaan. Vuoden aikana myydään ja puretaan 5000 m ² C-salkun kiinteistöjä.	yhdyskuntatekniikan johtaja, toimitilajohtaja
---	----------------------------	--	--	--

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuodet, sis. vuosilomat	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimitilapalvelujen lautakunta	165,38	170	149	150	150
Arvio uusien perustettavien virkojen ja toimien määrästä	0	0	0	1	0
Arvio lakkautettavien virkojen ja toimien määrästä	0	0	1	0	0
Hyvinvointialueelle siirtyneet	0	0	20	0	0

Toimitilapalvelut

Toimitilapalvelujen lautakunta

Määrärahat sisältävät lautakunnan kokoukset, koulutukset ja muut kulut sekä kunnan asuntoviranomaistoiminnan kustannukset.

- Talousarviossa on varauduttu siihen, että osa lautakunnan kokouksista pidetään läsnäkokouksina ja osa etäkokouksina.

Toimitilapalvelut

Määrärahat sisältävät toimitilojen rakennuttamis- ja kehittämispalvelut sekä toimitilojen ylläpitopalvelut.

Talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

- Sote-uudistuksen myötä hyvinvointialueen käytössä olevat tilat ovat siirtyneet hyvinvointialueen hallintaan. Tilojen vuokrat muuttuvat ulkoisiksi vuokratuloiksi. Kunnan ulkoa vuokrattujen tilojen vuokrasopimukset ja kustannukset ovat siirtyneet hyvinvointialueen vastuulle.
- Yleinen kustannustason nousu, erityisesti energiakustannukset
- Muutokset palveluverkossa: Gesterbyn rakennushanke käynnistyy ja uusia väistötiloja otetaan käyttöön. Vuoden aikana otetaan käyttöön Winellska skolanille toteutetut väistötilat keskustan alueella sekä Nissnikun koulun (alakoulun) käyttöön hankittavat väistötilat Masalan koulun läheisyyteen. Uusien väistötilojen vuokrat sekä jo käytössä olevien väistötilojen vuokrasopimusten mukaiset muutokset tilavuokriin on huomioitu talousarviossa.
- Gesterbyn koulukeskushanke toteutetaan leasingrahoituksella. Leasingvuokra lisää käyttötalouden toimintakuluja rakennushankkeen valmistumisen jälkeen.
- Talousarviossa on huomioitu kunnan talouden tasapainottamisen tavoitteet ja se edellyttää resurssien kohdentamista tärkeimpiin toimenpiteisiin, energiansäästötoimenpiteitä sekä toimenpiteitä lautakunnan alaisen toiminnan tuottavuuden parantamiseksi.
- Talousarvion toiminnallisen tavoitteiden ja investointiohjelman toteutuminen edellyttää, että avoimena oleviin tehtäviin saadaan rekrytoitua henkilöstöä.
- Liikunta- ja virkistysalueiden kunnossapidon määrärahat ja sisäiset tulot on määritelty sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan talousarvion mukaisesti.

Toiminnan painopistealueet

- Organisaation ja tehtäväkuvien kehittäminen sekä henkilöstön riittävyyden varmistaminen ja henkilöstöresurssin uudelleen järjestely tarvittaessa. Talousarviossa on varauduttu avoimena olevien tehtävien täyttämiseen.
- Investointiohjelman toteuttaminen talousarvion mukaisesti, korjausohjelmaa toteuttaminen lautakunnan käyttösuunnitelman mukaisesti.
- Kunnan kiinteistöjen suunnitelmallinen ja kustannustehokas ylläpito, pts-suunnittelun kehittäminen. Korjaukset suunnataan pts-suunnitelmien mukaisesti tärkeimpiin kohteisiin ja toimenpiteisiin. Käyttäjien tilamuutostyöt voidaan toteuttaa, jos ne ovat välttämättömiä.
- Ylläpitokustannusten pienentäminen myymällä ja purkamalla kiinteistösalkutuksen mukaisia myynti- ja purkukohteita
- Kunnan kiinteistöjen energiatehokkuuden edistäminen ja energiankulutuksen vähentäminen
  - varaudutaan energianjakelun katkoksiin ja toteutetaan energiansäästön kansallisia velvoitteita
  - toteutetaan kunta-alan energiatehokkuussopimuksen mukaisia energiansäästötoimenpiteitä.
  - Talousarvion investointiosa sisältää määrärahan energiatehokkuushankkeille
  - Selvitetään aurinkovoiman ja muiden energiatehokkuusinvestointien toteuttamista myös palvelusopimusmallilla
  - Edistetään ja energiatehokasta rakentamista, ilmastotavoitteet ja vähäpäästöisen energian käyttö huomioidaan investointien hankintakriteereissä.
- Edistetään muita HINKU-tavoitteita edistäminen, Kirkkonummen kunnan kestävänsä energian ja ilmaston toimintasuunnitelman (SECAP) toimenpiteiden toteuttaminen talousarvion määrärahojen puitteissa

Toiminnan suurimmat kustannuserät

Henkilöstökustannukset -2 296 482 euroa

Palvelujen ostot -4 654 939 euroa, josta suurimmat erät ovat

- Rakennusten ja alueiden rakentamispalvelut, - 3 260 500 euroa, josta suurimmat erät ovat
  - Ylläpito -1 780 000 euroa
  - Vuosikorjaukset -800 000 euroa
  - Kiinteistöjen pihojen kunnossapito -500 000 euroa
  - Liikunta- ja virkistysalueiden kunnossapito -140 000 euroa
- Asiantuntijapalvelut -206 500 euroa
- Puhtaanapito- ja pesulapalvelut -264 016
- ICT-palvelut -146 500 euroa
- ulkoistettu kiinteistöhuolto (Veikkola, Jokirinne) -385 000 euroa

Aineet, tarvikkeet ja tavarat -4 892 000 euroa, josta suurimmat erät ovat

- Sähkö ja kaasu -1 805 000
- Lämmitys -2 311 000 euroa
- Vesi -332 000 euroa
- Rakennus- ja muu materiaali -377 200

Muut toimintakulut -5 640 000 euroa, josta suurimmat erät ovat

- Rakennusten vuokrat - 5 336 000 euroa
  - Väistötilojen vuokrat
  - Kunnantalon ja pysäköintilaitoksen vuokra
  - Muut vuokratilat

Toimitilapalveluiden rakennuttamis- ja kehittämispalvelut

Toimitilapalveluiden rakennuttamis- ja kehittämispalvelut -yksikkö vastaa kunnan talonrakennushankkeista sekä rakennuskannan salkutuksen mukaisista toimenpiteistä. Yksikkö vastaa myös rakennuskannan hallinnosta.

Toimintaympäristön sisäisten ja ulkoisten muutosten vaikutukset toimintaan

Yleinen kustannustason nousu vaikuttaa kaikkeen toimintaan. Ukrainan sodan aiheuttamat rakennusmateriaalien saatavuushaasteet ja hintojen epävarmuus on aiheuttanut voimakasta hintojen nousua. Tilastokeskuksen mukaan rakennuskustannukset nousivat vuoden 2022 elokuussa 6,8 % vuodentakaisesta. Kustannukset nousivat erityisesti tarvikkepanoksissa (teräsrakenteissa (24,9 %) ja lämmöneristeissä (22,7 %)). Materiaalien saatavuudessa on paikoin esiintynyt toimitusketjuun ja logistiikkaan liittyviä häiriöitä ja markkinoilta on ollut vaikea saada kiinteitä hintoja. Rakennusalan suhdannenäkymät ovat epävarmat. Suhdanteiden vaikutus talonrakennushankkeiden tarjouksiin ja urakkahintoihin on huomattava.

Kunnalla on käynnissä useita suuria talonrakentamisen investointihankkeita. Hankkeiden valmistelu ja toteuttaminen edellyttävät asiantuntijapalveluiden hyödyntämistä. Suunnittelun, urakkatarjousten valmisteluun, rakennuttamisen tehtäviin ja rakennusurakoiden valvontaan on varauduttu investointien määrärahoissa. Yksikössä on ollut merkittävää henkilöstövajasta kesän 2022 jälkeen. Talousarvion tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että saadaan rekrytoitua henkilöt yksikössä avoinna oleviin tehtäviin. Talousarviossa on varauduttu avoinna olevien tehtävien täyttämiseen.

Toimitilojen ylläpitopalvelut

Toimitilojen ylläpitopalvelut -yksikkö vastaa kunnan omistamien rakennusten huolto- ja kunnossapitopalveluista. Kiinteistöhuolto toteutetaan omalla henkilökunnalla lukuun ottamatta Veikkolan alueen sekä Killinmäen rakennusten ja Jokirinteen oppimiskeskuksen kiinteistöhuoltoa, jotka ovat ulkoistettu ulkopuoliselle palveluntuottajalle. Rakennusten kunnossapitoa toteutetaan omalla henkilökunnalla sekä ostopalveluina puitesopimusurakoitsijoilta.

Ylläpitopalvelujen määrärahat sisältävät myös kunnallistekniikan kunnossapidon työjohdossa (yhdyskuntatekniikan lautakunnan) toteutettavan liikunta- ja virkistysalueiden ylläpidon määrärahat. Liikunta- ja virkistysalueiden kunnossapidon määrärahat ja sisäiset tulot on määritelty sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan talousarvion mukaisesti.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Yksikössä on ollut merkittävää henkilöstövajausta viime vuosina. Talousarvion tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että saadaan rekrytoitua henkilöt yksikössä avoimna oleviin tehtäviin. Talousarviossa on varauduttu avoimna olevien tehtävien täyttämiseen.

Sääolosuhteet vaikuttavat ylläpidon (lämmitys, sähkö ja pihojen talvikunnossapito) kustannuksiin. Talousarviossa on varauduttu normaaleihin sääolosuhteisiin. Rakennuskustannusindeksin ja energian hintojen nousu vaikuttaa toimintamenoihin voimakkaasti. Kustannusten ennakoitu nousu on huomioitu talousarviossa.

Energiakustannusten osalta on huomioitu toteutettujen ja suunniteltujen energiatehokkuusinvestointien (lämmitysjärjestelmien muutokset sekä rakennusten automaatiojärjestelmien saneeraukset kiinteistöissä, joissa on vanhentuneita laitteita, järjestelmiä ja säätölaitteita) ja energian säästötoimenpiteiden (esimerkiksi lämpötilojen ja valaistuksen säätäminen mahdollisuuksien mukaan, käytöstä poistuvien kiinteistöt) vaikutus energiankulutukseen.

Ylläpidon määrärahoissa on huomioitu muutokset kunnan kiinteistökannassa; C-salkun kiinteistöjen myynti, purettavat rakennukset sekä Hyvinvointikeskusrakennuksen mahdollinen myynti syksyllä 2022 vähentää ylläpidon kustannuksia.

Rakennushankkeiden toteuttamisen ajaksi tarvittavien väistötilojen kustannuksiin vaikuttaa käyttöön otettavat Winellskan yläkoululle toteutettavat tilat Kirkkonummen keskustassa sekä Nissnikun koululle hankittavat väistötilat (alakoulun uudet väistötilat syksyllä 2023). Käytössä olevien vanhojen väistötilojen vuokratkustannukset laskevat sopimusten mukaisesti.

Sote-uudistuksen myötä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle siirtyvän toiminnan käytössä olevat tilat siirtyvät hyvinvointialueen hallintaan. Kunnan omistuksessa olevien tilojen vuokrat muuttuvat ulkoiseksi vuokratuloksi. Kunnan ulkopuolisilta vuokraamien tilojen vuokrasopimukset siirtyvät hyvinvointialueen vastuulle, mikä pienentää kunnan ulkoisia vuokratkustannuksia.

Talousarvion sisältämät talouden tasapainottamisen toimenpiteet:

- Energiatehokkuusinvestoinnit ja energiansäästötoimenpiteet pienentävät energiakustannuksia
- C-salkun kiinteistöjen myynti ja purkaminen pienentää ylläpidon kustannuksia
- Tilankäytön kehittäminen pienentää ulkoisia vuokratkustannuksia

Tunnusluvut

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Ylläpidettävien toimitilojen kerrosala, m ²	162 770	158 939	158 939	158 939	158 939
Ylläpidettävien vuokrattujen tilojen kerrosala, m ²	29 084	29 720	31 393	31 393	31 393
Ylläpidettävien muiden tilojen kerrosala, m ²	11 340	11 340	11 340	11 340	11 340

Puhtaus- ja ruokapalvelut

Puhtauspalvelut

Puhtauspalvelujen tehtävänä on luoda puhtaita tiloja sekä lisätä turvallisuutta, terveellisyttä ja viihtyisyyttä kunnan kiinteistöissä. Palvelun tavoitteena on ylläpitää tarkoituksenmukaista ja laadukasta puhtaustasoa, ylläpitää pintamateriaalien kuntoa sekä parantaa ilmanlaatua. Puhtauspalvelujen talousarviossa huomioidaan tarvittavat resurssit, jotka perustuvat työn mitoitukseen asiakkaiden tarpeiden ja heidän käyttämiensä tilojen mukaan. Palvelujen hinnoittelu perustuu asiakkaan tilaamaan palvelukokonaisuuteen, kuten siivottavaan pinta-alaan, puhtaustasoon ja siivoustaajuuteen. Lisäksi palvelun suorittamisajankohta, kuten viikonlopputyö vaikuttaa hinnoitteluun. Asiakkaita pyritään huomioimaan laskutuksessa välittömästi, kun sisäisiä siivouseriä päivitetään toteutuneen palvelun mukaan. Toimintatuotot muodostuvat suurelta osin sisäisistä siivousmaksuista, jotka perustuvat toimitilapalvelujen lautakunnan päättämiin neliöhintoihin.

Ruokapalvelut

Ruokapalvelun tehtävänä on vastata ruokapalvelujen suunnittelusta ja toteutuksesta Kirkkonummen kunnan toimipaikoissa. Valtion ravitsemusneuvottelukunnan julkaisemissa suosituksissa kouluruokailun ja varhaiskasvatuksen osalta tarkennetaan lasten ja nuorten ruokapalvelun suunnittelua ja toteutusta. Kaikissa kouluissa tarjotaan sekä perus- että kasvisruokaa päivittäin vapaasti valittavaksi. Kymmenen viikon kiertävältä perusruokalistalta löytyy kasvisruokia kaikille tarjottavaksi, siten että lähes joka viikolla on kasvisruokapäivä.

Ruokapalvelujen talousarvio laaditaan siten, että toiminnan tuotot kattavat toiminnan kustannukset. Kunnan eri tilaajatahojen edustajat tilaavat ateriapalvelut alueensa tuotantokeittiöistä. Ruokapalvelu laskuttaa tilaajayksiköitä tilausten mukaan käyttäen toimitilapalvelujen lautakunnan päättämiä hintoja. Ruokatuotanto organisoidaan neljään aluetuotantokeittiöön, josta kaksi sijaitsee keskustan alueella, yksi Sundsbergissä ja yksi Veikkolassa. Ruokapalvelu valmistaa aterioita myös muutaman yksityisen toimijan kohteisiin.

Toiminnan painopistealueet

Puhtaus- ja ruokapalvelujen toiminnan lähtökohtana on tilaaja-asiakkaan tarpeet. Pääpainona on organisaation palvelutuotannon järjestäminen ja toiminnan kehittäminen asiakaslähtöisesti, joustavasti ja kustannustehokkaasti. Tärkeänä osana kunnan HINKU-tavoitteita on ruokahävikin vähentäminen ja hiilijalanjäljen pienentäminen. Kemikaaliton siivous on käytössä lähes kaikissa kouluissa, kunnantalolla ja Fyyrissä ja tarkoituksena on laajentaa kemikaalitonta siivousta päiväkoteihin.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Vuonna 2023 puhtauspalvelua tuotetaan noin 97 500 m² verran 70 rakennuksessa. Palvelusta 70 % on omaa tuotantoa ja 30 % ostopalvelua. Siivottava pinta-ala ja samalla toimintatuotot vähenevät merkittävästi edellisiin vuosiin verrattuna, kun Sote-kiinteistöjen puhtaanapito siirtyy Länsi-Uudenmaan Hyvinvointialueelle 1.1.2023. Hyvinvointialueelle siirtyy samalla n. 12-13 puhtaanapidon laitoshuoltajan toimea, joka vähentää kuluja, erityisesti henkilöstökuluja. Toiminnan kustannuksiin vaikuttaa yleisen kustannustason nousu. Palkkakulujen kustannusvaikutus on 3-4 %, mikä vaikuttaa merkittävästi työvoimapainotteiseen toimintaan. Kunnan talouden tasapainottamisen vaatimukset on huomioitu mm. ikkunanpesujen harventamisella sekä kunnantalon siivouksen järjestämistavan muutoksella.

Vuonna 2023 tuotettavien aterioiden määrä tulee vähenemään. Ruokapalvelua järjestetään tilaajayksiköiden toiminnan ja tilausten mukaisesti ja Soteuudistus vaikuttaa ruokapalvelujen toimintaan, kun aterioiden järjestäminen Sote-asiakkaille siirtyy Länsi-Uudenmaan Hyvinvointialueen vastuulle. Samalla myös tuotannon kustannukset siirtyvät, kuten esim. palvelukeskuksen keittiön vuokratulot, elintarviketuloja sekä yhteensä seitsemän kokin ja ravitsemistyöntekijän henkilöstökulut. Henkilöstöruokailun tuotot ja kulut vähenevät, kun terveyskeskus suljetaan. Kunnan henkilöstö voi halutessaan jatkossa ruokailla työpaikkaruokailun hinnalla kouluissa.

Gesterbyn koulukeskuksen rakennushanke tulee vaikuttamaan puhtaus- ja ruokapalvelujen toimintaan usean vuoden ajan. Nykyisen koulun purku ja opetuksen siirtäminen väistötiloihin ja keskustan Koulukeskuksen tiloihin edellyttää henkilöstösiirtoja keskustan alueelle. Gesterbyn alueelta siirtyy väistötiloihin arviolta kaksi laitoshuoltajaa ja yksi laitoshuoltajan toimi jätetään täyttämättä.

Gesterbyn keittiön noin 3 500 annoksen valmistaminen siirtyy Koulukeskuksen, Jokirinteen sekä Kartanonrannan tuotantokeittiöihin ja Gesterbyn tontille tulee siirtokelpoinen väistökeittiö, joka tulee toimimaan jakelukeittiönä tontille jääville noin 800:lle ruokailijalle. Suurin osa henkilöstöstä siirtyy alueille, jossa ruoanvalmistus lisääntyy ja 3-4 ravitsemistyöntekijää jää työskentelemään väistökeittiöön. Kokonaisannosmäärät eivät merkittävästi vähene ja sama henkilöstömäärä tarvitaan tuottamaan palvelua myös jatkossa. Henkilöstöresursointia arvioidaan kuitenkin jatkuvasti ja esimerkiksi eläköityvien kohdalla pohditaan rekrytointitarvetta. Ruokapalvelut tuotetaan kokonaisuudessaan omana palveluna.

Talousarvioesityksessä on huomioitu kunnan talouden tasapainottamisen tavoitteet. Toiminnan kustannuksiin vaikuttaa kuitenkin voimakkaasti yleisen kustannustason nousu. Palkkakulujen kustannusvaikutus on 3-4 %, mikä vaikuttaa merkittävästi työvoimapainotteiseen toimintaan. Ensi vuoden elintarvikkeiden hintojen korotuksesta ei ole tietoa, mutta vuonna 2022 korotukset ovat keskimäärin noin 11 %. Ruokalistasuunnittelulla voidaan vaikuttaa elintarvikekustannuksiin siten, että elintarvikustannukset kokonaisuudessaan eivät nouse, mutta poikkeuksellisten korkeiden korotusten vuoksi kustannusten alentaminen ei ole mahdollista ilman laadun heikkenemistä tai merkittäviä toiminnanmuutoksia. Myös muut hinnankorotukset ovat mahdollisia, kuten polttoaine - ja logistiikkakulut, siivoustarvikkeet, keittiökemikaalit ym.

Kunnan tulevat rakennushankkeet tulevat merkittävästi lisäämään puhtaanapidon ostopalvelun osuutta, koska hankkeet on päätetty toteuttaa elinkaarimallilla. Samalla kunnan henkilöstömäärä pienenee. Puhtauspalveluja tulee tuottamaan arviolta omaa henkilöstöä n. 35, kun Gerterbyn koulukeskus, Nissniku ja Yhteiskampus valmistuvat. Ruokapalveluihin ei ole odotettavissa suurempia muutoksia.

Tunnusluvut

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Puhtauspalvelut					
Kunnan henkilöstön siivottava pinta-ala	97 190	102 288	69 942	69 942	69 942
Ostopalvelujen osuus, m ²	32 418	32 141	27 516	27 516	27 516
Yhteensä	129 608	134 429	97 458	97 458	97 458
Ruokapalvelut					
Tuotettuja aterioita, opetustoimi	1 121 941	1 226 312	1 076 936	1 076 936	1 076 936
Tuotettuja aterioita, lasten päivähoito	1 094 688	1 036 672	914 457	914 457	914 457
Tuotettuja aterioita, hoivapalvelut	59 808	45 625	0	0	0
Tuotettuja aterioita, kotipalveluateriat	23 816	17 500	0	0	0
Tuotettuja aterioita, henkilöstöruokailu + valvonta-ateriat	130 804	132 748	104 464	104 464	104 464
Tuotettuja aterioita, muu tilausruokailu	64 491	63 866	68 564	68 564	68 564
Tuotettuja aterioita, hoivapalvelu, yksityinen	294	2 100	1 861	1 861	1 861
Tuotettuja aterioita, yksityinen päivähoito	41 924	41 924	36 352	36 352	36 352
Ostopalvelujen osuus tuotetuista aterioista, %	0	0	0	0	0

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma € / ulkoiset erät

570 Kirkkonummen kunta (sis. Kirkkonummen Vesi-liikelaitos)

Ulkoiset	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	38 859 515	29 842 651	24 271 072	25 477 827	25 307 565
Myyntituotot	13 312 510	13 230 111	12 324 361	13 016 343	13 478 131
Maksutuotot	10 188 852	10 429 111	4 958 680	5 343 476	4 569 065
Tuet ja avustukset	12 483 435	2 859 306	2 788 908	2 840 783	2 897 597
Muut toimintatuotot	2 874 718	3 324 123	4 199 123	4 277 225	4 362 772
Toimintakulut	-263 227 576	-267 234 522	-138 687 937	-141 583 383	-144 873 680
Henkilöstökulut	-105 084 866	-111 594 713	-78 931 368	-80 408 103	-82 069 948
Palkat ja palkkiot	-84 550 117	-89 989 097	-64 411 370	-65 622 907	-66 979 256
Henkilösivukulut	-20 534 749	-21 605 616	-14 519 998	-14 785 196	-15 090 692
Palvelujen ostot	-127 121 043	-123 772 265	-35 170 801	-36 028 402	-37 024 942
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-14 569 342	-14 665 526	-12 093 267	-12 423 168	-12 800 772
Avustukset	-8 203 048	-8 421 228	-5 143 964	-5 239 642	-5 344 434
Muut toimintakulut	-8 249 277	-8 780 790	-7 348 537	-7 484 068	-7 633 584
Toimintakate	-224 368 061	-237 391 871	-114 416 865	-116 105 556	-119 566 115
Sisäiset tuotot yhteensä	38 770 123	42 769 701	36 364 102	37 040 478	37 781 290
Sisäiset menot yhteensä	-38 770 123	-42 769 701	-36 364 102	-37 040 477	-37 781 297
Verotulot	208 118 004	215 513 733	110 398 780	101 689 300	105 395 790
Valtionosuudet	33 382 933	34 664 231	36 080 207	34 855 000	34 205 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-416 730	-809 029	-673 029	-739 102	-939 182
Vuosikate I	16 716 146	11 977 064	31 389 093	19 699 642	19 095 493
<i>Käyttöom.myyntivoitot</i>	<i>2 694 530</i>	<i>5 000 000</i>	<i>3 500 000</i>	<i>3 840 000</i>	<i>4 140 000</i>
<i>Maankäyttösop.korvaukset</i>	<i>1 902 030</i>	<i>5 000 000</i>	<i>3 100 000</i>	<i>4 540 000</i>	<i>2 500 000</i>
Vuosikate II	21 312 706	21 977 064	37 989 093	28 079 642	25 735 493
Poistot ja arvonalentumiset	-20 929 211	-24 810 596	-20 181 026	-22 569 340	-22 516 964
Satunnaiset erät	-558 234	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-174 739	-2 833 532	17 808 067	5 510 302	3 218 529
Poistoeron muutos	14 279	20 000	20 000	20 000	20 000
Rahastojen muutos	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-160 460	-2 813 532	17 828 067	5 530 302	3 238 529

Tuloslaskelma € / ulkoiset erät

570 Kirkkonummen kunta (ilman Kirkkonummen Vesi -liikelaitosta)

Ulkoiset	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	29 364 734	20 630 651	13 535 072	13 786 827	14 062 565
Myyntituotot	3 853 910	4 018 111	2 149 361	2 189 343	2 233 131
Maksutuotot	10 188 852	10 429 111	4 397 680	4 479 476	4 569 065
Tuet ja avustukset	12 448 466	2 859 306	2 788 908	2 840 783	2 897 597
Muut toimintatuotot	2 873 506	3 324 123	4 199 123	4 277 225	4 362 772
Toimintakulut	-257 791 048	-261 159 711	-131 866 801	-134 279 129	-136 944 160
Henkilöstökulut	-103 974 262	-110 196 414	-77 459 493	-78 899 849	-80 477 428
Palkat ja palkkiot	-83 600 322	-88 844 247	-63 212 543	-64 387 907	-65 675 256
Henkilösivukulut	-20 373 940	-21 352 167	-14 246 950	-14 511 942	-14 802 172
Palvelujen ostot	-124 681 296	-121 156 547	-32 027 697	-32 583 402	-33 214 942
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 725 989	-12 694 026	-9 994 267	-10 180 168	-10 383 772
Avustukset	-8 203 048	-8 421 228	-5 143 964	-5 239 642	-5 344 434
Muut toimintakulut	-8 206 453	-8 691 496	-7 241 380	-7 376 068	-7 523 584
Toimintakate	-228 426 314	-240 529 060	-118 331 729	-120 492 302	-122 881 595
Sisäiset tuotot yhteensä	38 770 123	42 769 701	36 364 102	37 040 478	37 781 290
Sisäiset menot yhteensä	-38 770 123	-42 769 701	-36 364 102	-37 040 477	-37 781 297
Verotulot	208 118 004	215 513 733	110 398 780	101 689 300	105 395 790
Valtionosuudet	33 382 933	34 664 231	36 080 207	34 855 000	34 205 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-401 626	-794 018	-658 018	-724 091	-924 171
Vuosikate	12 672 997	8 854 886	27 489 240	15 327 907	15 795 024
<i>Käyttöom.myyntivoitot</i>	<i>2 694 530</i>	<i>5 000 000</i>	<i>3 500 000</i>	<i>3 840 000</i>	<i>4 140 000</i>
<i>Maankäyttösop.korvaukset</i>	<i>1 902 030</i>	<i>5 000 000</i>	<i>3 100 000</i>	<i>4 540 000</i>	<i>2 500 000</i>
Vuosikate II	17 269 557	18 854 886	34 089 240	23 707 907	22 435 024
Poistot ja arvonalentumiset	-18 683 906	-21 786 366	-18 040 426	-19 431 340	-19 249 964
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-1 414 349	-2 931 480	16 048 814	4 276 567	3 185 060
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten muutos	0	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-1 414 349	-2 931 480	16 048 814	4 276 567	3 185 060

Tuloslaskelma €
Kirkkonummen Vesi -liikelaitos

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
			10 736	11 691	11 245
Liikevaihto	9 459 674	9 212 000	000	000	000
Liiketoiminnan muut tuotot	138	0	0	0	0
Muut tuet ja avustukset	34 969	0	0	0	0
	-4 283	-4 587			
Materiaalit ja palvelut	100	218	-5 242 104	-5 688 000	-6 227 000
	-1 843	-1 971			
Aineet tarvikkeet ja tavarat	352	500	-2 099 000	-2 243 000	-2 417 000
	-2 439	-2 615			
Palvelujen ostot	747	718	-3 143 104	-3 445 000	-3 810 000
	-1 110	-1 398			
Henkilöstökulut	604	299	-1 471 875	-1 508 254	-1 592 520
		-1 144			
Palkat ja palkkiot	-949 795	850	-1 198 827	-1 235 000	-1 304 000
Henkilösivukulut	-160 809	-253 449	-273 048	-273 254	-288 520
	-2 245	-3 024			
Poistot ja arvonalentumiset	305	230	-2 140 600	-3 138 000	-3 267 000
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 245	-3 024			
	305	230	-2 140 600	-3 138 000	-3 267 000
Liiketoiminnan muut kulut	-42 824	-89 294	-107 157	-108 000	-110 000
Liikelylijäämä (-alijäämä yhteensä)	1 812 947	112 959	1 774 264	1 248 746	48 480
Rahoitustuotot ja kulut	-15 104	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011
Korvaus peruspääomasta	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011
Muut rahoituskulut	-93	0	0	0	0
Ylijäämä (-alijäämä) ennen satunnaisia eriä yhteensä	1 797 843	97 948	1 759 253	1 233 735	33 469
Satunnaiset tuotot ja -kulut	-558 234	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	-558 234	0	0	0	0
Ylijäämä (-alijäämä) ennen varauksia yhteensä	1 239 609	97 948	1 759 253	1 233 735	33 469
Poistoeron lisäys tai väh	14 279	20 000	20 000	20 000	20 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 253 888	117 948	1 779 253	1 253 735	53 469

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaan summataan talousarvion käyttötalousosan toimintatulot ja -menot. Tuloslaskelma osoittaa, riittääkö kunnan tulorahoitus palvelutoiminnan menojen, rahoitusmenojen ja käyttöomaisuuden käytöstä aiheutuneiden menojen eli poistojen kattamiseen. Talousarvion tuloslaskelma sisältää myös kunnan ja vesihuoltolaitoksen väliset rahoituserät.

Tuloslaskelman välituloksina esitetään seuraavat tiedot:

Toimintakate

Tuloslaskelman toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden menoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuosikate I

Vuosikate kertoo, paljonko talousarviovuoden verorahoituksesta jää investointien, lainanlyhennysten ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen. Verorahoitus on tuloslaskelman verotulojen ja valtionosuuksien summa.

Vuosikate II

Rahoituslaskelmaan siirtyvä vuosikate II eli varsinainen omarahoituserä on vuosikate I lisättynä käyttöomaisuuden myyntivoitoilla ja maankäyttösopimuskorvauksilla.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikauden tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

Taloussuunnitelman tuloslaskelma

Keskeinen tavoite kunnan talouden hoidossa on säilyttää talouden tasapaino ja huolehtia siitä, että kunnan palvelutehtävän kustannusten kasvu ei ylitä verorahoituksen kasvun tasoa. Kuntalain mukaisesti talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Toimintakatteen ja vuosikatteen kehitys 2023–2025

Vuoden 2023 talousarvion toimintatulojen ja -menojen erotus, toimintakate on -114,4 milj. euroa. Toimintakate laskee hyvinvointialueuudistuksen johdosta 51,8 % vuoden 2022 talousarvioon verrattuna.

Vuosikatteen kehitys vuosina 2023–2025

	2023	2024	2025
Toimintakate	-114 416 865	-116 105 556	-119 566 115
Verorahoitus	146 478 987	136 544 300	139 600 790
Rahoituserät, netto	-673 029	-739 102	-939 182
Vuosikate	31 389 093	19 699 642	19 095 493
Käyttöomaisuuden my-voitot	3 500 000	3 840 000	4 140 000
Maankäyttösopimuskorvaukset	3 100 000	4 540 000	2 500 000
Vuosikate II	37 989 093	28 079 642	25 735 493

Tuloslaskelmassa toimintakatteen jälkeen tulevat verotulot, valtionosuudet sekä rahoituserät (korko- ja rahoitustulot ja menot). Näiden erien jälkeen syntyvä vuosikate I on talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosina positiivinen eli verorahoituksesta jää jonkin verran investointimenojen kattamiseksi. Vuosikate II eli varsinainen omarahoituserä tulisi kattaa poistot, jotta tilikauden tulos on positiivinen.

Tuloslaskelmaosan määrärahat ja tuloarviot**Verotulot ja valtionosuudet****Kunnan tulovero**

Talousarvion tuloveron tuottoarvio perustuu Kuntaliiton lokakuussa päivitettyyn verotulojen ennustekehikkoon. Kunnallisveroprosenttia ei voi vuodelle 2023 hyvinvointialueuudistuksen siirtolaskelmien vuoksi muuttaa. Kuntien tuloveroprosentteja leikataan 12,64 %-yksikköä eli Kirkkonummen kunnalle jää prosentiksi 7,11. Talousarviovuoden 2023 verotulot Suomen Kuntaliiton ennusteen mukaan laskevat siten prosentilla verrattuna talousarvioennusteeseen 2022.

Kiinteistövero

Kirkkonummen kunnan kiinteistöveroprosentit ovat vuonna 2023:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 0,93 %
- vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti 0,41 %
- muuhun asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti 1,40 %
- rakentamaton rakennuspaikka 5,43 %

Verotulot

Tilivuosi	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TA 2024	TA 2025
Kunnallisvero	187 976 677	197 367 000	91 531 456	83 373 425	86 863 601
Kiinteistövero	11 899 846	12 096 733	12 537 486	12 537 486	12 537 486
Yhteisövero	8 241 479	6 050 000	6 329 827	5 778 395	5 994 698
Yhteensä	208 118 002	215 513 733	110 398 769	101 689 306	105 395 785
<i>Muutos %</i>	<i>3,01</i>	<i>3,55</i>	<i>-48,77</i>	<i>-7,89</i>	<i>3,64</i>

Peruspalvelujen valtionosuus sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukainen valtionosuus. Lisäksi valtionosuusmaksatuksessa otetaan huomioon kuntien kotikuntakorvausmenot ja -tulot.

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotulojen tuloarvio käsittää talletusten, sijoitusten ja antolainojen korot. Muiden rahoitustulojen tuloarvio käsittää verotilitysten korot ja korotukset, perityt viivästyskorot sekä kuntayhtymien peruspääomasta maksetun koron.

Korkomenojen määräraha käsittää pitkäaikaisista ja lyhytaikaisista lainoista maksetut korot sekä kunnan kassavaroihin sisältyvistä rahastojen varoista suoritettavat korot. Muiden rahoitusmenojen määräraha käsittää muut lainojen hoitokustannukset kuin korot, verotilitysten korot ja korotukset, viivästyskorot ja muut rahoitusmenot.

Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja maankäyttösopimuskorvaukset

Vuonna 2023 arvioidaan käyttöomaisuuden myynneistä kertyvän yhteensä 3,1 milj. euroa. Myyntivoitto otetaan huomioon tuloslaskelmaosassa.

Maankäyttösopimusten mukaisia korvauksia arvioidaan kertyvän talousarviovuonna 3,5 milj. euroa.

Kirkkonummen Vesi –liikelaitos

Talousarvion tuloslaskelmaosassa näytetään informatiivisena liikelaitoksen tuloslaskelma. Tuloslaskelma sisältää myös liikelaitoksen ja kunnan väliset rahoituserät. Liikelaitoksen osuus maankäyttösopimuskorvauksista näkyy kohdassa muut toimintatulot. Valtuusto vahvistaa vuosittain talousarvion vahvistamisen hyväksymisen yhteydessä peruspääomasta maksettavan koron suuruuden. Vuonna 2023 tämä korko on 5 %.

Investointiosa

Investointiosan yhteenveto

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
IT-ohjelmat ja käyttöönottoprojektit					
Menot	-76 758	-511 000	-195 000	-220 000	0
Tulot					
Netto	-76 758	-511 000	-195 000	-220 000	
Muut pitkävaikutteiset menot					
Menot	-18 334	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
Tulot					
Netto	-18 334	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
Maa- ja vesialueet					
Menot	-2 168 953	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Tulot	182 871				
Netto	-1 986 082	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Talonrakentaminen					
Menot	-21 211 688	-16 650 000	-3 700 000	-8 000 000	-26 500 000
Tulot					
Netto	-21 211 688	-16 650 000	-3 700 000	-8 000 000	-26 500 000
Liikenneväylät ja puistot					
Menot	-6 754 609	-22 420 000	-25 830 000	-28 730 000	-24 440 000
Tulot					
Netto	-6 754 609	-22 420 000	-25 830 000	-28 730 000	-24 440 000
Liikunta- ja virkistysalueet					
Menot	-958 427	-920 000	-1 225 000	-1 030 000	-1 250 000
Tulot	218 000				
Netto	-958 427	-920 000	-1 225 000	-1 030 000	-1 250 000
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet					
Menot					
Tulot					
Netto					
Vesi-liikelaitoksen investoinnit					
Menot	-2 654 559	-4 540 000	-6 250 000	-4 700 000	-4 000 000
Tulot					
Netto	-2 654 559	-4 540 000	-6 250 000	-4 700 000	-4 000 000
Irtain omaisuus					
Menot	-2 880 406	-815 000	-180 000	0	-6 660 000
Tulot					
Netto	-2 880 406	-815 000	-180 000		-6 660 000
Osakkeet ja osuudet					
Menot	-37 084				
Tulot	151 593				
Netto	114 509				
Investointiosa yhdessä					
Menot	-36 760 818	-46 416 000	-37 940 000	-43 240 000	-63 410 000
Tulot	552 464				
Netto	-36 208 354	-46 416 000	-37 940 000	-43 240 000	-63 410 000

IT-ohjelmat ja käyttöönottoprojektit

Projekti	Investointi	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Yhteiset palvelut			-160 000	-220 000	0
9009	Internetsivujen uusiminen	-60 000	0	-120 000	0
9027	Tietoturvan parantaminen	0	-20 000	0	0
9037	Digitaalisuuden edistäminen	-10 000	-20 000	0	0
9038	Integraatioalusta		-20 000	0	0
9039	HR-järjestelmä		-100 000	-100 000	0
Sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualue			-35 000	0	0
9016	Tilavarausohjelma	-10 000	-10 000	0	0
9032	Koulujen langattomien verkkojen rakentaminen ja parantaminen	-25 000	-25 000	0	0
Kirkkonummen Vesi -liikelaitos			-155 000	-140 000	-125 000
9700	Automaation raportointi	0	0	0	0
9702	Muut ohjelmistoinvestoinnit	-150 000	0	0	0
9703	Etäluentaprojekti	0	-155 000	-140 000	-125 000
Yhteensä		-255 000	-350 000	-360 000	-125 000

Irtain omaisuus

projekti	Irtain omaisuus	TA2022	TA2023	TS2024	TS2025
Yhteiset palvelut		-30 000	-25 000	0	0
9036	Verkkoytimen siirto Ktalo-kunn	-30 000	-25 000	0	0
Sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualue		-485 000	-25 000	0	-6 660 000
9809	Varhaiskasvatuksen kota (fi)	0	-25 000	0	0
9810	Päiväkotien täydennyskalustus (fi)*	-15 000	0	0	0
9813	Sähköiset oppimisympäristöt (fi)*	-60 000	0	0	0
9814	Koulujen täydennyskalustus (fi)*	-100 000	0	0	0
9815	Päiväkotien AV-hankinnat (fi)*	-30 000	0	0	0
9816	Sähköiset yo-kirjoitukset (fi)*	-20 000	0	0	0
9817	Elektroniska studentskrivning (sv)*	-10 000	0	0	0
9818	Yhteiskampuksen ensikalustus	0	0	0	-2 520 000
9820	Päiväkotien täydennyskalustus (sv)*	-25 000	0	0	0
9821	Koulujen täydennyskalustus (sv)*	-30 000	0	0	0
9822	Sähköiset oppimisympäristö (sv)*	-20 000	0	0	0
9829	Musiikkiopisto ja kansalaisopi	-25 000		0	0
9860	Koulujen AV-hankinnat (fi)*	-100 000	0	0	0
9861	GWP koulukeskus kalustaminen	0	0	0	-4 140 000
9870	Päiväkotien AV-hankinnat (sv)*	-10 000	0	0	0
9880	Koulujen AV-hankinnat (sv)*	-40 000	0	0	0
Vesi -liikelaitos		100 000	0	0	0
9699	Vesih koneet ja kalusto	-100 000	0	0	0
Yhdyskuntatekniikan palvelualue		-200 000	-130 000	0	0
9840	Ruokapalvelu laitehankinnat (korv)	-100 000	0	0	0
9841	Puhtauspalvelu laitehankinnat	-100 000	0	0	0
9844	Puhtaus- ja ruokapalvelujen laitteet	0	-130 000	0	0
		-615 000	-180 000	0	-6 660 000

* siirretty käyttötalouteen

Muut pitkävaikutteiset menot

Hankeryhmään on tehtävätasolla budjetoitu kunnan rahoitusosuus sellaisiin hankkeisiin, jotka eivät jää kunnan käyttöomaisuudeksi. Lisäksi hankeryhmään on budjetoitu asiantuntijapalveluhankinnoista aiheutuvat tavanomaista suuremmat kartoituskustannukset.

Täydennyskartoitukset ja paikkatietojen tuottaminen 60 000 €

Vuonna 2023 on tarkoitus uusia digitaalisten paikkatietojen ja dokumenttien myyntiin tarkoitettu verkkokauppa. Sitowisen Louhi Kauppa -sähköisen verkkokaupan toiminta loppuu vuoden 2022 loppuun mennessä ja korvaava verkkokauppa otetaan käyttöön vuonna 2023. Kaupan kautta voidaan myydä haluttuja aineistoja käyttäjille ja palvelu hoitaa automaattisesti tuotteiden toimittamisen ja laskutuksen.

Lisäksi vuonna 2023 Helsingin seudun ympäristö palvelut HSY kilpailuttaa koko pääkaupunkiseudun kattavan ilmakeuhahankkeen, jossa myös Kirkkonummi on mukana omalla osuudellaan.

Kiinteät rakenteet

Liikenneväylät ja puistot

Aluekohtaiset tiet ja muut liikennealueet

Isot hankkeet 3 960 000 €

- Kirkkonummentien ylikulkusillan rakennussuunnittelu ja rakentaminen (STk-urakka)
- Suunnittelu, toteuta, kehitä -hankkeena toteuttava hanke. Tehdään yhteistyössä Väyläviraston kanssa. Kunnan osuus 100 %.

keskusta

- Asematien välillä Asemankaari-Kelan talo, Koulupolun, Tallikujan ja Asematien aukion ja kevyen liikenteen alikulkusillan suunnittelu ja rakentaminen
- Wiikintien, Kirkkotallinkujan ja liikealueen kehäyhteys välillä Kirkkotallintie-Wiikintie suunnittelu ja rakentaminen
- Kirkkonummentie ja Överbyntie suunnittelu ja rakentaminen
- Kt 51 yleissuunnittelu välillä Kirkkonummi- Siuntio

Uudet asemakaavahankkeet alueittain 12 350 000 €

- Juhlakallio ja Tolsanmäki
  - Hankkeiden katu- ja rakennussuunnittelu on käynnistynyt vuonna 2021. Juhlakallion suunnitelmista on jätetty oikaisuvaatimus hallinto-oikeuteen. Tolsanmäen suunnitelmat valmistuvat vuoden 2022 aikana. Rakentaminen alkaa aikaisintaan vuonna 2023.

Keskusta ja lähialueet

- Läntinen Gesterby: Gesterbyntie, Gesterborgintie
- Vesitorninmäki itäosa: Vesitorninrinne
- Tolsanportti
- Tolsanjärvi (ent. Drusibacken)

Jorvas ja lähialueet

- Kvis- ja Pohjois-Jorvas asemakaava-alue

Laajakallio ja lähialueet:

- Killinmäki

Masala ja lähialueet:

- Tinantien, Suomelanpolun, Aittakujan sekä Köpaksenpolun (Bjönsinmäki) katujen suunnittelu ja rakentaminen
- Masalanportti vaihe 2: Sundsbergintie, kiertoliittymä ja Eteläinen Salmitie suunnittelu ja rakentaminen
- Mustikkarinne

Sundsberg ja lähialueet:

- Sarvikinportti
- Kolabacken

Veikkola:

- Eerikinkartano 1. vaihe
- Veikkolanpuro II

Asumisviihtyvyyttä parantavat hankkeet alueittain 3 600 000 €

Keskusta ja lähialueet:

- Tallinmäki: Rovastipuiston rakentaminen
- Tievalaistus kohde 11: Juusjärventie väli Evitskogintie-Solvikintie rakentaminen

Masala ja lähialueet

- Ratsumiehentien p-alueen rakentaminen
  - Parannetaan alueen vieraspysäköintiä rakentamalla muutama paikka kadun varteen.

Veikkola:

- Impivaaranpolun ja p-alueen (koulun ja päiväkodin länsipuolella) suunnittelu ja rakentaminen
- Eerikinkartanontien liikenneturvallisuuden parantaminen Vuorenmäen koulun kohdalla

Kevyen liikenteen raittien rakentaminen sekä kävelyn ja pyöräilyn toimenpideohjelma (kv 18.12.2017 § 90)

- Mt11277 Hirsalantien jalankulku- ja pyöräilyväylän ja pysäkiparin välillä kt51-Kiilatatie tie- ja rakennussuunnittelu ja rakentaminen
- Överbyntien jalankulku- ja pyöräilyväylän välillä Karlbergintie-Granbackantie tie- ja rakennussuunnittelu ja rakentaminen
- Jalankulku- ja pyöräilyväylän suunnittelu ja toteuttaminen Sjököllantielle ja Kylmäläntielle Kylmälän bussipysäkeiltä Sjököllan koululle, tie-, rakennussuunnittelu ja rakentaminen
- Mt 110 kevyenliikenteenväylän tie- ja rakennussuunnitelman laadinta välille Kolmiranta Veikkola ELY/kunta 50/50 periaatteella (Kv 11.5.2020 § 174)
- Tolsan asemaseutu-Jorvas rataraitin suunnittelu ja rakentaminen
- Radanvarsiraitin välillä Kuusalan pallokenttä-Jeppaksentie suunnittelu ja rakentaminen

Arvioidut määrittelemättömät hankkeet

- Tie- ja katualueiden valaistuksen uusiminen EU-säädösten mukaiseksi
- Hulevesijärjestelmien saneeraus
- Hankkeiden jälki/takuuajaiset kustannukset
- Ennalta määrittelemättömät selvitykset, pienet suunnittelukohteet

Korjausrakentaminen/saneerauskohteet 5 920 000 €

- Sokeritehtaantien saneeraus
  - Sokeritehtaantien saneerataan kolmessa vaiheessa, joista kaksi ensimmäistä toteutetaan vuonna 2023.
- Munkinmäentien saneeraus
- Tallinmäki: Toritien, Kärrytien, Rosberginpolun, Pappilanmäen ja Sakastinkujan suunnittelu ja rakentaminen
- Purokummuntien risteysalueen parantaminen
- Luostarinrinteen katu- ja rakennussuunnittelu
- Alueen 13 katujen rakentaminen: Vanhatie välillä Päivärinteentie-Lamminjärventie, Pengertie, Kaskiniityntie, Puutarhatie, Umpikuja, Mäkeläntie ja Lammaskallionkuja
- Alueiden 12 (Kyntäjäntie, Takkumäentie ja Pienviljelijäntie) katujen rakentaminen
- Munkinmäentie välillä Purokummuntie- Munkkullan silta
- Veikkolan hiekkasiilon tontin muotoilu
- Munkinmäentie välillä Purokummuntie- Munkkullan silta
- Muonamiehenkuja ja Rusthollinpolku suunnittelu ja rakentaminen

Liikunta ja virkistysalueet 1 225 000 €

- Keskustan urheilupuiston skeittipaikka
  - Uusi skeittipaikka rakennetaan urheilukentän ja uimahallin väliselle alueelle.

Keskusta

- Keskustan urheilupuisto: skeittialue
- Keskustan urheilupuisto: monitoimikenttä
- Keskustan nykyisen yleisurheilukentän suunnittelu (valaistus, tartan, katsomo, kastelujärjestelmä, aita jne.) ja peruskorjaus
- Juhlakallion ulkokuntoilupaikan rakentaminen, Heikkilän jalkapallokentän aidan uusiminen
- Latuverkoston peruskorjaus

Sundsberg ja lähialueet

- Sarvikinportin uimaranta ja ulkokuntoilupaikka, rakentaminen

Ulkoilualueet ja rannat

- Tampanjan p-alue

Investointitaulukko 2023

LIIKENNEVÄYLÄT JA PUISTOT	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Isot hankkeet	-3 960 000	-5 250 000	-5 200 000	-9 700 000	-6 300 000
Keskusta:	-3 950 000	-5 150 000	-3 900 000	-6 000 000	-2 500 000
Asemankaaren alikulun, Ratapuiston, Munkkullan sillan suunnittelu ja rakentaminen, 2. vaihe			-400 000	-3 000 000	-2 500 000
Asematien välillä Asemankaari-Kelan talo, Koulupolun, Tallikujan ja Asematien aukion ja kevyen liikenteen alikulkusillan suunnittelu ja rakentaminen	-100 000	-300 000	-1 500 000	-3 000 000	
Kirkkonummentien ylikulkusillan rakennussuunnittelu ja rakentaminen	-3 500 000	-2 500 000			
Wiikintien, Kirkkotallinkujan ja liikealueen kehäyhteys välillä Kirkkotallintie-Wiikintie suunnittelu ja rakentaminen	-100 000	-300 000	-1 000 000		
Kirkkonummentie ja Överbyntie suunnittelu ja rakentaminen	-100 000	-2 000 000	-1 000 000		
Kt 51 yleissuunnittelu välillä Kirkkonummi- Siuntio	-150 000	-50 000			
Masala:	-10 000	-100 000	-1 300 000	-3 700 000	-3 800 000
Vaihe 2. Masalantie välillä Tinankuja-Pyssysepankaari, Tinankujan, Työmiehenkujan, Junailijankujan, Tinapolun ja asemanseudun suunnittelu ja rakentaminen (Masalan asemanseutu)		-100 000	-300 000	-700 000	-700 000
Vaihe 3. Masalantie väli Pyssysepankaari-Hommaksenkaari suunnittelu ja rakentaminen					-100 000
Kt 50 Kehä III välillä kt 51 - Mankki: 1. vaihe: Tiesuunnitelman laatiminen (kunnan osuus 50 %): Masalan(portti) eritasoliittymä, rinnakkaisyhteydet ja liikenneturvallisuuden parantaminen	-10 000		-1 000 000	-3 000 000	-2 000 000
Kt 50 Kehä III välillä kt 51 - Mankki: 2. vaihe: Tiesuunnitelman laatiminen (kunnan osuus 50 %): Majvikin(portti) eritasoliittymät, rinnakkaisyhteydet ja liikenneturvallisuuden parantaminen					-1 000 000

Uudet asemakaavahankkeet alueittain	-12 350 000	-14 030 000	-14 420 000	-10 960 000	-7 350 000
--	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	-------------------

(*) = maankäyttöpoimus voimassa

(**) = maankäyttösopimus allekirjoitettu, kaava ei lainvoimainen

(***) = edellyttää sopimusta, mutta sopimusta ei vielä ole. Hanke ei ole käynnistynyt

Keskusta:	-3 950 000	-4 550 000	-5 300 000	-1 900 000	0
Läntinen Gesterby: Gesterbyntie, Gesterborgintie (***)	-300 000	-1 500 000			
Gesterbyn asemakaava-alue		-150 000	-300 000	-1 500 000	
Vesitorinmäki itäosa: Vesitorinrinne (*)	-1 500 000				
Tolsanportti	-50 000	-300 000			
Tolsanjärvi (ent. Drusibacken) (***)	-50 000	-300 000	-5 000 000	-400 000	
Juhlakallio ja Tolsanmäki (*)	-2 000 000	-2 000 000			

Jorvas ja lähialueet:	-400 000	-1 000 000	-1 100 000	-1 460 000	-500 000
Jorvaksenkolmion asemakaava-alue			-100 000	-800 000	
Kvis ja Pohjois-Jorvas asemakaava-alue (***)	-400 000	-1 000 000	-1 000 000	-500 000	
Jorvaksenmylly 2. Läntinen				-80 000	
Jorvaksenmylly 3. Itäinen				-80 000	-500 000

Laajakallio ja lähialueet:	-100 000	-100 000	-400 000	-1 000 000	-2 000 000
Killinmäki	-100 000	-100 000	-400 000	-1 000 000	-2 000 000

Masala ja lähialueet:	-2 350 000	-6 000 000	-2 000 000	-100 000	-100 000
Tinantien, Suomelanpolun, Aittakujan sekä Köpaksenpolun (Bjönsinmäki) katujen suunnittelu ja rakentaminen (**)	-500 000				
Suvmäki ja Majvik (***)					-100 000
Masalanportti vaihe 2: Sundsbergintie, kiertoliittymä ja Eteläinen Salmitie suunnittelu ja rakentaminen (*)	-1 500 000	-2 000 000			
Mustikkarinne (***)	-350 000	-4 000 000	-2 000 000	-100 000	

Sundsberg ja lähialueet	-5 100 000	-1 300 000	-2 500 000	-1 800 000	-400 000
Sarvikinranta (***) ja Sarvikinniitty		-800 000	-2 500 000	-1 800 000	-200 000
Riistametsä (*)					
Sarvikinportti (*)	-1 500 000				
Kolabacken (**)	-3 600 000	-500 000			-200 000

Kantvik ja lähialueet:	0	-180 000	-700 000	-2 700 000	-650 000
Prikiranta		-100 000	-200 000	-2 700 000	-500 000
Pikkalanlahti					-150 000
Jollaranta		-80 000	-500 000		

Veikkola:	-450 000	-900 000	-2 420 000	-2 000 000	-3 700 000
Eerikinkartano 1. vaihe	-150 000	-300 000	-1 500 000	-1 500 000	-100 000
Veikkolanpuro II (***)	-300 000	-600 000	-800 000		-100 000
Veikkolanportti (tie- ja katualueet)			-120 000	-500 000	-3 500 000

Asumisviihtyvyyttä parantavat hankkeet alueittain	-3 600 000	-3 200 000	-2 270 000	-980 000	-2 460 000
--	-------------------	-------------------	-------------------	-----------------	-------------------

Keskusta ja lähialueet	-180 000	-490 000	-210 000	0	-1 700 000
Tallinmäki: Rovastipuiston rakentaminen	-70 000	-350 000			
Finnsbackan puiston ja Pitäjätuvan puiston rakentaminen			-110 000		
Hevoshaan p-alueen suunnittelu ja rakentaminen		-20 000			
Munkinniitty: Munkinmäentien jatkon rakentaminen					
Neidonkallion p-alueen suunnittelu ja rakentaminen		-20 000	-100 000		
Arvio määrittelemättömistä investoinneista					-1 700 000
Tievalaistus kohde 13: Österbyntie väli Pähkinätie-Aavaranta suunnittelu ja rakentaminen					
Tievalaistus kohde 15: Överbyntie väli Isonsuontie-kunnan raja		-100 000			
Tievalaistus kohde 11: Juusjärventie väli Evitskogintie-Solvikintie rakentaminen	-110 000				

Masala ja lähialueet	-100 000	-100 000	0	0	0
Ratsumiehentien p-alueen rakentaminen	-100 000				
Tievalaistus kohde 14: Veklahdentie väli Sepänkyläntie-Kivisillantie suunnittelu ja rakentaminen		-100 000			
Kantvik ja lähialueet	0	0	-180 000	0	0
Sokerimestarintien p-alueen rakentaminen			-100 000		
Kantvikin koirapuiston rakentaminen			-80 000		
Veikkola	-80 000	-320 000	-120 000	-120 000	-100 000
Suonsyrjän p-alueen suunnittelu ja rakentaminen			-20 000	-100 000	
Puronsuuntien p-alueen suunnittelu ja rakentaminen		-20 000	-100 000		
Impivaaranpolun ja p-alueen suunnittelu ja rakentaminen	-20 000	-100 000			
Kaskelantien p-alueen rakentaminen				-20 000	-100 000
Tievalaistus kohde 12: Lamminpääntie väli n. 280-kunnan rakentaminen					
Eerikinkartanontien liikenneturvallisuuden parantaminen Vuorenmäen koulun kohdalla	-60 000	-200 000			
Kevyen liikenteen raittien rakentaminen sekä kävelyn ja pyöräilyn toimenpideohjelma (kv 18.12.2017 § 90)	-2 730 000	-1 780 000	-1 150 000	0	0
Mt11277 Hirsalantien jalankulku- ja pyöräilyväylän ja pysäkkiparin välillä kt51-Kiilatie tie- ja rakennussuunnittelu ja rakentaminen	-400 000				
Överbyntien jalankulku- ja pyöräilyväylän välillä Karlbergintie-Granbackantie tie- ja rakennussuunnittelu ja rakentaminen	-1 000 000	-600 000			
Jalankulku- ja pyöräilyväylän suunnittelu ja toteuttaminen Sjököllantielle ja Kylmäläntielle Kylmälän bussipysäkeiltä Sjököllan koululle, tie-, rakennussuunnittelu ja rakentaminen	-150 000				
Mt 110 kevyenliikenteenväylän tie- ja rakennussuunnitelman laadinta välille Kolmiranta Veikkola ELY/kunta 50/50 periaatteella (Kv 11.5.2020 § 174)	-1 000 000	-600 000			
Tolsan asemanseutu-Jorvas rataraitin suunnittelu ja rakentaminen	-100 000	-500 000	-100 000		
Radanvarsiraitin välillä Kuusalan pallokenttä-Jeppaksentie suunnittelu ja rakentaminen	-80 000		-500 000		
Ulkoilureitin välillä Naissaarentie- Tuomitie suunnittelu ja rakentaminen			-300 000		
Veikkolan Vartiontien liikenneturvallisuuden parantaminen (jalankulku- ja pyöräilyväylä)					
Lemetin raitin välillä Haapapuro-Veikkola suunnittelu ja rakentaminen		-80 000	-250 000		

Arvioidut määrittelemättömät hankkeet	-510 000	-510 000	-610 000	-860 000	-660 000
Yleisten pysäköintialueiden suunnittelu ja rakentaminen			-100 000	-100 000	-100 000
Tie- ja katualueiden valaistuksen uusiminen EU-säädösten mukaiseksi	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	
Tievalaistuskohdeet				-250 000	-250 000
Hulevesijärjestelmien saneeraus	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Hankkeiden jälki/takuuaikaiset kustannukset	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Ennalta määrittelemättömät selvitykset, pienet suunnittelukohteet	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000

Korjausrakentaminen/saneerauskohteet	-5 920 000	-6 250 000	-2 550 000	0	-1 000 000
Sokeritehtaantien saneeraus	-1 000 000	-500 000			
Ristikalliontien (välillä Kolsarintie- Sokeritehtaantie) saneeraus		-50 000	-1 000 000		
Munkinmäentien saneeraus	-150 000	-500 000	-200 000		
Tallinmäki: Toritien, Kärrytien, Rosberginpolun, Pappilanmäen ja Sakastinkujan suunnittelu ja rakentaminen	-900 000	-4 000 000			
Purokummuntien risteysalueen parantaminen	-300 000				
Luostarinrinteen katu- ja rakennussuunnittelu	-1 600 000				
Munkinniitty: Paadistenkaaren, Munkinmäentien kiertoliittymän rakennussuunnittelu ja rakentaminen (*)			-150 000		-1 000 000
Alueen 13 katujen rakentaminen: Vanhatie välillä Päivärinteentie-Lamminjärventie, Pengertie, Kaskinniityntie, Puutarhatie, Umpikuja, Mäkeläntie ja Lammaskallionkuja	-1 000 000				
Alueen 18 rakentaminen (Paasitie) ja Peräläntie välillä vt 1:n ylikulkusilta- Rakennettu osuus katujen rakentaminen sekä Impivaarantien ja Männistöntien saneeraus		-600 000	-600 000		
Alueiden 12 (Kyntäjäntie, Takkumäentie ja Pienviljelijäntie) katujen rakentaminen	-80 000	-600 000	-600 000		
Veikkolan hiekkasiilon tontin muotoilu	-90 000				
Munkinmäentie välillä Purokummuntie- Munkkullan silta	-500 000				
Muonamiehenkuja ja Rusthollinpolku suunnittelu ja rakentaminen	-300 000				

LIIKUNTA- JA VIRKISTYSALUEET	-1 455 000	-1 180 000	-1 250 000	-950 000	-600 000
Keskusta	-925 000	-950 000	-650 000	-700 000	0
Keskustan lämmitettävän tekonurmikentän uusiminen			-200 000		
Keskustan urheilupuisto: skeittialue	-380 000	-150 000			
Keskustan urheilupuisto: monitoimikenttä	-270 000				
Keskustan nykyisen yleisurheilukentän suunnittelu (valaistus, tartan, katsomo, kastelujärjestelmä, aita jne.) ja peruskorjaus	-25 000	-800 000			
Siirrettävän tekojääkentän suunnittelu ja rakentaminen			-50 000	-700 000	
Juhlakallion ulkokuntoilupaikan rakentaminen, Heikkilän jalkapallokentän aidan uusiminen	-250 000				
Syväjärven uimarannan kehittäminen			-400 000		
Laajakallio ja lähialueet:	0	0	0	-50 000	-600 000
Laajakallion lähiliikunta-alueen suunnittelu ja rakentaminen (Keijukaispuiston asemakaava)				-50 000	-600 000
Veikkola	0	0	-200 000	0	0
Veikkolan yleisurheilukentän tartanin vaihto ja valaistus			-200 000		
Sundsberg ja lähialueet	-400 000	0	0	0	0
Sarvikinportin uimaranta ja ulkokuntoilupaikka, rakentaminen	-400 000				
Ulkoilualueet ja rannat	-130 000	-230 000	-400 000	-200 000	0
Linlon p-alue		-30 000	-100 000		
Meikon p-alue			-100 000		
Tampanjan p-alue	-100 000				
Latuverkoston peruskorjaus	-30 000	-200 000	-200 000	-200 000	
Katu+liikunta investoinnit yhteensä	-27 285 000	-29 910 000	-25 690 000	-22 590 000	-17 710 000

MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000	0
Täydennyskartoitukset ja paikkatietojen tuottaminen	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000	
Yhdyskuntatekniikan lautakunnan investoinnit yhteensä	-27 345 000	-29 970 000	-25 750 000	-22 650 000	-17 710 000

(*) = maankäyttösopimus voimassa

(**) = maankäyttösopimus allekirjoitettu, kaava ei lainvoimainen

(***) = edellyttää sopimusta, mutta sopimusta ei vielä ole. Hanke ei ole käynnistynyt

Killinmäki

Hanketta koskevat tiedot:

Hankkeen kokonaiskustannus: 1 500 000 €

Hankkeen kustannus v.2023: 300 000 €

Arvioitu vuokra: ei vielä tiedossa

Hankkeessa toteutetaan tilojen peruskorjausta. Kunnanvaltuusto hyväksyi hankesuunnitelman 16.11.2020 § 84 ja hankkeen kokonaiskustannukset 1,5 milj. euroa. Hankesuunnitelman mukaan rakennuksiin siirtyisi työllistämisyksikkö Toimarin sekä ikäihmisten päivätoiminnan toimintoja. Rakennusten korjaus- ja muutostöiden suunnittelutyö valmistuu vuoden 2021 loppuun mennessä. Vuonna 2023 korjaustoimenpiteitä on toteutettu rakennuksessa 3 siten, että ikäihmisten päivätoiminnan tiloja ei vielä toteuteta.

Vuonna 2023 toteutetaan välttämättömiä korjaustoimenpiteitä, automaation uusinta ja paloilmoinjärjestelmän uusinta työllistämisyksikkö Toimarin käytössä olevissa rakennuksissa 4 ja 5. Tilojen kunnostuksessa pintatöiden osalta voidaan hyödyntää työllistämisyksikkö Toimarin omaa työtä. Tarvittaviin talotekniikkaan ym. erityisammattiosaamista vaativiin töihin kilpailutetaan ulkopuolinen toteuttaja.

Gesterbyn koulukeskus

Hanketta koskevat tiedot:

Kokonaiskustannus: 59 045 000 €

Hankkeen kustannus v. 2022: Hanke on päätetty toteuttaa kiinteistöleasinghankkeena. Kunta alkaa maksaa leasingvuokraa rakennushankkeen valmistumisen jälkeen.

Alustava sisäisen vuokran määrä: pääomavuokra 3 542 700 €

Hanke rakennetaan nykyisen Gesterbyn ja Winellskan koulukeskuksen alueelle ja se on yhteinen koulukampus Gesterbyn koululle, Winellska skolanille ja Papinmäen koululle sekä Prästgårdsbackens daghemin esikouluryhmille. Hankesuunnitelma on hyväksytty kunnanvaltuustossa 28.6.2021 ja heti tämän jälkeen käynnistettiin hankinta palveluntuottajan valitsemiseksi. Palveluntuottaja on valittu ja rakennustyöt ovat käynnistymässä.

Kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 5.9.2022 § 62 hankkeen kokonaiskustannuksiksi 59 045 000 euroa, josta urakkahinta on 51 222 26 euroa, lisä- ja muutostyövarauksia on 1 000 000 euroa, indeksoinnin aiheuttamaa nousuriskiä on 5 122 212 euroa ja rakennuttajan kustannukset ovat 1 700 000 euroa.

Hanke toteutetaan elinkaarihankkeena, jossa palveluntarjoaja hoitaa hankkeen suunnittelun, rakentamisen ja ylläpidon 20 vuoden sopimusjaksolla.

Hankkeen rahoitus toteutetaan kiinteistöleasingilla ja hankkeen kustannukset kohdistuvat kunnan käyttötalouteen tulevia leasingkustannuksia hankkeen valmistuttua vuodesta 2026 alkaen.

Yhteiskampus

Hanketta koskevat tiedot:

Hankkeen kokonaiskustannus: hyväksytty 28 569 000 € vuoden 2021 tasossa. Indeksitarkistettu kustannusarvio 08/2022 on 33 250 000 €.

Hankkeen kustannus v.2022: 200 000 €

Arvioitu sisäisen vuokran määrä: pääomavuokra 1 995 000 €.

Rakennukseen toteutetaan tilat seuraaville opetusyksiköille; Porkkalan lukio, Kyrkslätt's gymnasium, musiikki- ja kansalaisopistot. Tarveselvitys hyväksyttiin kunnanhallituksessa 16.3.2020 § 92 ja hankesuunnitelma kunnanvaltuustossa 31.1.2022 § 4. Kunnanvaltuusto hyväksyi hankesuunnitelman yhteydessä hankkeen kattohinnaksi 28 569 000 € vuoden 2021 tasossa. Rakennuskustannusindeksin perusteella tarkennettu kustannusarvio 08/2022 on 33 250 000 euroa. Hankinnan vertailuperusteissa otetaan huomioon HINKU-kunnan mukaiset tavoitteet. Hankesuunnitelman jälkeen on valmisteltu elinkaariurakan hankinta-asiakirjoja.

Vuonna 2023 toteutetaan hankkeen kilpailullinen neuvottelumenettely, minkä jälkeen käynnistyy hankkeen jatkosuunnittelu ja rakentaminen. Hanke on suunniteltu valmistuvan vuonna 2027.

Nissnikun koulu

Hanketta koskevat tiedot:

Hankkeen kokonaiskustannus: hanjesuunnitelman yhteydessä hyväksytty 23 194 000 €. Indeksitarkistettu kustannusarvio 08/2022 on 26 146 000 €.

Hankkeen kustannus v. 2023: 200 000 €

Arvioitu sisäisen vuokran määrä: pääomavuokra 1 568 760 €.

Uudisrakennushanke – korvaa Nissnikun koulun vanhat tilat. Hanksuunnitelma on hyväksytty kunnanvaltuustossa 11.11.2019. Hanksuunnitelman mukaan hanke toteutetaan nykyiselle tontille kokonaisuudessaan uudisrakennuksena. Vuonna 2023 toteutetaan hankkeen hanksuunnitelman ajantasaisuuden arviointi, rakennuttajakonsultin kilpailutus, elinkaariurakan hankinnan valmistelu. Urakkakilpailutus toteutetaan 2023-2024. Tämän jälkeen alkaa jatkosuunnittelu ja rakentaminen. Hanke on suunniteltu valmistuvat v. 2027

Toimitilapalvelujen muut investoinnit

Koulujen ja päiväkotien pihojen perusparannukset

Hankkeen kokonaiskustannus: 200 000 €/vuosi

Hankkeen kustannus v. 2023: 200 000 €

Hanketta koskevat tiedot:

Toimitilapalveluiden tehtävänä on ylläpitää kunnan kiinteistöjen piha-alueita. Piha-alueiden suunnitelmallinen ylläpito vaatii vuosittaista perusparannusta vanhentuvan laitekannan ja kulumisen johdosta. Määräraha kohdennetaan tarkemmin toimitilapalvelujen lautakunnan käyttösuunnitelman yhteydessä.

Toimitilapalveluiden energiatehokkuushankkeet

Hankkeen kokonaiskustannus: 400 000-700 000 €/vuosi

Hankkeen kustannus v. 2023: 700 000 €

Hanketta koskevat tiedot:

Kirkkonummen kunta kuuluu kuntien energiatehokkuussopimukseen, jossa on laadittu tavoitteet energian käytön vähentämiseksi seuraavien vuosien aikana. Vanhan rakennuskannan energiatehokkuuden parantaminen on yksi parhaista tavoista uusien sekä vanhentunutta laitekantaa ja samalla parantaa rakennusten energiatehokkuutta. Määräraha kohdennetaan tarkemmin toimitilapalvelujen lautakunnan käyttösuunnitelman yhteydessä.

Tilahallinnon korjausohjelma

Hankkeen kokonaiskustannus: 2 000 000 €/vuosi

Hankkeen kustannus v. 2023: 2 000 000 €

Hanketta koskevat tiedot:

Korjausohjelman määrärahoilla toteutetaan kunnan pts-suunnitelmien mukaisia kiinteistöjen peruskorjausinvestointeja. Määräraha kohdennetaan tarkemmin toimitilapalvelujen lautakunnan käyttösuunnitelman yhteydessä.

Irtain omaisuus

Puhtaus- ja ruokapalvelujen laitteet 130 000 €.

Määrärahalla hankitaan keittiölaitteita ja siivouskoneita rikkoutuneiden laitteiden ja koneiden tilalle.

Investointitaulukko 2023

Hanke	Hyväksytty kustannusarvio	Päivitetty kustannusarvio 08/2022	Arvio toteumasta 2022 loppuun mennessä	Rakentamisen kokonais- tilanne %	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Talonrakentaminen									
Rakentamisvaiheessa									
Killinmäki	-1 500 000	-1 500 000	-641 113	43 %	-300 000				
Suunnitteluvaiheessa									
Yhteiskampus	-28 569 000	-33 250 000	-247 677	1 %	-200 000	-4 400 000	-13 400 000	-11 100 000	-4 000 000
Nissnikun koulu	-23 194 000	-26 146 000	-168 748	1 %	-200 000	-200 000	-9 300 000	-10 200 000	-6 200 000
Tarveselvitysvaiheessa									
Kantvikin koulu		-10 500 000		0 %	-100 000	-500 000	-1 000 000	-5 000 000	-4 000 000
Uimahallin peruskorjaus ja laajennus							-100 000		
Väestönsuojan peruskorjaus		-4 000 000					-100 000		
Heikkilän koulun peruskorjaus		-8 000 000				-100 000		-500 000	
Papinmäen koulun peruskorjaus ja muutostyöt		-5 000 000				-100 000			
Talonrakentaminen yhteensä	-53 263 000	-88 396 000	-1 057 538		-800 000	-5 300 000	-23 900 000	-26 800 000	-14 200 000

Muut rakennusinvestoinnit									
Korjausohjelma					-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000
Koulujen ja päiväkotien pihojen peruseräparannushankkeet					-200 000	-200 000	-200 000	-150 000	-150 000
Energiatohokkuushankkeet					-700 000	-500 000	-400 000	-200 000	-150 000

Irtain omaisuus									
Puhtaus- ja ruokapalvelujen laitteet					-130 000				
Toimitilapalvelujen lautakunnan investoinnit yhteensä	-53 263 000	-88 396 000	-1 057 538		-3 830 000	-8 000 000	-26 500 000	-29 150 000	-16 500 000

Kiinteistöleasinghankkeet				
Gesterbyn koulukeskus**	-42 500 000	-59 045 000	-416 332	1 %
Hankkeet yhteensä	-95 763 000	-147 441 000	-1 473 870	

Rahoitusosa

Rahoituslaskelma €

570 Kirkkonummen Kunta

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	21 312 706	21 917 064	37 989 093	29 092 373	26 904 971
Satunnaiset erät	-558 234	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjaavat erät	-2 694 530	-5 000 000	-3 500 000	-3 840 000	-4 140 000
Toiminnan rahavirta	18 059 942	16 917 064	34 489 093	24 239 643	21 595 486
Investoinnit	-36 760 817	-45 660 000	-37 940 000	-43 240 000	-63 410 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	218 000	0	0	0	0
Luovutustulot	3 028 994	5 000 000	3 500 000	3 840 000	4 140 000
Investointien rahavirta	-33 513 823	-40 660 000	-34 440 000	-39 400 000	-59 270 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-15 453 881	-23 742 936	49 093	-14 147 627	-36 505 029
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	58 000 027	50 000 000	30 000 000	40 000 000	60 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-24 544 160	-21 060 784	-23 474 532	-21 947 152	-19 506 674
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-5 000 000	-5 196 280	-6 574 561	-3 905 221	-3 988 297
Oman pääoman muutokset	1 136 321	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 010 825	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	28 581 363	23 742 936	-49 093	14 147 627	36 505 029
Vaikutus maksuvalmiuteen	13 127 482	0	0	0	0

Rahoitusosa

Rahoituslaskelmalla osoitetaan, kuinka paljon kunnan varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen. Rahoitustoiminnan kassavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen nettokassavirta on katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman muuttamiseen.

Toiminnan rahavirta osoittaa, missä määrin kunta pystyy suunnittelukauden aikana oman toimintansa (käyttötalouden) avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta.

Investointien rahavirta osoittaa sen rahavarojen käytön, jonka kunta suuntaa palvelutuotannon edellytysten järjestämiseen ja tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä.

Rahoituksen rahavirta osoittaa antolainasaamisten ja lainakannan muutokset suunnittelukaudella. Pitkäaikaisten velkojen muutoksena on rahoituslaskelmassa otettu huomioon vain vesihuoltolaitoksen liittymismaksujen lisäykset.

Talousarvion rahoituslaskelma päättyy riviin Vaikutus maksuvalmiuteen. Rahoituslaskelma sisältää myös kunnan ja Kirkkonummen Vesi -liikelaitoksen väliset rahoituserät.

Lainakannan muutokset

€	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Lyhennykset	24 544 160	21 060 784	23 474 532	21 947 152	19 506 674
Uudet lainat	53 000 027	44 803 720	23 425 439	36 094 779	56 011 703
Netto	-28 455 867	-23 742 936	49 093	-14 147 627	-36 505 029

(1000 €)	2021	2022	2023	2024	2025
Lainakanta 31.12	240 034	263 777	263 728	277 875	314 380
<i>lainaa / asukas, €</i>	5 935	6 465	6 404	6 688	7 504

Lainakannan muutokset taulukon luvuissa on otettu huomioon seuraavat olettamukset:

- Suunnitelmavuosien lainanotossa on huomioitu tulevien vuosien taloussuunnitelmien mukainen vuosikatteen nousu.
- Suunnitelmavuosien investoinnit on toteutettu kaikki omaan taseeseen investoimalla paitsi Gesterbyn kouluhanke. Rakennusinvestointien toteuttaminen kiinteistöleasingilla pienentää lainan tarvetta rakennusvaiheessa, mutta tulee maksuun rakennuksen valmistuessa vuonna 2025.

Kirkkonummen Vesi -liikelaitoksen rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma €
570 Kirkkonummen Vesi -liikelaitos

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta					
Tulorahoitus					
Liikelijäämä	1 812 947	112 959	1 774 264	1 248 746	48 480
Poistot ja arvonalentumiset	2 245 305	3 024 230	2 944 000	3 138 000	3 267 000
Rahoitustulot ja -menot	-15 104	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011
Satunnaiset erät	-558 234	0	0	0	0
Muut tulorahoituksen korjaavat erät	0	0	0	0	0
Investoinnit					
Investointimenot	-2 654 559	-4 540 000	-6 250 000	-4 700 000	-4 000 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0
Pysyvien vast hyöd luovutustulot	2 751 061	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 581 416	-1 417 822	-1 546 747	-328 265	-699 531
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset					
Kunnalta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0	0
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0	0
Kunnalta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	0	0	0	0	0
Kunnalta saatujen lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0	0	0	0
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	0	0	0	0	0
Kunnalta saatujen lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0
Muilta saatujen lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
• Saamisten muutos muilta	-178 162	0	0	0	0
• Saamisten muutos kunnalta (yhdystilli)	-5 162 680	1 417 822	1 546 747	328 265	699 531
• Korottomien velkojen muutos kunnalta (liittymismaksut)	0	0	0	0	0
• Korottomien velkojen muutos muilta (liittymismaksut)	1 759 426	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-3 581 416	1 417 822	1 546 747	328 265	699 531
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	0	0	0	0

Vesihuoltolaitoksen toiminnan ja investointien rahavirta on talousarviovuonna alijäämäinen.

Kunnanvaltuuston 24.11.2001 § 199 päätöksen mukaan vesihuoltolaitos suorittaa kunnan lainapääomalle vuotuista korkoa 5 %.

Talousarviovuonna vesihuoltolaitoksella ei ole kunnalta velkaa.

Liikelaitos Kirkkonummen Vesi

Vesi-liikelaitoksen johtokunta

Hyväksytty Kirkkonummen Vesi -liikelaitoksen johtokunta 19.10.2022

Tuloslaskelma €

570 Kirkkonummen Vesi -liikelaitos

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	9 494 781	9 212 000	10 736 000	11 691 000	11 245 000
Myyntituotot	9 459 674	9 212 000	10 175 000	10 827 000	11 245 000
Muut toimintatuotot	35 107	0	561 000	864 000	0
Toimintakulut	-5 436 527	-6 074 811	-6 821 136	-7 304 254	-7 929 520
Henkilöstökulut	-1 110 604	-1 398 299	-1 471 875	-1 508 254	-1 592 520
Palkat ja palkkiot	-949 795	-1 144 850	-1 198 827	-1 235 000	-1 304 000
Henkilösivukulut	-160 809	-253 449	-273 048	-273 254	-288 520
Palvelujen ostot	-2 439 747	-2 615 718	-3 143 104	-3 445 000	-3 810 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 843 352	-1 971 500	-2 099 000	-2 243 000	-2 417 000
Muut toimintakulut	-42 824	-89 294	-107 157	-108 000	-110 000
Toimintakate	4 058 254	3 137 189	3 914 864	4 386 746	3 315 480
Rahoitustuotot ja -kulut	-15 104	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011
Vuosikate	4 043 150	3 122 178	3 899 853	4 371 735	3 300 469
Poistot ja arvonalentumiset	-2 245 305	-3 024 230	-2 140 600	-3 138 000	-3 267 000
Satunnaiset erät	-558 234	0	0	0	0
Tilikauden tulos	1 239 611	97 948	1 759 253	1 233 735	33 469
Poistoeron muutos	14 279	20 000	20 000	20 000	20 000
Tilikauden ylijäämä (alij.) (S)	1 253 890	117 948	1 779 253	1 253 735	53 469

Kirkkonummen Vesi -liikelaitos huolehtii johtokuntansa alaisena toiminta-alueellaan vesihuollosta vesihuoltolain mukaisesti ja tarjoaa mahdollisuuksien mukaan vesihuoltopalveluja myös oman toiminta-alueen ulkopuolelle.

Vesihuoltolaitos kattaa käyttö-, pääoma- ja rahoituskulunsa maksuillaan ja on toiminut kirjanpidollisesti eriytettynä kunnallisena liikelaitoksena 1.6.2017 alkaen.

Toiminnan painopistealueet

Investointibudjetoinnin, investointien budjetin seurannan ja ennustettavuuden kehittäminen tukemaan talouden seuranta ja määrittämään voidaanko uusia investointeja toteuttaa sekä ketteryys nostaa investointeja toteutukseen, mikäli investointiohjelma ei Kirkkonummen Vedestä riippumattomista syistä toteudu.

Etäluettavien vesimittareiden käytön vakiinnuttaminen

Vesijohto ja jätevesiverkoston vuotovesimäärien vähentäminen.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Vuoden 2023 talousarvioesityksen oleellimmat muutokset ovat Kirkkonummen Veden toimintatuottojen osalta veden ja jäteveden käyttö- ja perusmaksujen sekä palvelumaksujen korotukset sekä liittymismaksujen tuotto-oletuksen pienentäminen. Toimintakulujen osalta HSY:n vesi- ja jätevesikäyttömaksujen korotusten vaikutus suuri. Alustavien tietojen mukaan HSY nostaa veden ja jäteveden hintaa vuodelle 2023 seuraavasti: reaali- ja inflaatiokorotus 3 % + inflaatiokorotus 7 % yhteensä 10 %. Korotuksen vaikutus Kirkkonummen Vedelle on ostettavan veden osalta 10 % ja jäteveden puhdistamisen osalta 15 % johtuen vuonna 2021 johtokunnassa hyväksytystä sopimuksesta Kirkkonummen Veden ja HSY:n välillä.

HSY on alustavasti ilmoittanut, että hinnankorotuksia tulee vuosittain vuoteen 2032 asti seuraavalla kaavalla. Hinnankorotukset perustuvat 3 % reaali- ja inflaatiokorotukseen. HSY-Kirkkonummen Vesi sopimuksen korottava vaikutus jäteveden hintaan jatkuu vuoteen 2032 asti. Lähivuosien inflaatioennuste talousarviota laadittaessa on seuraava: 2023 6,8 %, 2024 3,5 % ja 2025 2,1 %.

Veden ja jäteveden käyttö- ja perusmaksuihin esitetään korotuksia vuodelle 2023. Veden käyttömaksua korotetaan 14,5 %, jäteveden käyttömaksua 15 % sekä veden että jäteveden perusmaksuja 15 %. Veden hinnankorotukset nostavat myyntituottoja +1 393 000 € verrattuna talousarvioon 2022. Perusmaksujen määräytymisperusteet uusittiin 1.4.2022 alkaen. Liittymismaksuja ei koroteta vuonna 2023.

Liittymismaksutuottojen ennustetaan laskevan vuoden 2022 talousarvioennusteeseen verrattuna -400 000 €. Liittymismaksutuottojen lasku johtuu rakentamisen tilapäisestä vähenemisestä vallitsevassa maailmantilanteesta. Vuodelle 2023 on budjetoitu liittymismaksutuottoja 700 000 €.

Palvelumaksuhinnastoa esitetään päivitettäväksi 1.4.2023: Palvelumaksuhinnaston päivittämisellä ei ole suurta vaikutusta Kirkkonummen Veden toimintatuottoihin. Maksut nousevat yhteensä 27 %. Ennustetun rakentamisen vähentymisen johdosta palvelumaksujen myyntituotot laskevat. Esitetty korotus kattaa kompensoi tuottojen laskua n 30 000 € edestä.

Kirkkonummen Veden omassa toiminnassa säästöjä on haettu vesijohto ja jätevesiviemärin vuotovesien suunnitelmallisella vähentämisellä. Vuotovesien vähentämisen kustannusvaikutukset ovat talousarvio 2023 osalta n. 150 000 € ja taloussuunnitelmavuosina vielä enemmän johtuen nousevasta veden ja jäteveden hinnasta.

Kirkkonummen Veden kunnan puolelta määritelty toimintakatevaatimus vuodelle 2023 on 3 827 371 €. Mikäli otetaan huomioon kunnan asettama lisäsäästövaatimus, toimintakatteen pitäisi olla 3 920 376 €. Laaditun talousarvion mukaan vuoden 2023 toimintakatteeksi muodostuu 3 922 622 €. Toimintakate ei muodostu kuitenkaan Kirkkonummen Vesi -liikelaitosta TA2023 osalta sitovaksi tasoksi vaan toimintakate ohjaa talousarvion muodostumista.

Taloussuunnitelmavuosina vedentuotanto jatkuu omilla vedenottamoilla. Upinniemen vedenottamo on tarkoitus ajaa alas vuoden 2023 aikana. Omaa vedentuotantoa pyritään nostamaan kahden aiemman vuoden tasosta käyttökatoja minimoimalla.

Henkilöstökulut nousevat uuden verkostoinnin toimen perustamisen myötä. Kirkkonummen Veden henkilöstömäärä on talousarviovuoden 2023 osalta 21,5. Taloussuunnitelmavuodelle 2025 esitetään yhden uuden toimen perustamista. Toimen tehtäväkuva liittyy alustavasti verkosto-omaisuuden hallintaan.

Talousarvio- ja suunnitelmaesityksessä ei ole varauduttu ennakoimattomiin yllätyksiin, vaan budjetti on laadittu oletuksella, että sääolosuhteet taloussuunnitelmavuosina ovat normaalit, poikkeuksellisen suuria vuotoja ei tapahdu, keskeisimpien palveluiden ja materiaalien, eli ostoveden ja jätevedenpuhdistuksen sopimushinnat muuttuvat ennakoitusti, ja että arvioitu yleisessä kustannustasossa ei tapahdu odottamatonta nousua.

Liikelaitoksen tulos- ja rahoituslaskelma

Kunnanhallituksen Kirkkonummen Vesi -liikelaitokselle talousarviossa asettama sitovat taso on tilikauden yli-/alijäämä. Talousarvio 2023 osalta tilikauden ylijäämäksi muodostuu 963 651 €. Tulos- ja rahoituslaskelmat esitetään tämän talousarvioesityksen lopussa. Liikelaitoksen aiemmissa talousarvioissa ja tilinpäätöksissä on tuotu esille velkana kirjattavien liittymismaksujen kerryttämisen heikentävä vaikutus liikelaitoksen ja edelleen kunnan tulokseen.

Talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosien tilikausien arvioidaan olevan ylijäämäinen. Ylijäämäisyys parantaa myös koko kuntakonsernin tilikauden tulosta. Aiempien vuosien hyvät tulokset ovat kerryttäneet maksuvalmiutta kunnan ja liikelaitoksen väliselle yhdystilille. Suuren investointimäärän vuoksi yhdystilille kertynyttä tasetta saadaan puretuksi vuonna 2023 n. 2 065 000 € ja taloussuunnitelmavuosina noin 1 400 000 €. Kirkkonummen Vedellä ei ole lainaa, eikä lainaa ole suunniteltu nostettavan suunnitelmakautena.

Talousarvio on laadittu sillä oletuksella, että peruspääoman korvaus ja kunnan lainan korko pysyvät ennallaan.

Sivovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen painopiste	Strateginen tekijä	Nykytilanne	Tavoite	Vastuu
4. Luomme uuden työn paikkoja – täällä on tilaa ajatella: Houkuttelemme asiantuntijatyöpaikkoja ja kehitämme nykyisiä työpaikkoja. Tähtäämme korkeampaan tuottavuuteen.		Kirkkonummen Veden organisaation sisäisiä ja ulkoisia prosesseja on kuvattu ja läpikäyty, mutta ei kattavasti. Vuoden 2022 aikana sisäisiä prosesseja on saatu käytyä osittain läpi.	Kirkkonummen Veden organisaation sisäiset ja ulkoiset prosessit on käyty perusteellisesti läpi ja kehitetyt toimintamallit on otettu käyttöön. Vuonna 2023 Kirkkonummen Veden organisaation prosessit on dokumentoitu ja kehitetyt prosessit on otettu käyttöön.	Liikelaitoksen johtaja
2. Investoimme tulevaisuuteen: Teemme rohkeasti investointeja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti		Riittävä, kestävä ja taloudellinen vedenhankinta edellyttää vedenhankintajärjestelyjen päivittämistä. Verkoston mittarointia on kehitetty investoimalla verkoston virtaamamittaamalaitteistoon ja etäluettaviin vesimittareihin.	Veden ja jäteveden vuotovesien määrä saadaan vakiinnutettua alhaisemmalle tasolle. Verkoston kuntosta raportoidaan ja Kirkkonummen Veden omat saneerausinvestoinnit ohjataan kohteisiin, joiden vuotovesimäärät ovat suurimpia. Vuonna 2023 Vesijohdon vuotovesimäärä putoaa 15 % tasolle verkostoon pumpattavasta vesimäärästä Jätevesiverkoston vuotovesimäärä putoaa 28 % tasolle HSY:lle puhdistettavaksi johdettavasta jätevesimäärästä.	Liikelaitoksen johtaja, verkostopäällikkö, käyttöpäällikkö

Tunnusluvut

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Liittyneet kiinteistöt, kpl	4 276	4 350	4 400	4 450	4 500
- vuoden aikana liittyneet	66	50	50	5	50
Vedenkäyttäjät (arvio, sis. osuuskunnat)	30 400	31 800	31 000	31 310	31 650
Pumpattu vesimäärä, m ³ /vuosi	2 062 932	2 086 000	2 005 000	2 045 000	2 086 000
- siitä ostoveden osuus, m ³	1 170 481	1 181 000	1 252 500	1 292 500	1 333 500
Myyty vesimäärä, m ³ /vuosi	1740 481	1 731 000	1 707 000	1 741 000	1 776 000
Laskuttamattoman veden osuus %	15,6 %	17 %	15 %	15 %	15 %
Käsitelty jätevesimäärä, m ³ /vuosi (ostop.)	2 800 182	2 897 000	2 870 000	2 925 000	2 985 000
Laskutettu jätevesimäärä, m ³ /vuosi	1 995 062	2 028 000	2 065 000	2 106 000	2 148 000
Jätevesiverkoston vuotovedet %	28,8 %	30 %	28 %	28 %	28 %
Vesijohtoverkoston pituus km	239,4	241	244	247	249
Jätevesiverkoston pituus km	216,3	218	224	226	228
Jätevedenpumppaamoiden lkm.	96	99	103	104	106
Saneeraukset					
Vesijohtoverkosto km	0,4	3	4,1	2,6	2,5
Jätevesiverkosto km	0	2,3	1,5	1,3	2
Jätevedenpumppaamot kpl	2	2	3	2	2
Ilmastopäästöt					
CO ₂ -päästöt yhteensä, 1000 kg CO ₂ /v	36	586	0		
CO ₂ -päästöt energiankulutus, 1000 kg CO ₂ /v	0	560	0	0	0
Kokonaisenergian kulutus MWh	2 300	2 500	2 500	2 500	2 500
CO ₂ -päästöt huoltoajot, 1000 kg CO ₂ /v	36	34	0		
Polttoaineen (diesel) kulutus, l	13 876	13 000	14 000	14 000	14 000
Henkilöstömäärä					
Vakinaisia	19,2	20,2	21,5	21,5	22,5
Sijaisia		0			
Määräaikaisia		0			
Yhteensä		20,2	21,5	21,5	22,5

Kirkkonummen Veden tulos- ja rahoituslaskelmat

Tuloslaskelma €

Kirkkonummen Vesi -liikelaitos

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Liikevaihto	9 459 674	9 212 000	10 736 000	11 691 000	11 245 000
Liiketoiminnan muut tuotot	138	0	0	0	0
Muut tuet ja avustukset	34 969	0	0	0	0
Materiaalit ja palvelut	-4 283 100	-4 587 218	-5 242 104	-5 688 000	-6 227 000
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-1 843 352	-1 971 500	-2 099 000	-2 243 000	-2 417 000
Palvelujen ostot	-2 439 747	-2 615 718	-3 143 104	-3 445 000	-3 810 000
Henkilöstökulut	-1 110 604	-1 398 299	-1 471 875	-1 508 254	-1 592 520
Palkat ja palkkiot	-949 795	-1 144 850	-1 198 827	-1 235 000	-1 304 000
Henkilösivukulut	-160 809	-253 449	-273 048	-273 254	-288 520
Poistot ja arvonalentumiset	-2 245 305	-3 024 230	-2 140 600	-3 138 000	-3 267 000
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 245 305	-3 024 230	-2 140 600	-3 138 000	-3 267 000
Liiketoiminnan muut kulut	-42 824	-89 294	-107 157	-108 000	-110 000
Liikelylijäämä (-alijäämä yhteensä)	1 812 947	112 959	1 774 264	1 248 746	48 480
Rahoitustuotot ja kulut	-15 104	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011
Korvaus peruspääomasta	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011
Muut rahoituskulut	-93	0	0	0	0
Ylijäämä (-alijäämä) ennen satunnaisia eriä yhteensä	1 797 843	97 948	1 759 253	1 233 735	33 469
Satunnaiset tuotot ja -kulut	-558 234	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	-558 234	0	0	0	0
Ylijäämä (-alijäämä) ennen varauksia yhteensä	1 239 609	97 948	1 759 253	1 233 735	33 469
Poistoeron lisäys tai väh	14 279	20 000	20 000	20 000	20 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 253 888	117 948	1 779 253	1 253 735	53 469

Rahoituslaskelma €
570 Kirkkonummen Vesi -liikelaitos

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta					
Tulorahoitus					
Liikelyljäämä	1 812 947	112 959	1 774 264	1 248 746	48 480
Poistot ja arvonalentumiset	2 245 305	3 024 230	2 944 000	3 138 000	3 267 000
Rahoitustulot ja -menot	-15 104	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011
Satunnaiset erät	-558 234	0	0	0	0
Muut tulorahoituksen korjaavat erät	0	0	0	0	0
Investoinnit					
Investointimenot	-2 654 559	-4 540 000	-6 250 000	-4 700 000	-4 000 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0
Pysyvien vast hyöd luovutustulot	2 751 061	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 581 416	-1 417 822	-1 546 747	-328 265	-699 531
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset					
Kunnalta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0	0
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0	0
Kunnalta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	0	0	0	0	0
Kunnalta saatujen lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0	0	0	0
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	0	0	0	0	0
Kunnalta saatujen lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0
Muilta saatujen lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
• Saamisten muutos muilta	-178 162	0	0	0	0
• Saamisten muutos kunnalta (yhdystili)	-5 162 680	1 417 822	1 546 747	328 265	699 531
• Korottomien velkojen muutos kunnalta (liittymismaksut)	0	0	0	0	0
• Korottomien velkojen muutos muilta (liittymismaksut)	1 759 426	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-3 581 416	1 417 822	1 546 747	328 265	699 531
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	0	0	0	0

Kirkkonummen Veden investointisuunnitelma 2023–2027

Investointisuunnitelma on laadittu oletuksella, että kaavoitus ja kunnallistekniikan rakentaminen toteutuvat kunnan suunnitelman mukaisesti. Investointien kestäväksi tavoitetasoksi on suunniteltu noin 4 milj. €/v. Vuoden 2023 osalta taso ylittyy, mutta maankäyttökorvaukset kattavat tätä ylitystä. Siinä tapauksessa, että aluerakentamisen hankkeet viivästyvät, voidaan investointimäärärahoja siirtää saneerausinvestointeihin. Hankkeiden päässä oleva kirjainlyhenne kuvaa vuodenaikana tapahtuvia asioita seuraavasti

YS=yleissuunnittelu

RS=rakennussuunnittelu

R=rakentaminen

Talousarviovuoden investoinnit on esitetty alla tarkemmin ja viiden vuoden investointisuunnitelma hanketasolla liitteessä 1.

Kirkkonummen Veden investoinnit 2023

Aluekohtaiset verkostohankkeet

Keskusta ja lähialueet

- Kirkkonummentien ylikulkusillan rakentamiseen liittyvät johtosiirrot: RS+R
- Asematien välillä Asemankaari-Kelan talo, Koulupolun, Tallikujan ja Asematien aukion ja kevyen liikenteen alikulkusillan suunnittelu: YS
- Kirkkonummentie ja Överbyntie: RS
- Tallinmäki: Rovastinpuiston rakentaminen: R
- Tallinmäki: Toritien, Kärrytien, Rosberginpolun, Pappilanmäen ja Sakastinkujan suunnittelu ja rakentaminen: RS
- Läntinen Gesterby, RS
- Juhlakallio vesihuolto R ja Tolsanmäki vesihuolto RS
- Vesitorninmäen 2. vaihe Vesitorninrinne: R
- Luostarinteen katu- ja rakennussuunnittelu: RS
- Munkinmäentie suunnittelu ja rakentaminen: RS
- Tolsanjärvi: YS
- Tolsanportti: YS

Jorvas, Laajakallio ja lähialueet

- Kvis ja Pohjois-Jorvas asemakaava-alue RS
- Killinmäki: YS

Masala ja lähialueet

- Masalan keskustan asemakaava-alue: Tinantien, Suomelanpolun, Aittakujan sekä Köpaksenpolun (Bjönsinmäki) vesihuollon rakentaminen: R
- Masalanportti vaihe 2: Sundsbergintie, kiertoliittymä ja Eteläinen Salmitie suunnittelu ja rakentaminen R
- Mustikkarinne suunnittelu RS

Sarvik

- Sarvikinportin asemakaava-alue, vesihuolto R
- Kolabackenin asemakaava-alue, R

Kantvik ja lähialueet

- Sokeritehtaantie + JVP 1.-2. vaihe R

Veikkolan asemakaava-alueet

- Alueiden 12 (Kyntäjantie, Takkumäentie ja Pienviljelijantie) S
- Alueen 13 vesihuollon rakentaminen: Vanhatie välillä Päivärinteentie-Lamminjärventie, Pengertie, Kaskiniityntie, Puutarhatie, Umpikuja, Mäkeläntie ja Lammaskallionkuja R

- Veikkolanpuro II asemakaava-alueen vesihuolto S
- Eerikinkartano kaava-alue YS

Runko- ja siirtojohtot

- Luoman runkovesijohdon saneeraus ja paineviemärin rakentaminen R
- Viemäriverkoston saneeraus, saneerauskohteita vesihuoltoverkoston saneerausohjelmasta
- Jätevedenpumppaamoiden saneeraus, 2 huonokuntoisen jätevesipumppaamon saneeraus
- Vesijohtojen saneeraus, Saneerauskohteita vesihuoltoverkoston saneerausohjelmasta
- Vesihuoltoverkoston pienet muutos- ja saneeraustyöt
- Paineenkorotus- ja mitta-asemat R

Ohjelmistot

- etäluentaprojekti R

Kirkkonummen Veden investointisuunnitelma hankkeittain 2023–2027

	Aluerakentamisen hankkeet	TA 2023	SV 2024	SV 2025	SV 2026	SV 2027
		-4 425 000	-3 710 000	-2 810 000	-2 670 000	-1 350 000
projekti	Keskusta:	-1 945 000	-1 315 000	-1 070 000	-1 000 000	-160 000
9710	Asemankaaren alikulun, Ratapuiston, Munkkullan sillan suunnittelu ja rakentaminen, 2. vaihe			-50 000	-100 000	-100 000
	Kirkkonummentien ylikulkusillan rakentamiseen liittyvät johtosiirrot	-30 000				
9710	Asematien välillä Asemankaari-Kelan talo, Koulupolun, Tallikujan ja Asematien aukion ja kevyen liikenteen alikulkusillan suunnittelu ja rakentaminen	-20 000	-50 000	-250 000	-100 000	
9710	Wiikintien, Kirkkotallinkujan ja liikealueen kehäyhteys välillä Kirkkotallintie-Wiikintie suunnittelu ja rakentaminen	-20 000	-50 000	-200 000		
9710	Kirkkonummentie ja Överbyntie suunnittelu ja rakentaminen	-30 000	-100 000	-50 000		
9710	Tallinmäki: Rovastipuiston rakentaminen	-50 000	-80 000			
9710	Tallinmäki: Toritien, Kärrytien, Rosberginpolun, Pappilanmäen ja Sakastinkujan suunnittelu ja rakentaminen	-50 000	-300 000			
9711	Läntinen Gesterby: Gesterbyntie, Gesterborgintie	-50 000	-200 000			
9711	Gesterbyn asemakaava-alue		-10 000	-50 000	-50 000	
9711	Hevosmäen alueen vesihuollon saneeraus	-300 000	-100 000		-400 000	
9720	Vesitorninmäki itäosa: Vesitorninrinne	-600 000				
9730	Munkinniitty: Paadistenkaaren, Munkinmäentien kiertoliittymän rakennussuunnittelu ja rakentaminen			-20 000		
9728	Luostarinteentien katu- ja rakennussuunnittelu	-200 000				
9727	Munkinmäentie suunnittelu ja rakentaminen	-75 000	-25 000			
9730	Munkinmäenpuisto: Munkinmäentien, Luostarinranteen, Apotintien, Eteläisen asema-aukion, Munkinkujan, Apotinpiston, Apotinpiston, Munkinpolun, Purotien, Purokujan, Puropolun ja P-Munkinpihan vesihuollon rakennussuunnittelu ja rakentaminen			-150 000	-200 000	

9732	Juhlakallion ja Tolsanmäen asemakaava-alueet	-500 000	-300 000			
9729	Kuusalanntiityn asemakaava-alue				-100 000	
9733	Pulkuksenlaakso 1. (ent. Pohjoinen Gesterby)					-20 000
9734	Lindal					-20 000
9740	Tolsanjärvi (ent. Drusibacken)	-10 000	-50 000	-300 000	-50 000	
	Tolsanportti	-10 000	-50 000			
9737	Myllytorpan asemakaava-alue					-20 000
9762	Louhosrinne 1.					
	Jorvas, Laajakallio ja lähialueet:	-115 000	-230 000	-390 000	-300 000	-300 000
9739	Kvis ja Pohjois-Jorvas asemakaava-alue	-100 000	-200 000	-300 000	-150 000	
9796	Jorvaksenmylly: Myllymestarinkujan vesihuollon rakentaminen (Jorvaksen seisakkeen rakentamisen yhteydessä)					
	Jorvaksenkolmion asemakaava-alue			-10 000	-10 000	
9765	Jorvaksenmylly 2.				-20 000	
9766	Jorvaksenmylly 3				-20 000	-200 000
9762	Keijukaislaakso					
9763	Killinmäki	-15 000	-30 000	-80 000	-100 000	-100 000
	Masala ja lähialueet:	-150 000	-520 000	-350 000	-320 000	-340 000
9760	Vaihe 2. Masalantie välillä Tinankuja-Pyssysepänkuja, Tinankujan, Työmiehenkujan, Junailijankujan, Tinanpolun ja asemanseudun suunnittelu ja rakentaminen (Masalan asemanseutu)		-20 000	-50 000	-300 000	-300 000
9760	Vaihe 3. Masalantie väli Pyssysepänkuja-Hommaksenkaari suunnittelu ja rakentaminen					-20 000
9760	Tinantien, Suomelanpolun, Aittakujan sekä Köpaksenpolun (Bjönsinmäki) katujen suunnittelu ja rakentaminen	-50 000				
9791	Suvimäki ja Majvik					-20 000
9792	Masalanportti vaihe 2: Sundsbergintie, kiertoliittymä ja Eteläinen Salmitie suunnittelu ja rakentaminen	-50 000				
9788	Mustikkarinne	-50 000	-500 000	-300 000	-20 000	
9789	Kettukorpi (itäinen)					

9797	Högsäters					
9798	Metsätorppa					
	Sarvvik:	-1 340 000	-840 000	-200 000	-100 000	-100 000
9731	Riistametsä					
9731	Sarvvikinportti	-500 000	-250 000			
9771	Sarvvikinranta ja Sarvvikinniitty?		-50 000	-200 000	-100 000	-50 000
9772	Kolabacken	-840 000	-540 000			-50 000
	Kantvik:	-800 000	-255 000	-370 000	-600 000	-210 000
9750	Prikiranta		-30 000	-50 000	-400 000	-200 000
9790	Pikkalanlahti					-10 000
	Jollaranta			-20 000	-200 000	
	Kantvikinranta					
9756	Sokeritehtaantie + JVP (saneeraus)	-800 000	-200 000			
9757	Ristikallion välillä Kolsarintie - Sokeritehtaantie		-25 000	-300 000		
	Veikkola:	-75 000	-550 000	-430 000	-350 000	-240 000
9780	Alueen 13 vesihuollon rakentaminen: Vanhatie välillä Päivärinteentie-Lamminjärventie, Pengertie, Kaskiniityntie, Puutarhatie, Umpikuja, Mäkeläntie ja Lammaskallionkuja	-15 000				
9780	Alueiden 12 (Kyntäjätie, Takkumäentie ja Pienviljelijätie)	-20 000	-100 000			
	18 (Paasitie) ja Peräläntien välillä vt1:n ylikulkusilta -rakennettu osuus vesihuollon rakentaminen sekä Impivaarantien ja Männistöntie saneeraus		-100 000	-100 000		
9780	Eerikinkartano	-20 000	-50 000	-200 000	-150 000	-20 000
9781	Veikkolanpuro II	-20 000	-300 000	-100 000		-20 000
9782	Veikkolanportti (tie- ja katualueet)			-30 000	-200 000	-200 000
	Runko- ja siirtojohdot	-1 670 000	-750 000	-1 065 000	-1 120 000	-2 540 000
9600	Veikkolan vesitornin saneeraus		-100 000			
9610	Viemäriverkoston saneeraus	-200 000	-200 000	-200 000	-300 000	-900 000

9630	Vesijohtojen saneeraus	-200 000	-200 000	-200 000	-300 000	-900 000
9620	Jäteveden pumpp saneeraus	-100 000	-200 000	-115 000	-130 000	-400 000
9640	Vesih verk pienet muutokset	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-90 000
9650	Upinniemen siirtovesilinja, U1					
9670	Luoman runkovesijohdon saneeraus ja paineviemärin rakentaminen	-1 600 000		-400 000	-240 000	
	Luoman runkovesijohdon saneeraus ja paineviemärin rakentaminen, korvaus johtosiirrosta	580 000				
9690	Paineenkorotus- ja mitta-asetat	-100 000		-100 000	-100 000	-250 000
	Vedenottamot	0	-100 000	0	0	0
9660	Meikon vedenottamon saneeraus		-50 000			
9662	Pohjavedenottamoiden saneeraus		-50 000			
	Vesih koneet ja kalusto	0	0	0	-100 000	0
9699	Vesih koneet ja kalusto				-100 000	
	Ohjelmistot	-155 000	-140 000	-125 000	-110 000	-110 000
9703	Etäluentaprojekti	-155 000	-140 000	-125 000	-110 000	-110 000
		TA 2023	SV 2024	SV 2025	SV 2026	SV 2027
	Vesihuollon investoinnit yhteensä	-6 250 000	-4 700 000	-4 000 000	-4 000 000	-4 000 000

Liite 2. Avustukset

Avustukset palvelualueittain

Yhteiset palvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Kunnanhallituksen avustuspääräraha		15 000	
Perheasiain neuvottelukeskukseen avustus seurakunnalle	30 000	30 000	HVA
Yleisavustukset yhteisöille	8 283	10 000	10 000
Maahanmuuttajien integroinnin järjestäminen	30 000	30 000	30 000
Muut avustukset, mm. vesihuoltoavustukset, Yritysespooli	76 150	154 043	114 000
Kylmälän vesihuolto-osuuskunnan avustus (kv)	138 811	0	32 000
Yhteensä	283 244	239 043	186 000
Sivistys- ja vapaa-aikapalvelut			
Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta			
Toiminta-avustus	255 636	313 883	263 883
Suomenkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta			
Toiminta-avustus	18 800	30 000	20 000
Ruotsinkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta			
Toiminta-avustus	6 657	8 981	8 981
Yhteensä	281 093	352 864	292 864
Yhdyskuntatekniikka			
Rakennus- ja ympäristölahtakunta			
Ympäristönsuojelu	5 000	30 000	30 000
Yhdyskuntatekniikan lautakunta			
Yksityistieavustukset	125 139	150 000	150 000
Talkooavustukset	22 926	40 000	40 000
Sopimuspalokuntien tukeminen	30 000	30 000	30 000
Yhteensä	183 065	250 000	250 000
Avustukset yhteensä	747 402	841 907	728 864